

УДРУЖЕЊЕ СУДИЈА
ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА РС

Саветовање судија прекршајних судова Србије

Кладово
новембар 2012.

USAID | **SRBIJA**
OD AMERIČKOG NARODA

USAID | **SRBIJA**
OD AMERIČKOG NARODA

УДРУЖЕЊЕ СУДИЈА
ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА РС

Годишње саветовање судија прекршајних судова Кладово

5, 6. и 7. новембар 2012. године

Програм конференције

Понедељак, 5. новембар 2012. године

14:00 – 15:00	Долазак и пријављивање
у хотел Ђердап	
15:00 – 16:30	РУЧАК	
17:00 – 18:00	Званично отварање
Конференције, сала Дом
Културе | судија Зоран Пашалић,
в.ф.председника ВПС- модератор

Ната Месаровић, председница
Врховног касационог суда

Сузан Фриц, директорка УСАИД-а

Лоренс Т. Ветер,
директор УСАИД ЈРГА пројекта |
| 18:15 – 19:15 | Редовна седница
Скупштине Удружења
судија прекршајних
судова | судија Љубо Симић,
председник Скупштине Удружења |
| 20:00 | ВЕЧЕРА, хотел Ђердап | |

Уторак, 6. новембар 2012. године, сала Дом Културе

09:00– 11:00	Јавна расправа о нацрту новог Закона о прекршајима	Чланови Радне групе
11:00 – 11:30	ПАУЗА ЗА КАФУ	
11:30 – 12:10	Добре и лоше стране прекршајног налога	професор Љубинко Митровић
12:10 – 12:30	Дискусија и питања	Модератор
12: 30 – 13:00	Споразум о признању кривице	судија Слађана Драшковић, Прекршајни суд у Прокупљу
13:00 – 13:30	Вештачење у прекршајном поступку	доцент доктор Жељко Ранковић, РИКО тренинг центар
13:30 – 15:00	РУЧАК, хотел Ђердап	
15:00 – 18:00	Паралелне радионице	

I РАДИОНИЦА НА ТЕМУ КРШЕЊА ЗАКОНА О БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА , сала Дома Културе

Кривица код прекршаја управљања моторним возилом под дејством алкохола и заштитна мера забране управљања моторним возилом

судија Владимир Живанкић,
Прекршајни суд у Кикинди

Пролазак возача возилом на знак црвеног светла на семафору

судија Тихомир Бошковић,
Прекршајни суд у Лесковцу

**II РАДИОНИЦА НА ТЕМУ КРШЕЊА ЈАВНОГ РЕДА И МИРА И КРШЕЊА
ЈАВНОГ РЕДА И МИРА СА ЕЛЕМЕНТИМА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ,
Хотел Ђердап, конференцијска сала, 1 спрат**

**Примена заштитне мере
обавезног лечења
алкохоличара и наркомана
у пракси**

**судија Данијела Медаковић,
Прекршајни суд у Крагујевцу**

**Јавни ред и мир одредбе
члана 13, 15 и 20**

**судија Горан Милић,
Прекршајни суд у Пожаревцу**

**Малолетници у
прекршајном поступку**

**судија Зорица Маринковић
Илијески, Прекршајни суд у
Сремској Митровици**

**Сарадња институција у
спровођењу заштите
жртава насиља у породици
(примери најбоље праксе)**

**Слободан Јосимовић, заменик
тужиоца, Основно јавно
тужилаштво у Зрењанину**

20:00

ВЕЧЕРА, хотел Ђердап

Среда, 7. новембар 2012. године, Дом Културе

09:30 – 10:30	Програми обуке пројекта ЈРГА & Правосудне академије	Ненад Вујић,
директор Правосудне академије
10:30 – 11:00	Заштитна мера одузимање возила у царинским прекршајима	Мирјана Оташевић, Управа царина
11:00 – 11:30	ПАУЗА ЗА КАФУ	
11:30 – 12:00	Повреда права на одбрану	Др Мирјана Шушњара, судија ВПС у Београду
12:00 – 12:30	Најбољи примери из праксе прекршајних судова – заједничке активности	Данијела Јанковић, Удружење судија прекршајних судова
Бранко Николић, ЈРГА пројекат
13:00 – 14:30	РУЧАК, хотел Ђердап	
14:30	Одјављивање из хотела и одлазак	

Понедељак, 05. новембар 2012.

USAID | **SERBIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Projekat za reformu pravosuđa i odgovornu vlast (JRGA)

*Lorens T. Veter, Direktor JRGA Projekta
5. novembar 2012. Kladovo*

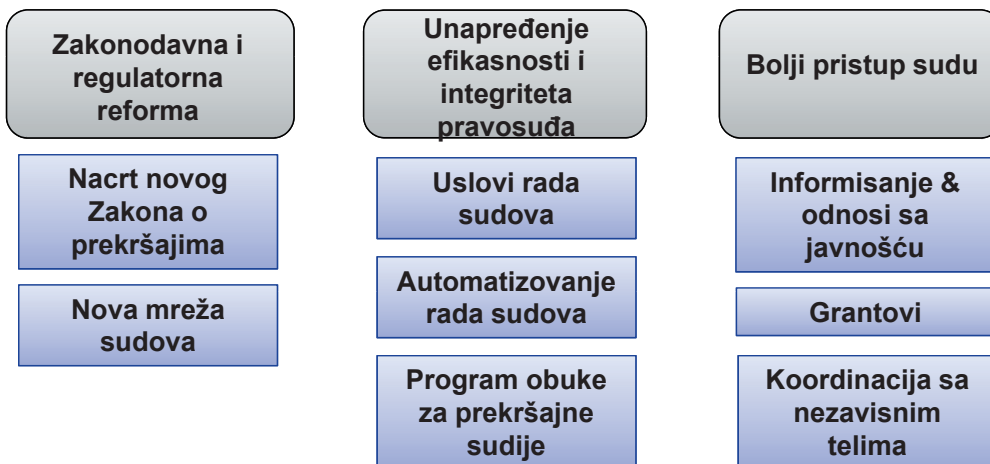
Pregled projekta

- Komponente projekta:

Komponenta 1 – Reforma pravosuđa i Komponenta 2 – Odgovorna vlast

- U toku je druga godina realizacije projekta;

- **Rezultati naših aktivnosti** u okviru Komponente 1 odnose se na sledeće tri oblasti:

Nacrt novog Zakona o prekršajima

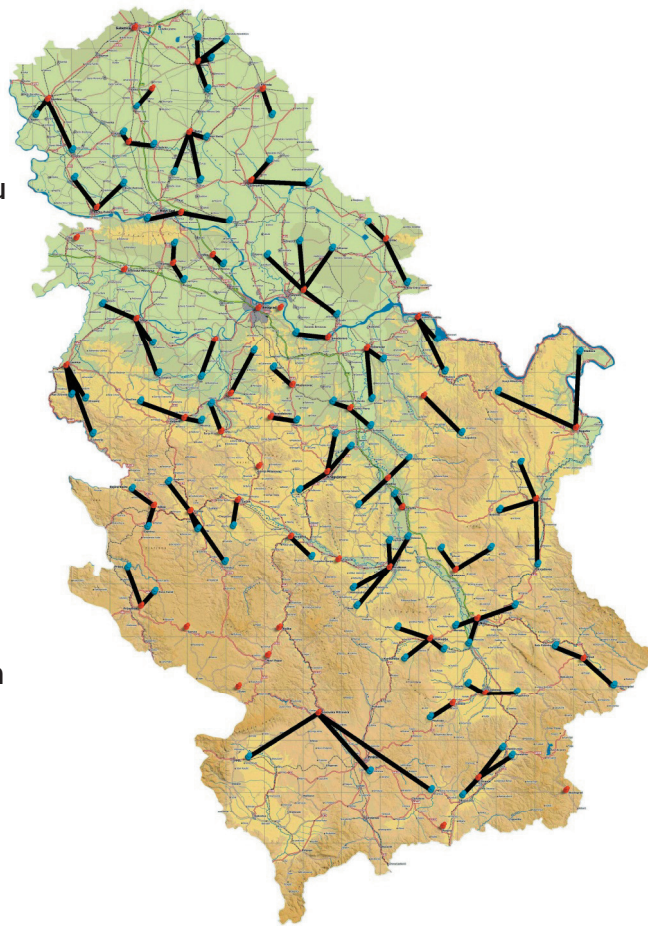
- Od februara do oktobra 2012. JRGA je pružala podršku radu grupe stručnjaka koju je formiralo Ministarstvo na izradi **amandmana na Zakon o prekršajima**;
- Izmenjeno je više od 200 od ukupno 310 članova Zakona što je praktično rezultiralo **nacrtom novog Zakona o prekršajima**;
- Nacrt Zakona je već prošao nekoliko **javnih rasprava**, a o njemu će biti reči i ovde sutra;
- Očekuje se da će se predloženi nacrt naći na dnevnom redu skupštine **do kraja godine**.

Važni amandmani:

- a) Uvođenje **prekršajnog naloga**;
- b) Uvođenje jedinstvenog **registra evidencije** kako bi se pratilo izvršenje prekršajnih presuda;
- c) **Produženje roka zastarelosti** za trajanje postuka i za izvršenje;
- d) **Izvršenje i naplata**: odredbe koje će omogućiti direktnu kontrolu nad izvršenjem i naplatom kazni i troškova od strane prekršajnih sudova;
- e) Uloga suda u pogledu **veće discipline u postupku** je ojačana.

Nova mreža sudova

- Na poziv Ministarstva, Projekat je uzeo učešće u procesu konsultacija u okviru **radne grupe za uspostavljanje nove mreže sudova**.
- JRGa je doprinela diskusijama na temu metodologije za **reorganizovanje postojeće mreže prekršajnih sudova**.
- Nova mreža sudova definisana je na osnovu sledećih **kriterijuma**:
 - ✓ primedbe/kometari/informacije sa terena dobijeni od pojedinih prekršajnih sudova;
 - ✓ prosečno opterećenje po sudiji na mesečnom nivou za poslednjih 30 meseci;
 - ✓ broj stanovnika, geografija terena, blizina magistralnih puteva, specifičnost privrednog i društvenog razvoja određenih oblasti.

Uslovi rada sudova

- JRGa je u potpunosti upoznata sa **neadekvatnim objektima** i uslovima u kojima mnogi prekršajni sudovi trenutno rade, kao i sa problemima sa kojima se Ministarstvo suočava vezano za **vlasništvo** nad tim objektima
- JRGa je do sada realizovala **unapređenje uslova rada u nekoliko odabranih sudova** kako bi poboljšala njihovo funkcionisanje, pristup sudu i bezbedna suđenja otvorena za javnost.
- **Sredstva projekta i sredstva Ministarstva su udružena** kako bi se postigao maksimalan efekat i unapredila javnost rada i dostupnost sudova i usluga koje pružaju.

National Center for State Courts

Overview

The Misdemeanor Court is in the downtown area of Ruma, on Jovanovića Street which is perpendicular to the central city square. The building has a Banquet Saloon protected by the Institute for the Protection of Cultural Monuments. The court building was built around 1910, and was mainly used for the most part as an office building of the 'Vojac' public company. The state (the Republic of Serbia) acquired it for the judiciary, in 1994, as a devastated structure. In 1995, after renovation, the Municipal Public Prosecution obtained the right to use it. The Ruma Misdemeanor Court has been using the building since May 2010 based on authorization from the Ministry of Justice. At that point, small scale renovation works were performed right before moving in.

The structure of the building is in good condition without any visible damage or cracks. According to the Land Book (Zemljišna knjiga) the use of Ruma of 01/02/2012, it has been stated that the said building is owned by the state (Republic of Serbia), and the Ministry of Justice has been recorded as its user.

The building is part of a series of structures stretching along the regulated line facing the street with its longer side. The building has a basement, an elevated ground floor and a floor and the total usable area of the building without toilets and hallways is 275sqm.

Court Jurisdiction, Number of Judges and Staff

The Ruma Misdemeanor Court's jurisdiction covers the following municipalities: Stari Pazar, Indjci, Pećinci and so on, and includes court units in Stara Pazova, Indjci, Pećinci and so on. The Court has 15 elected judges including its acting Chief Judge, and not of full number, 9 judges have been assigned in the Court in Ruma. There are a total of 47 other court staff in this misdemeanor court. The court has five judge's chambers, simultaneously

RECOMMENDED CATEGORY: 0

EMERGENCY INTERVENTIONS

1. Signage on the ground floor;
2. Forming new court rooms by adapting the basement floor or the first floor;
3. Ensuring access to people with disabilities, by means of an elevator for wheelchair access on one of the two side walks or adding the entrance gateway;
4. Introducing a split AC system;
5. Introducing internet connectivity into all offices;
6. Improving thermal insulation of the building with the aim of optimizing energy efficiency (eliminating energy loss) only possible with insulation from the inside since the facade is protected by the Institute for the Protection of Cultural Monuments;
7. Ensuring moisture from the walls of the basement floor.

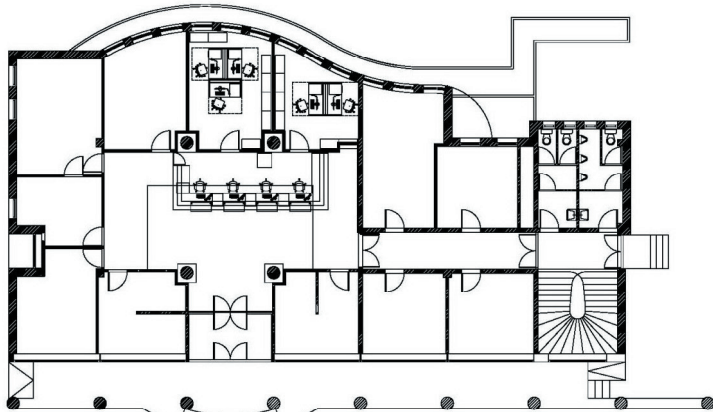
Address: 13 Željeznička St
Acting Chief Judge: Marija Gmižak
Date of Visit: 16/07/2012

RUMA MISDEMEANOR COURT

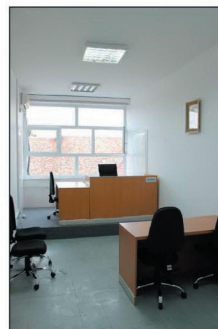
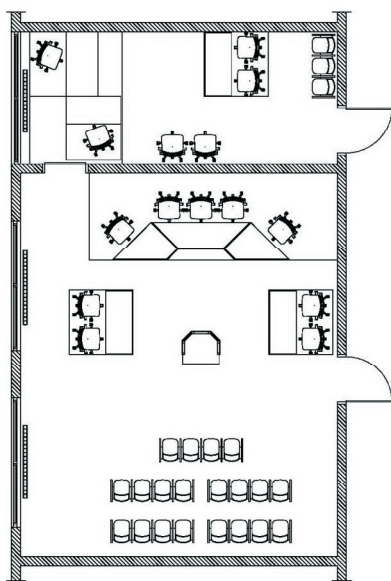
JRGa je takođe pokrenula i izradu analize objekata u kojima su smešteni prekršajni sudovi kako bi se pripremio sveobuhvatan izveštaj koji će sadržati informacije o imovinsko-pravnim pitanjima, trenutnoj funkcionalnoj organizaciji prostora i preporuke za unapređenje.

VALJEVO- jedinstven prijemni i info pult za transparentan sud

KIKINDA – unapređenje prostora za efikasna suđenja

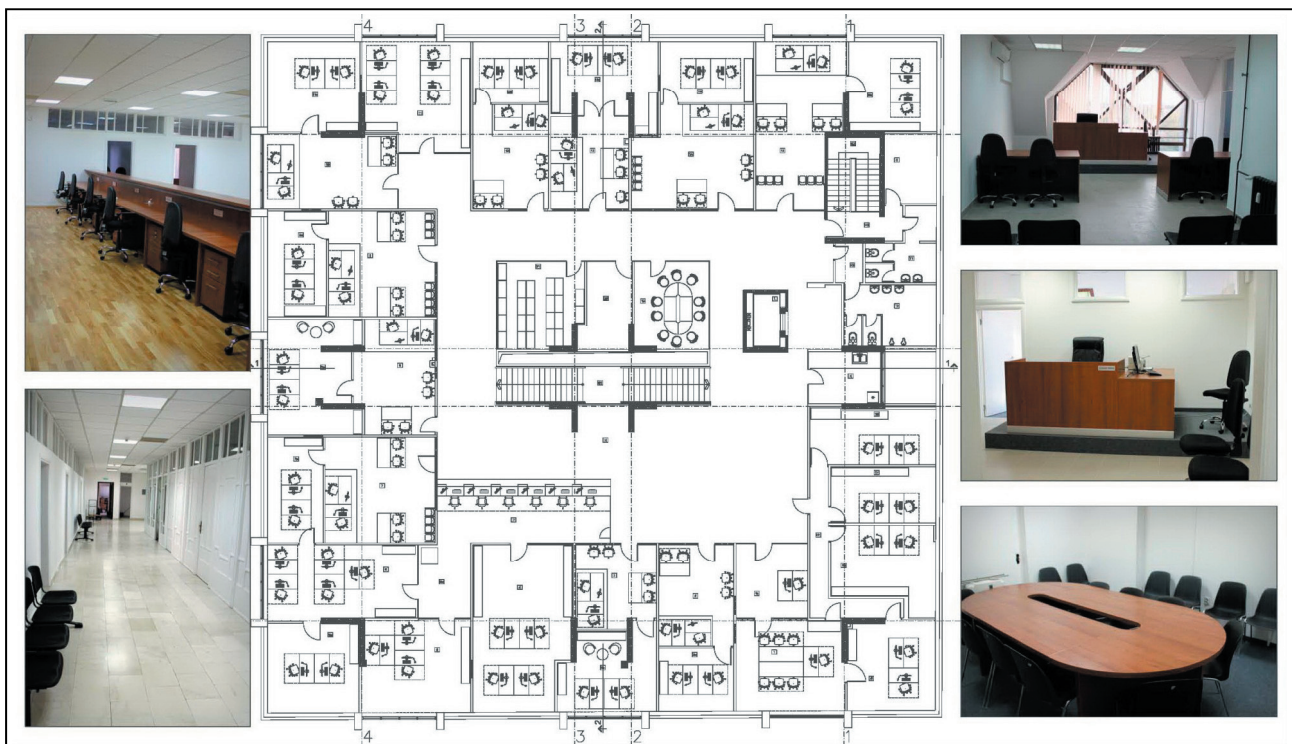

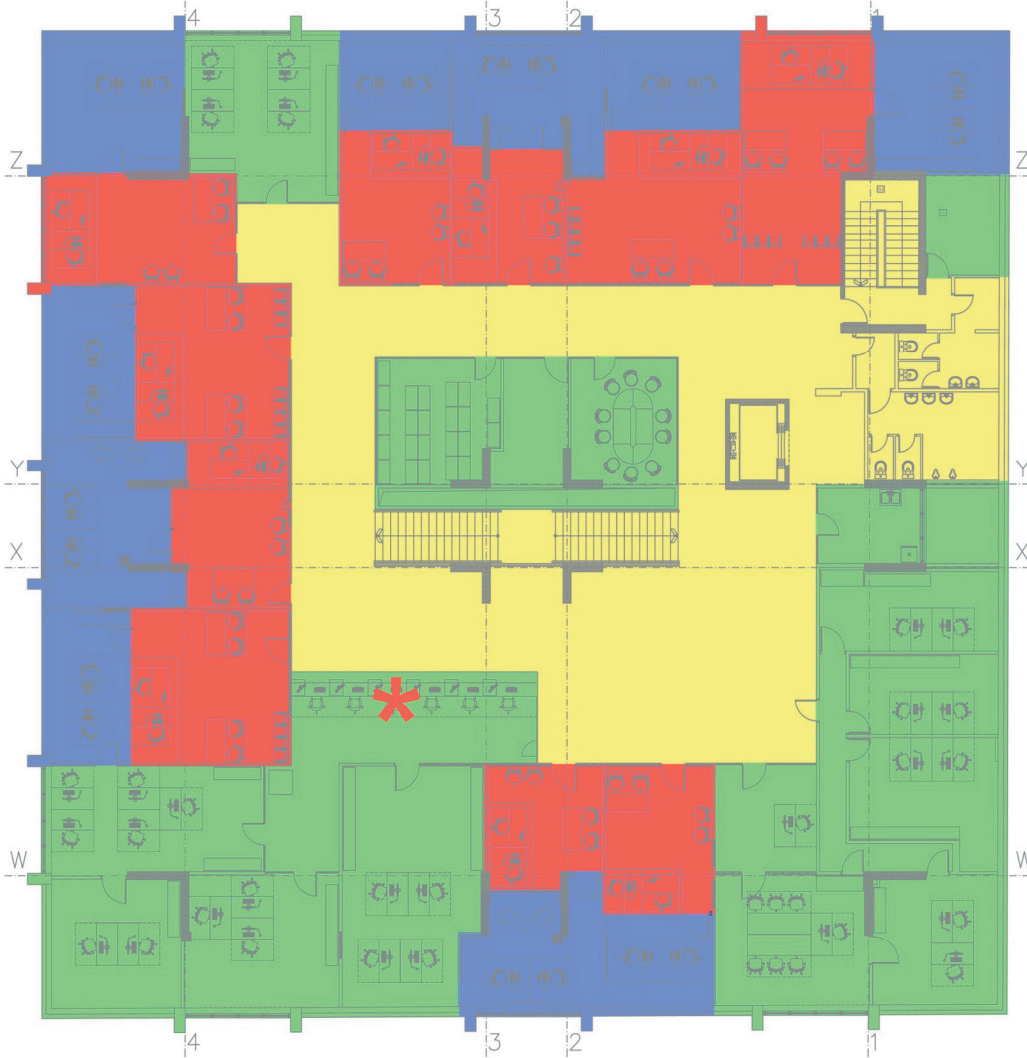

ARANĐELOVAC – optimalno iskorišćen prostor za sud dostupan građanima

ZRENJANIN – primer modernog funkcionalnog suda

LEGEND / LEGENDA:

- PUBLIC SPACE / JAVNOST
- STAFF / ZAPOSLENI SUDA
- JUDGE'S CHAMBERS / SUDIJSKE KANCELARIJE
- COURTROOMS / SUDNICE
- * ONE STOP SHOP / IZVRŠNO ODELJENJE

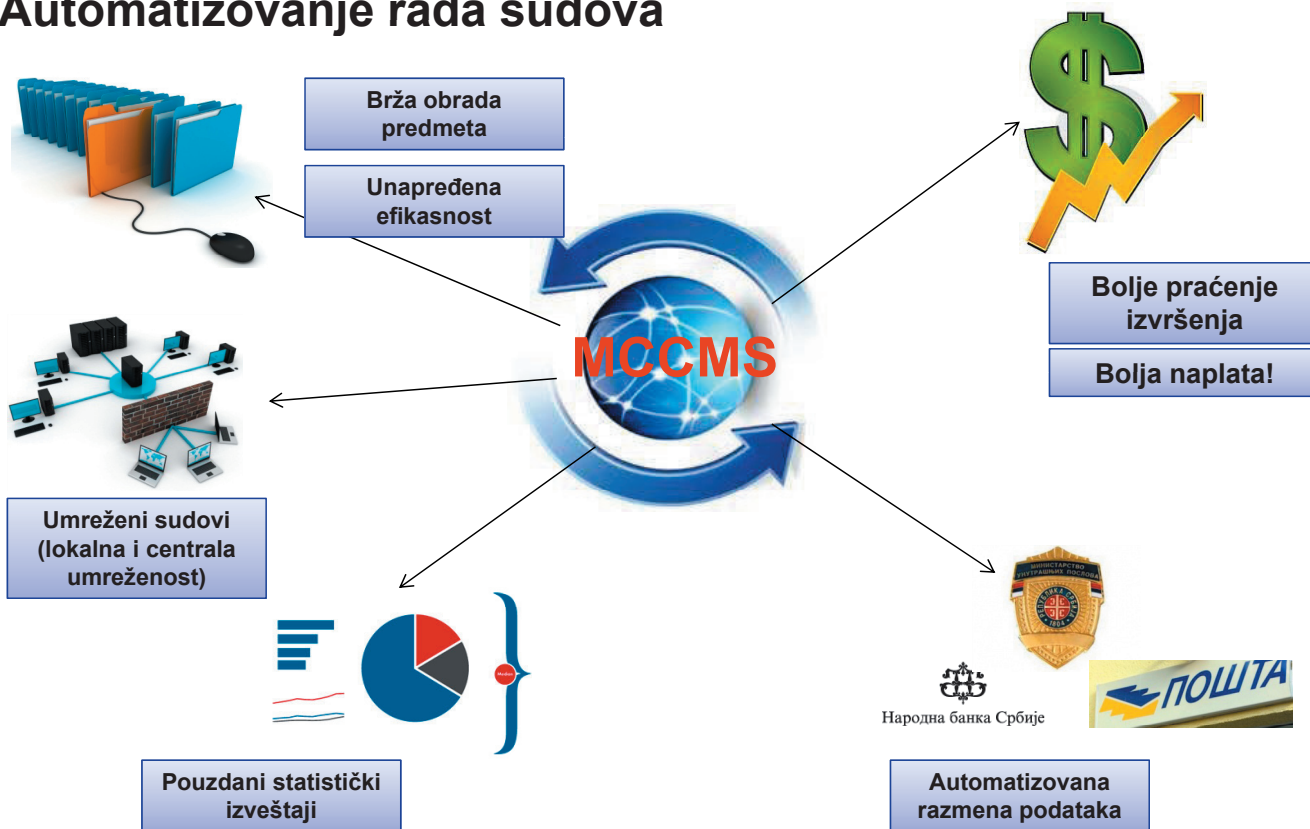
USAID | SERBIA
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Automatizovanje rada sudova

 <p>KOMPJUTERSKA OPREMA</p>	<p>Nabavka servera, računara, štampača, skenera i fotokopir mašina</p>
 <p>MREŽNA POVEZANOST</p>	<p>Lokalna (pristup internetu) i centralna (prekršajni sudovi kao deo sudske WAN mreže)</p>
 <p>SOFTVERSKA APLIKACIJA</p>	<p>Razvoj sistema za upravljanje predmetima u prekršajnim sudovima (MCCMS)</p>
 <p>OBUKA</p>	<p>Osnovni i napredni nivo obuke za rad na računarima, kao i za korišćenje MCCMS</p>
 <p>INSTITUCIONALNA ODRŽIVOST</p>	<p>Omogućavanje kontinuiranog funkcionisanja čitavog sistema (opreme, aplikacije i mreže)</p>

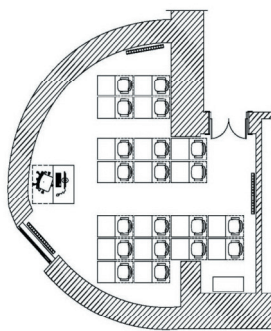
Automatizovanje rada sudova

Program obuke za prekršajne sudije

- JRGa organizuje osnovnu obuku za poznavanje rada na računaru za sudije i zaposlene u prekršajnim sudovima;
- Ova obuka se realizuje **u saradnji sa Pravosudnom akademijom**;
- Projekat je nabavio **50 laptopova**, **4 projektor** i obezbedio **bežičnu internet konekciju** u 4 centra Pravosudne akademije, kao i u potpunosti namestio i opremio jednu učionicu u sedištu Akademije, u Beogradu;
- Očekuje se da će do aprila 2013. JRGa organizovati oko **1000 čovek/dana obuke**.

Učionica za kompjutersku obuku u Pravosudnoj akademiji koju je namestila i opremila JRGa

Program obuke za prekršajne sudije

- U septembru JRGA je započela sa realizacijom programa obuke za prekršajne sudije;
- Projekat saraduje sa **Pravosudnom akademijom** kako bi se što lakše realizovala ova intenzivna aktivnost paralelno u **4 centra za obuku**: u Beogradu, Novom Sadu, Nišu i Kragujevcu;
- Materijale za obuku pripremile su radne grupe sastavljene od sudija i stručnjaka iz predmetnih oblasti, dok je za predavače organizovana posebna obuka;
- Očekuje se da će do aprila 2013. JRGA organizovati oko **960 čovek/dana obuke**.

Moduli programa obuke prekršajnih sudija

1

Primena poreskih propisa

2

Primena carinskih propisa

3

Etika i upravljanje sudnicom

4

Administrativne i operativne procedure u prekršajnim sudovima

5

Predmeti po prijavama nezavisnih regulatornih tela

Informisanje & odnosi sa javnošću

- U saradnji sa sudovima, JRGA je razvila koncept za **tri postera** koji obuhvataju teme kao što su prava i obaveze pred sudom, zašto ne treba izbegavati sudski poziv i zašto je dobrovoljno plaćanje kazne u interesu građana;
- **Sedam brošura** pružaju korisne informacije o sudovima i pokrivaju niz tema, od osnovnih podataka o sudovima do predmeta koji se tiču nasilja u porodici.

ЗАШТО НЕ ТРЕБА ИЗБЕГАВАТИ СУДСКИ ПОЗИВ?

Недомаском на заказано рочиште СЕБИ УСКРАЂУЈЕТЕ СЛЕДЕЋА ПРАВА КОЈА ИМАТЕ КАО ОКРИВЉЕНИ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ:

- да на првом испитивању будете обавештени о прекршају за који се теретите и о основама оптужбе
- да се браните сами или уз стручну помоћ браниоца кога сами изаберете
- да budete саслушани и изнесете све доказе у Вашу корист
- да тражите суоченje са сведоцима или саокривљенима
- да истакнете своје личне прилике и имовинско стање како би суд узео у обзир ове чињенице уколико одреди казну

ОБАВЕШНО ПРОЧИТАЈТЕ текст који је отиснут на судском позиву који наводи датум последице недовољног учешћа у судском поступку на одређеном рочишту (суђењу, беседе, изјављивању) у складу са законима о рочиштима (суђењу, беседе, изјављивању) у складу са законима о доказима (отпуштање од сведочења, достављање контрадикторних доказа (отпуштање од сведочења или последица, притисак испитивања)).

Program sudova partnera

- **Sveobuhvatna podrška** sudovima kako bi se postigle sistemske promene i unapređenje efikasnosti;
- **Primeri dobre prakse** – lako primenjiva praktična rešenja za unapređenje funkcionisanja sudova koja definišu i usvajaju sudovi partneri;
- **11 sudova** trenutno učestvuje u programu – ovaj broj se stalno proširuje;
- **Sastanci sudova partnera** – mehanizam za neposredni dijalog, razmenu primera dobre prakse, rešavanje problema i napredak.

Sastanak sudova partnera u Zrenjaninu,
3.-4. oktobar 2012.

Koordinacija sa nezavisnim regulatornim telima

- **Efikan mehanizam koordinacije** uspostavljen je između sudova i Državne revizorske institucije, Poverenika za pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti i Agencije za borbu protiv korupcije.
- Dijalog se promovira kroz **okrugle stolove** koji omogućavaju razmenu mišljenja i postizanje konsenzusa o boljem razumevanju kompleksne materije i efikasnom procesuiranju prijavi koje podnose nezavisna tela prekršajnim sudovima.
- Do sada je **održano 6 okruglih stolova** – 4 sa DRI i 2 sa Poverenikom. JRGA radi na tome da ovu koordinaciju proširi i na ostala nezavisna regulatorna tela.

Program dodele bespovratnih sredstava

- Dodela bespovratnih sredstava je podrška organizacijama građanskog društva koje rade na unapređenju vladavine zakona, daljoj reformi pravosuđa, i promovišu kulturu lične odgovornosti i poštovanja zakona.

Prva runda grantova:

- Udruženje prekršajnih sudija (alternativne sankcije - kazna rada u javnom interesu)
- Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (nasilje u porodici)
- Udruženje sudija Srbije (ilegalne migracije)

Druga runda grantova:

- Udruženje prekršajnih sudija (komunikacija sa građanima)
- Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (nasilje u porodici)
- Centar za razvoj Srbije (komunikacija sa građanima)

USAID 50 ANNIVERSARY

Уторак, 06. новембар 2012.

ДОБРЕ И ЛОШЕ СТРАНЕ ПРЕКРШАЈНОГ НАЛОГА

Апстракт: У прекршајно законодавство Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, прекршајни налог је уведен 2006. године доношењем Закона о прекршајима Републике Српске, односно одговарајућим прекршајним законима у Босни и Херцеговини. Према слову законодавца, он је представљао значајну, а можда и најзначајнију новину у прекршајној пракси Босне и Херцеговине, односно прекршајни налог се појавио као резултат вишегодишње реформе прекршајног законодавства, односно прекршајног система. С друге стране, оправдање за увођење овог института законодавац је нашао у констатацији да се на овај начин елиминише дотадашњи поступак наплате новчане казне на лицу мјеста као посебна врста прекршајног поступка, те овај поступак постаје ефикаснији и економичнији. Данас, као посебан институт покретања и вођења прекршајног поступка предвиђен и у законодавствима Републике Словеније, Републике Хрватске и најновије, у Закону о прекршајима Републике Црне Горе. У овом раду биће ријечи о садржају прекршајног налога, али и о улози и значају прекршајног налога као посебне одлуке овлашћеног органа у прекршајном поступку, те посебно о добрим и лошим странама прекршајног налога, свакако према ставу аутора реферата.

Кључне ријечи: прекршајни налог, захтјев за покретање прекршајног поступка.

а) Уопште о покретању прекршајног поступка

Према важећим прекршајним законима у Босни и Херцеговини² прекршајни поступак покреће се на два начина:

- 1) издавањем прекршајног налога³ од стране овлашћеног лица овлашћеног органа⁴ и
- 2) подношењем захтјева за покретање прекршајног поступка овлашћеног подносиоца захтјева⁵ надлежном суду.

¹ Аутор је ванредни професор на Факултету правних наука Паневропског универзитета АПЕИРОН у Бањој Луци. e-mail: ljubinko58Z@gmail.com.

² Закон о прекршајима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 34/2006; 1/2009; 29/2010 и 109/2011); Закон о прекршајима Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 31/2006); Закон о прекршајима Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, број 24/2007) и Закон о прекршајима у Босни и Херцеговини (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 41/2007).

³ Прекршајни налог као посебна одлука овлашћеног органа у прекршајном поступку на просторима држава бивше СФРЈ уведен је, поред Републике Српске, и у прекршајно процесно законодавство Републике Словеније (од 1. јануара 2005. године у Словенији је у примјени тзв. брзи или хитри поступак – члан 49. до 58. Закона о прекршцима Републике Словеније - Урадни лист Републике Словеније, шт. 7/2003 до 51/2006 дефинише *хитри поступак са тзв. плаћилним налогом*), а предвиђен је и у Закону о прекршајима Републике Хрватске - Народне новине, број 107/2007. Од децембра 2010. године прекршајни налог је уведен и у прекршајно законодавство Републике Црне Горе (Закон о прекршајима Републике Црне Горе – Службени лист Црне Горе, бр. 1/2011; 6/2011 и 39/2011 ступио је на снагу 1. септембра 2011. године).

⁴ У одредби члана 2 став 1 тачка а) Закона о прекршајима Републике Српске дефинисан је појам овлашћеног органа, те стога под овлашћеним органом подразумијевају се надлежни полицијски органи или други органи Босне и Херцеговине и Министарство унутрашњих послова Републике Српске, затим надлежни инспекцијски органи или министарства, предузећа или друга правна лица која имају јавна овлашћења и у чију надлежност спада директно или индиректно спровођење закона или прописа који прописују прекршаје.

⁵ Закон о прекршајима Републике Српске за разлику од Закона о прекршајима Федерације БиХ, у члану 2 став 1 тачка а) дефинише подносиоца захтјева за покретање прекршајног поступка, те се сходно наведеној одредби подносиоцем захтјева сматрају: а) овлашћени орган, б) тужилац или ц) оштећени.

б) Прекршајни налог

Одредбом члана 32 став 1 Закона о прекршајима Републике Српске предвиђено је у којим се ситуацијама може искључиво од стране овлашћеног органа издати прекршајни налог⁶. Тако, овлашћени орган издаје прекршајни налог уколико установи да је прекршај из његове надлежности утврђен на један од сљедећих начина:

1. непосредним опажањем од стране овлашћеног службеног лица овлашћеног органа приликом инспекције, надзора и прегледа из њихове надлежности (инспекцијски преглед, односно друга врста прегледа или надзора морају бити у складу са законским овлашћењима овлашћеног органа, а о томе овлашћена лица морају сачинити службену забиљешку или записник), као и увидом у службену евиденцију надлежног органа,

2. подацима који су добијени уређајима за надзор или мјерење (у обављању послова из своје надлежности, овлашћени органи преко службених лица врше надзор или мјерења одговарајућим техничким мјерним инструментима или другим уређајима за надзор; ради се на примјер, о подацима о брзини кретања моторног возила добијеним радаром или подацима добијеним апаратом за мјерење присуства алкохола у организму; важно је истаћи да су наведени апарати у исправном стању и да посједују одговарајуће лиценце),

3. приликом инспекцијског или другог надзора, прегледом документације, просторија и робе или на други законит начин (у правилу, ради се о прикупљању материјалних доказа прегледом просторија, пословних књига, робе на складишту итд.) или

4. на основу признања о извршењу прекршаја од стране окривљеног пред овлашћеним органом на лицу мјеста почињења прекршаја или у неком другом судском или административном поступку⁷.

Дакле, издавање прекршајног налога од стране овлашћеног органа обавезно је, под условом да је овлашћени орган дошао до сазнања о извршеном прекршају на један, од неколико побројаних начина. Шта се дешава ако овлашћени орган не изда прекршајни налог иако су испуњени прописани услови за његово издавање, већ поднесе захтјев за покретање прекршајног поступка надлежном суду? Свакако, и у таквој ситуацији суд не може ускратити судску заштиту, он је дужан провести прекршајни поступак и донијети своје рјешење, а истовремено поучити овлашћени орган да је у истим, будућим ситуацијама дужан издати прекршајни налог.

Прекршајни налози се могу издавати само у сљедећим случајевима:

⁶ Ако прекршајни налог није издат од овлашћеног органа суд ће обуставити прекршајни поступак у складу са чланом 54 став 1 тачка ц) Закона о прекршајима (видјети: рјешење Округног суда у Бањој Луци број 011-0-Пжп-09-000 340 од 26. августа 2009. године).

⁷ Признање окривљеног о извршењу прекршаја у неком другом судском или административном поступку било је предвиђено у основној верзији законског текста. Међутим, након доношења закона поставило се питање: шта са признањем извршења прекршаја пред овлашћеним органом на лицу мјеста почињења прекршаја? Наиме, у пракси су се веома често јављале ситуације које се нису могле подвести нити под један од предвиђених начина у којима је издавање прекршајног налога могуће. Тако су посебно интересантни били случајеви у саобраћају код саобраћајних незгода са мањом материјалном штетом у којима су учествовала два лица (возила) са јасном кривицом и чак признањем једног од њих, те случајеви утврђивања прекршаја увидом у службену евиденцију надлежног органа. У таквим ситуацијама, нити признање о извршењу прекршаја, односно прихватање одговорности за учињени прекршај једног од учесника у саобраћајној незгоди није давало могућност овлашћеном органу (лицу) издавања прекршајног налога. Измјенама Закона о прекршајима Републике Српске из 2009. године, ова нелогичност је отклоњена, тако да је овлашћени орган у могућности издати прекршајни налог уколико је прекршај из његове надлежности утврђен признањем пред овлашћеним лицем на лицу мјеста почињења прекршаја (извршилац прекршаја на овај начин признаје почињење прекршаја и прихвата одговорност за учињени прекршај) или увидом у службену евиденцију надлежног органа (нпр. према Закону о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини, власник возила је дужан одјавити возило ако је истом истекла важност регистрације дуже од 30 дана, у супротном он чини прекршај; измјенама Закона дата је могућност надлежном органу да увидом у службену евиденцију регистрованих возила може утврдити ову чињеницу која представља радњу извршења прекршаја нечињењем и покренути прекршајни поступак издавањем прекршајног налога).

1. када одговарајући закон или други пропис за одређени прекршај одређује фиксну новчану казну (нпр. члан 239 Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини за низ прекршаја прописује фиксну новчану казну, у износу од 30,00 КМ). Ова одредба Закона о прекршајима Републике Српске је изричита те је тако овлашћени орган дужан покренути прекршајни поступак издавањем прекршајног налога за оне прекршаје за које је посебним законом прописана фиксна новчана казна;

2. када новчана казна коју ће изрећи овлашћени орган прекршајним налогом може бити израчуната коришћењем математичке формуле. Примјена ове одредбе чест је случај код пореских и царинских прекршаја гдје се новчана казна утврђује у двоструком, петоструком или другом износу на примјер, необрачунатог пореза на промет или неплаћене пореске обавезе;

3. када овлашћени орган одлучи да изрекне минималну, односно почетну новчану казну, односно заштитну мјеру у најкраћем трајању, односно заштитну мјеру одузимања предмета одређену таквим законом или другим прописом. Ова одредба такође прописује могућност покретања прекршајног поступка издавањем прекршајног налога, али је она, за разлику од претходних, факултативног карактера. Тако, овлашћени орган за прекршај из члана 60 став 2 Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини возачу који повећава брзину кретања свог возила док га друго возило претиче може изрећи новчану казну у износу од 100,00 до 250,00 КМ прописану у члану 235 став 1 тачка 9 истог Закона. У конкретном случају, уз испуњење услова из члана 32 став 1 тачка а) Закона о прекршајима Републике Српске, овлашћени орган возачу може изрећи само минималну, односно почетну новчану казну у износу од 100,00 КМ. Дакле, овлашћени орган у овом случају диспонира својим правом на покретање прекршајног поступка издавањем прекршајног налога. Наравно, уколико се овлашћени орган определијели на покретање прекршајног поступка издавањем прекршајног налога, он учиниоцу прекршаја може изрећи искључиво минималну, односно почетну новчану казну.

Највећи број издатих прекршајних налога односи се на прекршаје из области безбједности саобраћаја (преко 95%), али се они могу свакако користити и у другим прекршајним областима, као што су јавни ред и мир, порески и царински прекршаји⁸, насиље на спортским приредбама, оружје и муниција⁹ итд.

Овлашћени орган може прекршајним налогом изрећи јединствену новчану казну и у случају када окривљени изврши више прекршаја у стицају, као и одређене заштитне мјере, и то заштитну мјеру одузимања предмета и заштитну мјеру забране управљања моторним возилом у најкраћем предвиђеном трајању.

Када је стицај прекршаја у питању, треба нагласити да стицај постоји када је учинилац једном радњом повриједио више прописа, односно починио више прекршаја (идеални стицај) или када је учинилац са више радњи починио више прекршаја (реални стицај) по којима није донесено рјешење о прекршају, а прекршајни поступак се води пред истим судом, односно овлашћеним органом. У оба случаја (дакле, и код идеалног и код реалног стицаја) изриче се јединствена новчана казна, и то тако што се прво утврђује новчана казна за сваки поједини (односно почињени) прекршај, а затим се за све прекршаје извршене у стицају изриче једна јединствена новчана казна, а на основу појединачно утврђених казни.

⁸ Од 1. јануара 2009. године до 30. априла 2011. године овлашћена службена лица Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (УИНО) издала су укупно 31.666 прекршајних налога, те 1.281 захтјев за покретање прекршајног поступка. Против рјешења надлежних судова, УИНО је до сада, поднијела укупно 125 жалби.

⁹ Према подацима Министарства унутрашњих послова Републике Српске за прекршаје из области саобраћаја током 2010. године од стране овлашћених службених лица Министарства издато је 211.800 прекршајних налога, док је за прекршаје јавног реда и мира издато свега 4.671 прекршајни налог. С друге стране, према подацима Федералне управе полиције Федерације БиХ током 2010. године у области саобраћаја поднесена су 10.603 захтјева за покретање прекршајног поступка и издато 441.114 прекршајних налога, док је у области јавног реда и мира поднесено 7.730 захтјева за покретање прекршајног поступка и издато 12.906 прекршајних налога.

Треба напоменути да се прекршајним налогом за сваки почињени прекршај новчана казна утврђује одвојено (на примјер, за три прекршаја учињена у стицају из Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини утврђују се новчане казне у износу од 30,00 КМ, 40,00 КМ и 50,00 КМ, а затим се изриче јединствена новчана казна која мора бити већа од сваке поједине утврђене новчане казне, али не смије достићи збир појединачно утврђених новчаних казни у Републици Српској, односно према Закону о прекршајима Федерације Босне и Херцеговине, ова изречена јединствена новчана казна мора бити већа од сваке поједине утврђене новчане казне, али не смије прећи збир свих појединачно утврђених новчаних казни).

Прекршајним налогом, поред новчане казне, овлашћени орган може изрицати и заштитне мјере, и то: заштитну мјеру одузимања предмета и заштитну мјеру забране управљања моторним возилом у најкраћем предвиђеном трајању.

Треба истаћи да је примјена прекршајног налога као начина покретања и вођења прекршајног поступка искључена у односу на малолетна лица, односно у поступку према малолетницима. У овом специфичном поступку не постоји могућност доношења доношења рјешења о прекршају без испитивања малолетника, те је тако искључена могућност издавања прекршајног налога малолетном учиниоцу прекршаја.

С друге стране, изрицање заштитне мјере забране управљања моторним возилом прекршајним налогом у случају када окривљени почини више прекршаја у стицају могуће је само у ситуацији када је само за један од почињених прекршаја у стицају предвиђена ова заштитна мјера, а никако ако је заштитна мјера забране управљања моторним возилом прописана и за друге, односно за два или више почињених прекршаја у стицају (на примјер, прекршајни налог се не може издати уколико возач управљајући моторним возилом почини два прекршаја у стицају, и то: први, ако на мјесту на којем је саобраћај регулисан свјетлосним саобраћајним знаковима не заустави возило на знак црвеног свјетла - за овај прекршај возачу се уз новчану казну изриче и заштитна мјера забране управљања моторним возилом у трајању од једног до четири мјесеца, и други, ако се утврди да управља возилом у саобраћају на путу са количином алкохола у крви преко 1 г/кг - за овај прекршај возачу се уз новчану казну изриче и заштитна мјера забране управљања моторним возилом у трајању од једног до четири мјесеца; у овој ситуацији овлашћени орган подноси захтјев за покретање прекршајног поступка надлежном суду).

Уколико се одлучи на изрицање заштитне мјере забране управљања моторним возилом, овлашћени орган може за почињени прекршај изрећи ову заштитну мјеру у најкраћем предвиђеном трајању, односно у трајању од 30 дана.

Садржај и форма прекршајног налога детаљно су дефинисани Законом о прекршајима Републике Српске. Прекршајни налог се обавезно доноси у писаној форми, а када је садржај прекршајног налога у питању посебно треба истаћи јединствени број одређен од стране овлашћеног органа који се састоји од десет цифара и различит је за сваки прекршајни налог, те чињенични опис радње из које произлази правно обиљежје прекршаја, односно вријеме и мјесто извршења прекршаја и друге околности потребне да се прекршај што тачније одреди. Поред тога, важним свакако треба истаћи и одређена упутства окривљеном, и то:

а) упутство окривљеном о његовом праву на подношење захтјева за судско одлучивање о прекршајном налогу, са знаком ком суду и у ком року се захтјев за судско одлучивање подноси; ово упутство представља својеврсну поуку о правном лијеку упућену окривљеном који на основу њега може заштиту својих права затражити пред надлежним судом, наравно уколико је незадовољан издатим прекршајним налогом (прије свега прекршајном санкцијом изреченом прекршајним налогом),

б) упозорење окривљеном да новчана казна изречена од стране суда може бити већа од оне која је изречена или се могла изрећи прекршајним налогом (правило или забрана *реформатио ин пеиус* или преиначење нагоре у овој ситуацији не важи; суд није везан прекршајним налогом изреченом новчаном казном, висина новчане казне свакако може бити

већа, али суд може у редовном поступку изрећи и другу врсту прекршајне санкције, нпр. условну осуду),

ц) упозорење окривљеном да ће сносити судске трошкове уколико затражи судско одлучивање о прекршајном налогу, под условом да суд утврди да је окривљени одговоран за прекршај наведен у прекршајном налогу (ово упутство упозорава окривљеног на обавезу плаћања трошкова поступка уколико суд утврди да је он и одговоран за прекршај наведен у прекршајном налогу) и

д) упозорење да ће у случају прекршаја из области за које закон прописује додјељивање казних поена (прекршаји из области безбједности саобраћаја), прихватање одговорности или утврђивање одговорности од стране суда резултирати додјељивањем тих казних поена.

Прекршајни налог садржи посебно мјесто на којем се окривљени потписује у случају да захтијева судско одлучивање.

Различити овлашћени органи могу имати свој властити образац прекршајног налога, с тим да његов облик мора бити одобрен од стране Министарства правде Републике Српске (у Федерацији Босне и Херцеговине, облик обрасца прекршајног налога одобрава Федерално министарство правде).

На основу договора овлашћеног органа и суда, у одређеним случајевима, самим прекршајним налогом може се одредити датум, односно вријеме одржавања усменог претреса. Ова новина је преузета из англосаксонског права и представља повољност којом се даје овлашћеном органу могућност да обавезно присуствује суђењу. Вријеме одржавања претреса не може бити краће од осам дана од дана издавања прекршајног налога.

Прекршајни налог се састоји од оригинала и најмање двије копије. Original задржава овлашћени орган у својој евиденцији, док се двије копије уручују окривљеном лицу (предње свакако из разлога што окривљени који се одлучи на судско одлучивање, једну копију прекршајног налога потписује на мјесту предвиђеном за то и тако потписану копију која добија форму захтјева за судско одлучивање доставља суду, док му друга копија остаје за његове потребе на усменом претресу)¹⁰.

Прекршајни налог се може уручити на сљедеће начине:

1. личним уручењем (најчешћи и најважнији начин уручења, а датумом уручења прекршајног налога сматра се датум када је окривљени лично, из руке у руку, примио прекршајни налог; ако окривљени одбије пријем прекршајног налога или одбије потписати да је примио прекршајни налог, овлашћени орган, у правилу, уручује прекршајни налог окривљеном путем поште).

2. уручењем путем поште (сматра се да је достављање прекршајног налога извршено по протеку пет (5) радних дана након што је овлашћени орган предао прекршајни налог путем препоручене пошиљке на пошту)¹¹.

¹⁰ Ако окривљени не потпише предметни прекршајни налог у дијелу којим не признаје одговорност за прекршај описан у том прекршајном налогу и којим захтијева судско одлучивање, суд ће рјешењем одбацити захтјев за судско одлучивање (видјети: рјешење Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Пжп-09-000-925 од 16. октобра 2009. године).

¹¹ Уручење прекршајног налога путем поште на адресу окривљеног физичког лица која је евидентирана у Регистру пребивалишта и боравишта коју води Главни центар за обраду података у Босни и Херцеговини или на регистровану адресу сједишта правног лица представља сигуран начин достављања, а протек пет радних дана након што је овлашћени орган предао писмено, односно прекршајни налог на пошту као тренутак достављања чини се сасвим оправданим, поготово ако се узме у обзир обавеза сваког грађанина Босне и Херцеговине у погледу пријаве сваке промјене која се тиче пријаве, односно одјаве пребивалишта, односно боравишта (Законом о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине прописано је да ће се новчаном казном у износу од 10,00 КМ до 100,00 КМ казнити за прекршај држављанин или старатељ/орган старатељства: а) ако не пријави своје пребивалиште уколико се то тражи у складу са овим Законом; б) ако пријави више од једног пребивалишта на територији Босне и Херцеговине; ц) ако достави нетачне и/или неистините податке приликом пријављивања, односно одјављивања пребивалишта и боравишта и д) ако не пријави или одјави пребивалиште малолетног дјетета у складу са овим законом).

3. причвршћивањем или остављањем прекршајног налога на безбједном и видљивом мјесту на моторном возилу (на примјер, вјетробранско стакло), ако је прекршај који је почињен везан за непрописно паркирање моторног возила¹².

Посљедња два начина уручења прекршајног налога окривљеном изазвала су значајне полемике у правничкој, односно стручној јавности, а често су помињана људска права, те на крају и апелације и оцјена уставности наведених одредби. И коначно, Одлуком Уставног суда Републике Српске, број У – 28/10 од 27. септембра 2011. године утврђује се да члан 34. став 3. Закона о прекршајима Републике Српске који гласи: “Када је прекршајни налог уручен путем поште, сматраће се да је достављање извршено по протеклу пет (5) радних дана након што га је овлаштени орган предао на пошту. Када је прекршајни налог остављен на моторном возилу, датум уручења је датум када је остављен на моторном возилу” није у сагласности са Уставом Републике Српске. Наравно, због потребе усклађивања одредби Закона о прекршајима Републике Српске са наведеном Одлуком Уставног суда Републике Српске, Министарство правде Републике Српске је предложило доношење Закона о измјенама и допунама Закона о прекршајима Републике Српске¹³.

По пријему прекршајног налога окривљени може прихватити одговорност за почињени прекршај на два начина, и то тако:

1. што ће платити новчану казну и све друге обавезе које су одређене прекршајним налогом у року који је за плаћање прекршајним налогом предвиђен (за разлику од рока плаћања новчане казне изречене рјешењем о прекршају који не може бити краћи од осам дана нити дужи од три мјесеца од дана правоснажности рјешења о прекршају, новчана казна, причињена штета и трошкови прекршајног поступка одређени прекршајним налогом морају се платити у року од осам дана од дана уручења прекршајног налога, у противном окривљени мора затражити судско одлучивање). Плаћањем новчане казне окривљени се

¹² Датумом уручења прекршајног налога сматра се онај датум када је прекршајни налог остављен на возилу, без обзира на то да ли је прекршајни налог стварно и примио учинилац прекршаја, односно власник или корисник возила или је налог прије уручења уништен или на други начин учињен недоступним. Овај начин уручења прекршајног налога, дакле причвршћивањем или остављањем прекршајног налога на безбједном и видљивом мјесту на моторном возилу дефинисао је и нека могућа правила, односно практична рјешења, и то: а) уручење прекршајног налога на овај начин када су у питању возила страних регистарских таблица није могуће, због немогућности извршења изречене новчане казне; б) уколико власник, односно носилац права располагања возилом тврди да наведеног дана није управљао својим возилом, а самим тим није могао ни починити прекршај погрешног паркирања, он је дужан, у складу са чланом 172. Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини, овлашћеном лицу дати податке о идентитету лица којем је спорног дана дао своје возило на управљање, с обзиром да је то лице починило прекршај; ц) уколико власник, односно носилац права располагања возилом тврди да наведеног дана није управљао својим возилом, а самим тим није ни могао починити прекршај погрешног паркирања због тога што је своје возило продао, он је дужан овлашћеном органу предочити уговор о купопродаји возила како би прекршајни налог био уручен новом власнику возила; д) уколико власник, односно носилац права располагања возилом тврди да наведеног дана на свом возилу није затекао копије прекршајног налога (претпоставља се да је прекршајни налог уништен због елементарних непогода или од неког пролазника), овлашћени орган му може издати двије нове копије раније издатог прекршајног налога, а ради плаћања новчане казне. Уколико је прекршајни налог уручен причвршћивањем или остављањем прекршајног налога на безбједном и видљивом мјесту на моторном возилу, овлашћени орган има обавезу обавијестити власника возила, личним уручењем или путем поште, да је за његово возило издат прекршајни налог, те да тај, раније издати прекршајни налог који је већ уручен причвршћивањем или остављањем прекршајног налога на сигурном и видљивом мјесту на моторном возилу, постаје коначан и извршан у року од десет дана од дана овог, новог обавјештавања.

¹³ Закон о измјенама и допунама Закона о прекршајима Републике Српске је у форми Нацрта разматран и усвојен на сједници Народне скупштине Републике Српске која је одржана 15. маја 2012. године. У образложењу Нацрта Закона истакнуто је сљедеће: Разлог за доношење Нацрта садржан је у потреби да се изврши усклађивање његових одредби са Одлуком Уставног суда Републике Српске број У-28/10 од 27. септембра 2011. године, којом је аброгационо одређено да је уредно достављање прекршајног налога хипотеза за даљње поступање окривљеног, те да се прописивањем када се прекршајни налог сматра уручен, на начин како је то учињено оспореним одредбама члана 35. до 37. Закона о прекршајима Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 34/2006; 1/2009; 29/2010 и 109/2011), ограничава принцип из члана 16. Устава Републике Српске. Наиме, наведеним чланом одређено је да свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органом и организацијом и да је свакоме зајемчено право на жалбу.

одриче права на приговор против прекршајног налога, што значи да окривљени не може касније одбијати, односно порицати одговорност или се жалити на висину новчане казне, односно врсту прекршајне санкције или на висину трошкова поступка. Међутим, уколико окривљени у остављеном року од осам дана плати новчану казну и друге обавезе из прекршајног налога па се након тога предомисли те затражи судско одлучивање, суд ће такав захтјев за судским одлучивањем одбацити јер је окривљени већ прихватио одговорност¹⁴.

2. што ће по пријему прекршајног налога обавијестити овлашћени орган о прихватању прекршајне санкције која је у прекршајном налогу одређена, уколико је у прекршајном налогу таква могућност изричито дата окривљеном. Ово обавјештење о прихватању санкције одређене прекршајним налогом окривљени је дужан овлашћеном органу дати у писменој форми, а прекршајну санкцију или санкције ако се ради о више њих, мора прихватити у цијелости (окривљени не би могао прихватити само изречену новчану казну, ако му је прекршајним налогом, поред новчане казне изречена и заштитна мјера).

Прихватање одговорности за почињени прекршај пропуштањем друга је могућа ситуација која се може појавити након што окривљени прими издати прекршајни налог (институт прихватања одговорности због пропуштања имамо у оним случајевима када окривљени не реагује на заprimљени прекршајни налог). Према законском тексту, сматра се да је окривљени прихватио одговорност за почињени прекршај пропуштањем уколико су испуњени слједећи услови:

а) када је окривљеном прекршајни налог уредно достављен на један од законом предвиђених начина и

б) када окривљени у року који је одређен у прекршајном налогу не прихвати одговорност за прекршај.

У овој ситуацији прекршајни налог ће постати коначан и извршан, јер је окривљени прихватио одговорност пропуштањем, а овлашћени орган који је издао прекршајни налог одредиће окривљеном и додатну таксу за наплату у износу од 20,00 КМ. Ова такса по аутоматизму се уписује у Регистар новчаних казни и представља накнаду трошкова достављања прекршајног налога путем поште овлашћеног органа.

Трећа могућа ситуација настаје када окривљени који прими прекршајни налог жели да се о предмету прекршајног поступка одлучује пред надлежним судом. У овој ситуацији окривљени мора:

1. затражити судско одлучивање тако што ће се потписати на одређеном мјесту копије прекршајног налога, а затим једну од двије му уручене копије налога, и то ону потписану копију прекршајног налога вратити надлежном суду, свакако на начин одређен прекршајним налогом и прије истека рока одређеног прекршајним налогом,

2. појавити се пред надлежним судом на дан и у вријеме одређено за усмени претрес по прекршајном налогу (ако је вријеме претреса одређено од стране овлашћеног органа и суда), односно, ако датум није наведен, онда на дан који је суд одредио за усмени претрес.

У овој трећој, потенцијално могућој ситуацији, из претходног је потпуно јасно да је доношење одлуке о судском одлучивању, односно терет подношења приговора којим се захтијева судско одлучивање на лицу које је примило прекршајни налог, односно о чијој је кривици одлучено прекршајним налогом (у противном, изречена новчана казна постаје коначна и извршна). Уколико окривљени затражи судско одлучивање, прекршајне санкције

¹⁴ Окривљени је био дужан прије стављања свог потписа да прочита прекршајни налог, како не би био доведен у заблуду око садржаја онога што потписује. Иако се у пракси дешава да радници полиције подносе прекршајни налог окривљенима на потпис без претходног поучавања о садржају онога што потписују, као и посљедицама које из тога произлазе, а које се огледају у одрицању од права да захтјева судско одлучивање, што је пракса која је неприхватљива са становишта овог суда, важећи закон о прекршајима не дозвољава накнадно оспоравање потписа стављеног у дијелу налога којим се прихвата одговорност за учињени прекршај и одриче од права захтијевати судско одлучивање. То експлицитно произлази из члана 35 Закона о прекршајима, тако да је свако касније оспоравање потписа ирелеватно, без обзира на разлоге (видјети: рјешење Окружног суда у Бањој Луци број Пжп-64/09 од 5. фебруара 2008. године).

одређене у прекршајном налогу сматрају се ништавним, што опет значи да је захтјев за судско одлучивање, уколико је поднесен на вријеме, суспензивног карактера и он одгађа извршење прекршајног налога. Само захтијевање судског одлучивања излаже окривљеног могућности изрицања веће новчане казне, односно било које, па чак и строже прекршајне санкције коју закон дозвољава (подразумијева се и веће новчане казне од новчане казне по прекршајном налогу, што би у сваком случају требало бити правило), као и плаћања судских трошкова.

Прекршајним законима у Босни и Херцеговини предвиђена је и примјена прекршајног налога према окривљеном који нема пребивалиште у Босни и Херцеговини. Овом лицу се након уручивања прекршајног налога може, у правилу, понудити да плати изречену му новчану казну у најближој полицијској станици или у канцеларији надлежног овлашћеног органа (ово подразумијева постојање организационих претпоставки код овлашћеног органа у смислу његове практичне оспособљености за наплату новчане казне изречене прекршајним налогом). Уколико окривљени, без обзира на дату му могућност плаћања новчане казне у полицијској станици или канцеларији надлежног овлашћеног органа, не плати изречену новчану казну, прекршајни налог се третира као захтјев за судско одлучивање, односно сматра се да је окривљени поднио захтјев за брзо судско одлучивање, односно рјешавање, након чега представник овлашћеног органа окривљеног може одмах извести пред надлежни суд. Уколико није могуће окривљеног одмах извести пред суд, представник овлашћеног органа ће предузети мјере којима се обезбјеђује присуство окривљеног на суду (предаја, односно одузимање путне исправе или другог идентификационог документа, до појављивања на суду, али не дуже од 24 часа, или чак лишење слободе лица које је осумњичено да је починило прекршај и његово извођење пред суд одмах или најкасније у року од 12 часова).

ц) Добре и лоше стране прекршајног налога

Дакле, Закон о прекршајима Републике Српске из 2006. године у својим основним процесним одредбама у глави VI предвиђа концепт или институт тзв. прекршајног налога са сљедећим карактеристикама:

1. издавање прекршајног налога представља један од два начина покретања и вођења прекршајног поступка,
2. алтернативни начин вођења прекршајног поступка јесте подношењем захтјева за покретање прекршајног поступка од стране подносиоца захтјева надлежном суду¹⁵,
3. примјена прекршајног налога, према слову закона обавезна је, с обзиром на то да је у одредби члана 32 став 2 и члана 39 Закона о прекршајима Републике Српске предвиђено да се захтјев за покретање прекршајног поступка подноси “када не постоје услови за издавање прекршајног налога”¹⁶,
4. предвиђањем прекршајног налога, у сваком случају елиминисан је дотадашњи поступак наплате новчане казне на лицу мјеста као посебне врсте прекршајног поступка који

¹⁵ Према подацима Министарства унутрашњих послова Републике Српске број поднесених захтјева за покретање прекршајног поступка за 2007, 2008, 2009, 2010 и 2011 годину износио је: а) јавни ред и мир: 2007 – 4.319, 2008 – 3.887, 2009 – 3.392, 2010 – 3.108, 2011 – 2.931; б) саобраћај: 2007 – 12.028, 2008 – 11.428, 2009 – 8.777, 2010 – 5.708, 2011 – 5.603; ц) оружје и муниција: 2007 – 216, 2008 – 248, 2009 – 243, 2010 – 338, 2011 – 193 захтјева за покретање прекршајног поступка. Током 2011. године поднесен је 681 захтјев за покретање прекршајног поступка у области насиља у породици (укупно 1.047 прекршаја), затим 41 захтјев у области насиља на спортским приредбама (укупно 69 прекршаја), четири захтјева у области јавног окупљања (укупно 14 прекршаја), девет захтјева у области обезбјеђења лица и имовине (укупно 27 прекршаја), те 196 захтјева за покретање прекршајног поступка у осталим пословима полиције (укупно 274 прекршаја).

¹⁶ Према подацима Министарства унутрашњих послова Републике Српске број издатих прекршајних налога за 2007, 2008, 2009, 2010 и 2011. годину износио је: а) јавни ред и мир: 2007 – 3.448, 2008 – 3.905, 2009 – 4.523, 2010 – 4.671, 2011 – 5.424; б) саобраћај: 2007 – 156.377, 2008 – 199.059, 2009 – 236.344, 2010 – 211.800, 2011 – 243.774; ц) оружје и муниција: 2007 – 37, 2008 – 79, 2009 – 92, 2010 – 146 и 2011 – 112 прекршајних налога.

је имао низ оправданих замјерки, посебно оних које се тичу корупције овлашћених лица која су новчану казну наплаћивала на лицу мјеста,

5. поступак издавања прекршајног налога представља свакако варијанту скраћеног прекршајног поступка са јасно израженом интенцијом законодавца која је водила растерећењу основних судова у вођењу прекршајног поступка,

6. увођењем прекршајног налога остварен је један од најважнијих циљева прекршајне реформе: дакле, овим начином покретања прекршајног поступка реформисан је прекршајни поступак на начин да је прекршајни поступак, у највећем броју случајева, претворен у један потпуно нов, савременији, сврсисходнији, ефикаснији и економичнији казнени поступак (а не административни или управни поступак) који много успјешније успоставља равнотежу између општих, односно друштвених и индивидуалних интереса. С друге стране, повећање степена ефикасности прекршајног поступка с посебним нагласком на једно од најважнијих начела прекршајног поступка – начело економичности поступка подразумијевало је истовремено обезбјеђење одговарајућег нивоа права окривљеног у току прекршајног поступка. У сваком случају, увођењем прекршајног налога скупи и дуготрајни судски прекршајни поступци постали су прошлост,

7. увођење прекршајног налога умјесто плаћања новчане казне на лицу мјеста увелико доприноси остварењу начела законитости у прекршајном поступку (у том циљу предвиђен је низ процесноправних института попут повраћаја у пређашње стање или правних лијекова),

8. прихватањем овог концепта овлашћени органи су као странка у прекршајном поступку добили много значајнију улогу и овлашћења, јер се издавањем прекршајног налога истовремено и покреће прекршајни поступак, а најчешће, након плаћања новчане казне одређене прекршајним налогом, поступак се и завршава што је према ранијим законским рјешењима било у искључивој надлежности судова за прекршаје,

9. плаћање новчане казне означене у прекршајном налогу повољније је по окривљеног, јер се на овај начин искључује судско одлучивање о прекршају које окривљеног излаже опасности изрицања теже прекршајне санкције (нема повреде начела *реформатио ин пеиус*), као и плаћања трошкова поступка¹⁷ и

10. и на крају, прекршајни налог свакако даје могућност овлашћеном органу да уз минималне трошкове поступка изрекне закониту и правилну прекршајну санкцију.

Недостаци овог начина вођења прекршајног поступка могу се свести на сљедеће, и то:

1. у пракси, а након издавања прекршајног налога веома често наступају одређене околности које негативно утичу на ефективност и ефикасност репресивне дјелатности овлашћених органа (што има за посљедицу одгађање, односно избјегавање плаћања новчане казне),

2. посебан проблем представља релативно низак ниво наплате изречених новчаних казни,

3. проблем Уставом и међународноправним документима загарантованих људских права појављује се код низа процесноправних института предвиђених прекршајним законима у Босни и Херцеговини,

4. значајних проблема има и у функционисању тзв. Евиденције о Регистру новчаних казни и прекршајној евиденцији, односно електронске евиденције о изреченим новчаним казнама и трошковима поступка. Наиме, како је власник регистра Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине - ИДЕЕА, проблеми се јављају прије свега у отежаном или чак онемогућеном добијању података из базе, затим немогућности праћења реализације прекршајних налога, односно поднесених захтјева за судско одлучивање, као и неажурности исте, с обзиром на то да су у пракси чести случајеви да странка уплати новчани износ по основу прекршаја, а да се то у бази не раскњижи и странка се и даље води као дужник што се тек сазнаје приликом

¹⁷ Према доступним статистичким подацима, право на судско одлучивање по издатом прекршајном налогу је затражио сваки десети грађанин, што указује на висок проценат правилне примјене овлашћења на издавање налога од стране овлашћених лица.

остваривања неког од права странке, када јој се ускрати исто, јер у бази није евидентирано плаћање казне,

5. исто тако, евидентни су значајни проблеми везани за нефункционисање института принудне наплате, с обзиром на то, да се велики број захтјева, према подацима Министарства унутрашњих послова Републике Српске упућује према Пореској управи Републике Српске на принудну наплату, а исти остају нереализовани¹⁸.

6. посебан проблем представља принудна наплата изречених новчаних казни у прекршајном поступку према лицима која немају примања и имовину регистровану на своје име (а таквих лица је данас све више, посебно у категорији тзв. неодговорних грађана који управо из ових или других криминалних разлога, на различите начине *де юре* остају без имовине, а *де фацто* посједују огромну имовину, односно друга материјална средства),

7. када су у питању окривљена лица која немају пребивалиште у Босни и Херцеговини, приликом издавања прекршајног налога овој категорији учинилаца прекршаја проблем настаје оног момента када се ова лица изјасне да код себе немају новчаних средстава за плаћање новчане казне,

8. садржај, односно свакако формат обрасца прекршајног налога, с обзиром на то да се ради о формату А4 огромном броју овлашћених лица, прије свих полицајаца, представља проблем у његовој свакодневној практичној употреби, односно ношењу и попуњавању,

9. садржај прекршајног налога без обзира на сва настојања законодавца за његовим поједностављењем, за значајан број припадника полицијских органа представља проблем у смислу његовог ваљаног, потпуног, брзог и посебно квалитетног попуњавања. Због тога, континуирана едукација полицијских службеника намеће се као императив.

ЗАКЉУЧАК:

Након више од шест година од почетка примјене Закона о прекршајима Републике Српске, односно увођења прекршајног налога као посебног правног института у прекршајно законодавство Републике Српске, сасвим сигурно може се рећи да је он постигао свој првобитни циљ. Када ово кажемо, треба имати у виду, прије свега, његову учесталу и ефикасну примјену, односно статистичке показатеље о броју издатих прекршајних налога од стране овлашћених органа у односу на број покренутих прекршајних поступака подношењем захтјева за покретање прекршајног поступка. Самим тим, сигурно је, да смо увођењем прекршајног налога добили један изузетно ефикасан, сврсисходан и економичан прекршајноправни, односно процесни институт.

С друге стране, увођењем прекршајног налога елиминисан је дотадашњи поступак наплате новчане казне на лицу мјеста као посебна врста прекршајног поступка, веома чест поступак на овим нашим просторима, са низом мана и примједби попут оне најзначајније која се односила на присутну корупцију оних који су били надлежни за наплату новчане казне на лицу мјеста. Наравно, увођењем прекршајног налога, "готовог новца" нема више код овлашћених лица овлашћених органа (односно полицајаца, прије свих), а поступање кажњеног након што му је евентуално издат прекршајни налог и могућности које су му дате, прије свега да затражи судско одлучивање, гаранција су остварења његових основних права и слобода.

¹⁸ Према подацима Полицијске станице Центар Бања Лука, у току 2011. године Пореској управи Републике Српске прослијеђено је 195 захтјева за покретање поступка принудне наплате изречених новчаних казни по прекршајним налозима који нису плаћени у законском року. Пореска управа реализовала је свега десет прослијеђених прекршајних налога, односно извршила принудну наплату за десет прекршајних налога којима се изречене новчане казне.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Љ. Митровић: *Коментар Закона о прекршајима Републике Српске*, Цомесграфица, Бања Лука, 2006. године;
2. Љ. Митровић: *Прекршајно право – посебан дио*, Међународно удружење научних радника – АИС - Бања Лука, Бања Лука, 2009. године;
3. Љ. Митровић: *Прекршајно право – материјално и процесно*, Универзитет АПЕИРОН Бања Лука, 2010. године;
4. Љ. Митровић: *Прекршајни налог као начин покретања прекршајног поступка*, “Правна мисао”, Часопис за правну теорију и праксу, бр. 9-10, Сарајево, 2005. године;
5. Закон о прекршајима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 34/2006; 1/2009; 29/2010 и 109/2011);
6. Закон о прекршајима Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 31/2006);
7. Закон о прекршајима Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, број 24/2007);
8. Закон о прекршајима у Босни и Херцеговини (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 41/2007);
9. Закон о прекршких Републике Словеније (Урадни лист Републике Словеније, шт. 7/2003 до 51/2006);
10. Закон о прекршајима Републике Хрватске (Народне новине, број 107/2007);
11. Закон о прекршајима Републике Црне Горе (Службени лист Црне Горе, бр. 1/2011; 6/2011 и 39/2011).

СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ КРИВИЦЕ

Споразум о признању кривице је институт англо-америчког правног система који последњих тридесет године заузима значајно место и у кривично-процесним законодавствима европских земаља, приближавајући на тај начин два различита правна система. Прва европска држава која је у своје законодавство увела Споразум о признању кривице, односно договарање о казни, била је Италија. То је учинила због пораста стопе криминалитета и немоћи законодавних решења да спречи или макар поспешује сузбијање те појаве.

Споразум о признању кривице је нови правни институт који је уведен у кривични поступак Законом о изменама и допунама Законика о кривичном поступку од 03.09.2009.године, а чија примена је почела 11.09.2009.године. Овакав институт је, са веома малим изменама, уведен у прекршајни поступак Законом о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Сл.гласник РС", бр. 47/2009), објављен 29.12.2009.године а који је ступио на снагу 06.01.2010.године) и обрађен је у глави XXVII-а, члановима 206-а, 206-б, 206-в, 206-г и 206-д.

С обзиром на то да се ради о потпуно новом институту у прекршајном поступку и како још увек није ни започела његова примена, потребно је добро размотрити исти и сачекати да се кроз судску прекршајну праксу уоче његове предности и мане, које ће нам у даљем раду помоћи да институт усклађујемо и по потреби вршимо његову корекцију, сходно ономе што пракса покаже у раду.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Споразум о признању кривице карактеристичан је за англосаксонске кривичне поступке, односно тзв. адверзијалне (страначке типове кривичне процедуре), али је широко прихваћен и у бројним континентално европским кривичнопроцесним законодавствима.

Овај институт је типичан за САД, тј. води порекло из америчке судске праксе (познат је као *plea barging* или жаргонски *deal*). Наиме, између 90 и 95% кривичних предмета бива окончано закључењем Споразума о признању кривице, а све ако се има у виду да је казнена политика у тој земљи вишеструко строжа него што је код нас случај, па већина окривљених тежи да поступак оконча Споразумом о признању кривице. Овај институт се у САД-у примењује више од 200 година, а легитимитет му је први пут признат 1970. године од стране Врховног суда САД.

У Великој Британији, која се сматра колевком англосаксонске кривичноправне традиције и правног система уопште, правни систем не познаје Споразум о признању кривице, већ Законом из 1994. године формално је легитимисана могућност да суд узме у обзир признање окривљеног које доводи до ублажавања казне. При томе признање окривљеног не значи његов договор са тужиоцем нити је признање обавезно.

У Немачкој пракси је познат систем преговора и договора ван суднице, али је Споразум о признавању кривице формално уведен у немачко кривично законодавство тек у августу 2009.године, тако да се данас око 50% предмета решава неком врстом договора.

У Италији постоји Споразум који се назива *patteggiamento* и веома је сличан нашем решењу. У питању је сагласан предлог странака о правној квалификацији кривичног дела и о

врсти и висини казне на основу кога суд доноси осуђујућу пресуду уколико исти прихвати. Треба рећи да је у италијанском Законодавству закључење Споразума и доношење пресуде на основу истог ограничено на лакша кривична дела.

У Француско кривичнопроцено Законодавство уведен је један вид ограниченог Споразума о признању кривице. Наиме, јавни тужилац може за извршење лакших кривичних дела за која је прописана новчана казна или казна затвора до пет година, предложити да се закључи Споразум о признању кривице. Одредбе о Споразуму не примењују се на лица млађа од 18 година, на новинске преступе, убиство из нехата, политичке деликте и прекршаје чије је кривично гоњење предвиђено посебним Законом.

У Естонији је Споразум у кривичнопроцесно Законодавство уведен пре десетак година и исти се може закључити поводом кривичних дела за која је прописана казна затвора у трајању до четири године, с тим да је тужиоцу дато овлашћење да договори казну испод, законом прописаног минимума и исту умањи највише за једну трећину.

На територији бивших република СФРЈ, овај институт уведен је у кривично Законодавство Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и Републике Словеније.

С обзиром на то да је овај институт нашао место у бројним Континентално-европским кривично процесним законодавствима, (без података о постојању истог и примени у прекршајном законодавству таквих земаља) при чему се уочавају различити облици истог, постоји могућност да се постојећи институт Споразума у важећем Закону о прекршајима прилагоди нашим условима и специфичностима нашег прекршајног поступка и да се кроз измене и допуне Закона учини могућим за бржу и једноставнију примену, а да се при томе не угрозе интереси законитости и правичности. С обзиром на то да је присутна релативно блага казнена политика у раду прекршајних судова, у будућности не би требало очекивати високе стопе решавања прекршајних предмета на темељу Споразума о признању кривице. То не би требало ни да буде циљ, бар не у почетку примене овог новог института, али би било довољно да се његовом применом у једној разумној мери растерети прекршајно правосуђе, а да се то не одрази штетно по интерес одбране у самом поступку, као ни по интересе оштећеног.

У принципу, наше правосуђе се брзо прилагодило примени Споразума о признању кривице и примењује га у разним врстама кривичних предмета од најлакших до најтежих. У теорији, сврха примене преговарања и закључивања Споразума о признању кривице је замишљена тако да се искористе недовољни судски ресурси идући до задњих граница и да се тиме унапреди спровођење правде на правичан начин и начин једнак за све.

ПОЈАМ

Законом о прекршајном поступку не одређује се појам и не даје законска дефиниција Споразума, као што то не чини ни Законик о кривичном поступку Републике Србије, а пошто још увек нема неког ближе практичног одређивања искуства, како о самом појму Споразума, тако и о елементима, дефиниција не може бити савршена али може бити полазна тачка за теоретска разматрања и може послужити практичарима при разради и примени овог процесног института.

Споразум о признању кривице може се дефинисати као писани, слободни и добровољни Споразум између овлашћеног подносиоца захтева (велики број инспекцијских служби надлежних министарстава, надлежних Полицијских управа МУП-а и других) с једне и окривљеног, и његовог браниоца с друге стране, којим окривљени свесно, добровољно и са искљученом могућношћу заблуде у потпуности признаје кривицу за један или више прекршаја у стицају, за која се терети а која су предмет захтева, а подносилац захтева за

узврат пристаје на давање појединих уступака окривљеном који се односе на врсту и висину прекршајних санкција, евентуално одустајање овлашћеног подносиоца захтева од прекршајног гоњења за прекршаје који нису обухваћени Споразумом о признању кривице, као и о другим односима који произилазе из прекршаја који су предмет Споразума или су у вези са тим или другим прекршајем.

ИСТРАЖИВАЊА У ТОПЛИЧКОМ ОКРУГУ

(кратак преглед истраживања)

С обзиром на то да је институт Споразум о признању кривице већ обрађен у реферату судије Прекршајног суда у Лесковцу, Аце Стојковића, који је изложио на Годишњем саветовању судија на Златибору, не бих се посебно освртала на материјалне и формалне услове за преговарање о закључењу овог Споразума, сам поступак закључења Споразума и његово подношење суду, елементе и предмет истог, висину казне утврђене у Споразуму, одлучивање суда о закљученом Споразуму, жалбе против решења суда о Споразуму и све остало што чини законско обележје овог института. Циљ овог реферата је презентовање резултата истраживања могућности стављања у живот Споразума у прекршајноправној материји, с обзиром на то да је овај институт у кривичноправној области већ заживео. Подаци су добијени у разговорима и консултацијама са колегама из Основног тужилаштва и Основног суда у Прокупљу, који су сагласни у оцени да је број закључених Споразума и пресуда донетих на основу истих знатно увећаних у 2012. години у односу на 2009., 2010. и 2011. годину, као и да је у почетку постојала извесна резервисаност и отпор према примени Споразума. Примера ради, у 2009. и 2010. години није били ни једног забележеног случаја закључења Споразума, у 2011. години у четири случаја и у 2012. години у осамнаест случаја, што показује да је тенденција закључења Споразума у порасту. Један мали број предлога за закључење Споразума завршио се одбацивањем и одбијањем .

Наиме, након више одржаних састанака са различитим подносиоцима захтева за покретање прекршајног поступка у Топличком управном округу, дошло се до сазнања од стране истих да постоји интересовање за примену овог института, али да се још увек нису стекли организациони и функционални услови у њиховим службама, тј. министарствима који би подржали примену овог института, а што је неопходно јер је реч о једној од страна за закључење оваквог Споразума. У разговору са представницима Управе царина, тачније Царинарнице Ниш и Приштине, предочен нам је интерес истих за примену овог института, а што подразумева едукацију како њих самих тако и судија, имајући у виду специфичност и велики број различитих прописа који се примењују у откривању царинских прекршаја. Примена овог института довела би пре свега до смањења трошкова које имају наведени управни органи а који се односе на трошкове складиштења робе, чувања привремено одузетих предмета као и свођење могућности настанка штете на роби на најмању могућу меру.

ПРЕДНОСТ ПРИМЕНЕ ОВОГ ИНСТИТУТА

1. Бржи и ефикаснији прекршајни поступак.

Примена овог института смањила би време трајања прекршајног поступка, чиме би се постигло растерећење прекршајног правосуђа и омогућило судијама за прекршаје да узму у рад и реше већи број предмета, а остатак времена би могли посветити компликованијим случајевима. Упознати смо са чињеницом да су Прекршајни судови и саме судије оптерећени великим бројем предмета и то из различитих области, па би у сваком случају примена овог института повећала степен ефикасности и ажурности као и економске исплативости истог.

Примена института огледала би се кроз већи број урађених предмета, смањење броја застарелих и довела до смањења трошкова прекршајног поступка од његовог покретања до завршетка, тј. до архивирања (сходно чл.130.ЗОП-а). Посредним путем овај начин решавања предмета штеди и новац пореских обвезника, смањујући трошкове поступка (трошкове заказивања претреса, трошкове вештачења, трошкове доласка окривљеног и сведока, трошкове суочења, адвокатске трошкове и др.). Уштеда која би се тиме постигла могла би се искористити за повећање плата носиоцима правосудних функција и запослених, односно омогућила стварања неких фондова при републичким органима или органима локалне заједнице који би се користили наменски.

Примена овог института би поговорила и полицији и свим инспекцијским службама надлежних Министарства Републике Србије и осталим подносиоцима захтева, из разлога што исти приликом подношења захтева не би били у обавези да врше детаљне припреме у поступку прикупљања, извођења и образлагања доказа, па би на тај начин штедели своје време и материјална средства потребна за доказивање учињеног прекршаја.

У одређеним ситуацијама Споразум би могао бити закључен и у случају када судија поступа по чл. 294. ЗОП-а, јер исти обезбеђује извршење осуђујуће пресуде одмах (чак и изречене блаже казне). Ту се судија сусреће са ситуацијом да се пред судом на претресу појављују и подносилац захтева и окривљени са или без браниоца и оштећени, те су створени услови да се закључи споразум, а који би одмах на првом рочишту био и предочен судији који може пресудом, која се одмах извршава, да одлучи о Споразуму. Услов за примену Споразума на овакав начин је допуна члана 294. ЗОП-а.

Предлози за успешну примену института споразума о признању кривице

1. Примена овог института захтева да се одмах почне са едукацијом подносилаца захтева (надлежне инспекцијске службе разних министарстава, Полицијске управе и други) и судија Прекршајних судова, па у том смислу требало би да центри за едукацију истих уз обавештење јавности о томе израде одређене приручнике са потребним смерницама које ће се односити на тему преговарања о признању кривице, затим упућивати на принципе права на правично суђење, а који се морају гарантовати у контексту преговарања, као што су право на браниоца, принцип једнакости страна у могућности коришћења процесних средстава и претпоставка невиности. Било би такође пожељно да се израде и различити модели обрасца Споразума о признању кривице који би показао како да се ефикасно уграде клаузуле о сарадњи уз Споразуме о признању кривице. Затим потребно би било можда израдити стандардизоване приручнике са питањима која ће се постављати окривљеним приликом разматрања Споразума, као што би такав материјал садржавао и статистички преглед закључених Споразума о признању кривице, заједно са одговарајућим кривично правним санкцијама које ће служити као корисно средство у процесу едукације.

2. Пожељно би било ако је то законски могуће, да се овај институт угради у све материјалне прописе над којима надзор врше инспекције надлежних Министарстава, а из разлога што из чл. 206-б ст.1. тач.2. ЗОП-а произилази могућност посебног случаја опортунитета прекршајног гоњења од стране овлашћеног подносиоца, јер му тачка 2. даје право да одустане од прекршајног гоњења за прекршаје који нису обухваћени Споразумом о признању кривице. У односу на те прекршаје, уколико Споразум буде прихваћен, Прекршајни суд би донео пресуду из чл. 221.ЗОП-а, па се поставља питање улоге оштећеног, тј. да ли би у таквом случају оштећени могао да изјави жалбу или не против пресуде суда. Такође, законодавац би могао да предвиди посебним Законом случајеве у којима би с обзиром на тежину прекршаја (запрећена казна) била искључена примена овог Института.

3. У циљу уједначавања судске праксе и казнене политике и успешније примене Споразума, оправдано би било вршити достављање свих закључених Споразума, као и пресуда донетих на основу истих одељењу судске праксе при Вишем прекршајном суду у Београду. Исту праксу би могли спровести и подносиоци захтева тако што би водили своју службену евиденцију о закљученим Споразумима која би помагала овлашћеним лицима при закључењу Споразума, а у смислу да изврше увид, па би се на тај начин деловало на уједначену праксу, како код овлашћених подносилаца тако и код самих судова, као услов за бржу и ефикаснију примену овог института.

ЗАКЉУЧАК

Иако од стране појединих теоретичара постоји мишљење да Споразум нема сврху постојања у прекршајном поступку, имајући у виду да су прекршаји мање кажњива дела, односно мање друштвено опасна дела, сматрам да овакво мишљење нема основа из разлога што исти није ни започео своју примену, те се нису испољиле ни мане ни предности истог. Он за нас судије представља изазов и мишљења сам да ће показати своју оправданост, а као и сваки нови институт који се уводи у правни систем одређене земље, тако је и Споразум о признању кривице унапред осуђен на бројне критике и оцену да је несавршен. Ми судије Прекршајних судова то не можемо рећи из разлога што не постоји ни један податак да је овај институт био примењен од стране неког Прекршајног суда у Републици Србији, па нормативно решење споразума који је уграђен у наш Закон о прекршајима треба поздравити као исправан корак који ће унети једну позитивну промену, имајући при томе у виду резултате који су применом овог Споразума постигнути у другим државама. Наиме, ми можемо усмерити нашу пажњу на праксу и резултате кривичних поступака у којима се овај институт примењује, посебно на уочене недостатке који постоје у примени истог, а који би се могли будућим изменама Закона о прекршајима кориговати и на тај начин учинити примену института ефикаснијом.

САОБРАЋАЈНО-ТЕХНИЧКО ВЕШТАЧЕЊЕ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ

TRAFFIC-TECHNICAL EXPERTISE IN MISDEMEANOR PROCEEDINGS

Жељко Ранковић¹⁹, Милан Васовић²⁰

Резиме: Испред *RICO TRAINING CENTRE BEOGRAD*, Акредитованог тренинг института ИРУ Академије из Женева, а на предлог Удружења судија прекршајних судова Републике Србије, презентујем тему „Саобраћајно-техничко вештачење у прекршајном поступку“. Саобраћајно техничко вештачење је основ за правилно утврђивање и адекватно квалификовање пропуста учесника у саобраћају. У прекршајном поступку дефинисана је могућност вештачења када је за утврђивање или оцену неке важне чињенице неопходно прибавити налаз и мишљење од лица које располаже стручним знањем, али се та радња у поступку ретко користи. У раду је извршена анализа садржаја важећег закона о прекршајима и предлога новог закона са аспекта вештачења у поступку. Такође у раду је приказан и обавезан садржај Налаза и мишљења вештака у оквиру саобраћајно-техничког вештачења. На основу искустава из праксе, дат је предлог у вези ангажовања вештака у прекршајном поступку и сугестија за усавршавањем или едукацијом судија за прекршаје из саобраћајне проблематике.

Кључне речи: ПРЕКРШАЈИ У САОБРАЋАЈУ, САОБРАЋАЈНЕ НЕЗГОДЕ, САОБРАЋАЈНО-ТЕХНИЧКО ВЕШТАЧЕЊЕ

Abstract: In front of RICO TRAINING CENTRE BELGRADE, Accredited Training Institute of IRU Academy Geneva, on the proposal of the Association of judges magistrate courts Republic of Serbia, present the subject “Traffic-technical expertise in misdemeanor proceedings”. Traffic-technical expertise is the base for correct ratification and adequate qualification of the mistakes made by the traffic participants. The possibility of expert testimony is defined in the misdemeanor proceedings when it is necessary for the assessment or evaluation of relevant facts to obtain an experts opinion from a person who has specialized knowledge, but that action is rarely used in the procedure. This paper presents an analysis of the content of the current violations, and proposes a new law in terms of expertise in the process. Also, this paper presents the content and required findings and opinions in the traffic-technical expertise. Based on experiences from practice, in paper is given a suggestion about hiring an expert in misdemeanor proceedings and suggestions for advanced magistrates training in traffic problems.

Keywords: TRAFFIC VIOLATIONS, TRAFFIC ACCIDENTS, TRAFFIC-TECHNICAL EXPERTISE

1. УВОД

Прекршаји у саобраћају су најчешће уочени и процесуирани прекршаји, па је стога и велики значај који се придаје проблему смањења броја ових прекршаја и скраћењу дужине вођења прекршајног поступка. Иако је вештачење у прекршајном поступку предмет овог рада, неопходно је указати на основне поставке прекршајног поступка који су значајни за сагледавање прекршајног поступка, трошкова поступка и места вештачења у поступку.

Прекршај је противправна скривљено извршена радња која је прописом надлежног органа одређена као прекршај. Да би нека радња била прекршај истовремено морају постојати три основна елемента прекршаја: постојање повреде правног поретка, прописаност у закону или другом пропису и предвиђеност прекршајне санкције.

Кажњавање за прекршај има основу у начелу законитости, што значи да нико не може бити одговоран за прекршај ако пре тога није био предвиђен законом или другим прописом, нити се може изрећи казна, или друга прекршајна санкција ако унапред није прописана. Ако се после учињеног деликта измени пропис о прекршају, примењиваће се повољнији за учиниоца.

Врсте прекршајних санкција су: казне, опомена, заштитне мере и васпитне мере. За прекршаје против безбедности саобраћаја на путевима законом се могу прописати казнени поени у распону од 1 до 18, а ако је током две године возач добио 18 или више казних поена, поништава му се важење возачке дозволе.

За прекршаје против безбедности саобраћаја на путевима законом се могу прописати казнени поени у распону од 1 до 18. Казна из става 1. овог члана изриче се под условима предвиђеним овим законом ако другим законом није другачије прописано. Уз казну добијања

¹⁹ доцент др Жељко Ранковић, дипл. инж. саобраћаја, Београд, rankovic.zeljko.Z@gmail.com

²⁰ Милан Васовић, дипл. инж. саобраћаја, Суботица, milanv.Z@tippnet.rs

казнених поена учиниоцу могу бити изречене допунске обавезе у циљу едукације возача или праћења његовог понашања у саобраћају. Врсте допунских обавеза и услови за њихово изрицање прописују се посебним законом.

Казнени поени се могу изрећи возачу који поседује важећу возачку дозволу издату у Републици Србији или возачу коме је правоснажном одлуком забрањено управљање возилом на моторни погон.

Трошкови прекршајног поступка су издаци учињени поводом прекршајног поступка од његовог покретања до завршетка. Трошкови прекршајног поступка су: **трошкови за сведоке, вештаке и тумаче**; трошкови увиђаја; подвозни трошкови окривљеног; издаци за довођење окривљеног; подвозни и путни трошкови службених лица; нужни издаци оштећеног односно његовог законског заступника и награда и нужни издаци његовог пуномоћника; награда и нужни издаци браниоца; трошкови превођења и паушални износи.

Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења, али тако да то не буде на штету доношења правилне и законите одлуке.

Трошкови прекршајног поступка падају на терет лица које је кажњено за прекршај. Трошкове поступка за прекршај за који је поступак обустављен сноси суд, односно орган управе који је поступак водио. Ако је прекршајни поступак обустављен због лажног захтева оштећеног или због одустанка оштећеног од поднетог захтева, трошкове поступка сноси оштећени.

Окривљени је лице против кога се води прекршајни поступак. Окривљени има право да подноси доказе, ставља предлоге и користи правна средства предвиђена овим законом.

Оштећени је лице чије је какво лично или имовинско право повређено или угрожено прекршајем. Оштећени има право да сам или преко свог законског заступника или пуномоћника: подноси и заступа захтев за покретање прекршајног поступка, подноси доказе, ставља предлоге и истиче имовинско-правни захтев за накнаду штете или повраћај ствари, изјављује жалбу на пресуду донету поводом његовог захтева за покретање прекршајног поступка.

Као сведоци позивају се лица за која је вероватно да ће моћи да дају обавештења о прекршају и учиниоцу и о другим важним околностима. Оштећени се може саслушати као сведок.

Вештачење се одређује када је за утврђивање или оцену неке важне чињенице неопходно прибавити налаз и мишљење од лица које располаже стручним знањем. Суд одређује вештачење писаном наредбом, односно орган управе који води прекршајни поступак. У наредби се наводи у погледу којих чињеница се обавља вештачење и коме се поверава. По правилу одређује се један вештак, а ако је вештачење сложено, два или више вештака. Вештачење се може поверити одговарајућој стручној установи, државном органу или стручњаку, првенствено са листе сталних судских вештака. За вештака се не може узети лице које не може бити саслушано као сведок или лице које је ослобођено од дужности сведочења, као ни лице које је прекршајем оштећено.

Пре почетка вештачења позива се вештак да предмет вештачења брижљиво размотри и да своје мишљење изнесе непристрасно и у складу са правилима науке или вештине. Он се посебно упозорава да давање лажног исказа представља кривично дело. Вештак даје свој налаз и мишљење по правилу писано. Несагласност или нејасноће у налазу и мишљењу вештака отклањају се његовим саслушањем или понављањем вештачења преко истог или другог вештака.

2. РЕГУЛАТИВА ВЕШТАЧЕЊА У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ

Вештачење, па и саобраћајно-техничко вештачење, у прекршајном поступку дефинисано је члановима од 192 до 198. важећег Закона о прекршајима, ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005, 116/2008 и 111/2009).

У табели су приказане разлике садржаја наведеног важећег дела Закона који уређује ову област и радне Пречишћене верзије закона о прекршајима, који се налази на сајту Удружења судија прекршајних судова Р. Србије.

На основу претходне анализе може се закључити да, са аспекта вештачења, нема већих разлика између ова два текста закона.

Табела 1. Упоредна анализа садржаја важећег Закона и прекршајима и пречишћене верзије новог Нацрта закона о прекршајима

<p align="center">ЗАКОН О ПРЕКРШАЈИМА ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005, 116/2008 и 111/2009)</p>	<p align="center">ПРЕЧИШЋЕНА ВЕРЗИЈА ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА (сајт Удружења судија ПС Р.Србије)</p>
<p align="center">Вештачење</p> <p>Члан 192 Вештачење се одређује када је за утврђивање или оцену неке важне чињенице неопходно прибавити налаз и мишљење од лица које располаже стручним знањем.</p> <p>Вештачење одређује писменом наредбом суд, односно орган управе који води прекршајни поступак. У наредби ће се навести у погледу којих чињеница се обавља вештачење и коме се поверава. По правилу се одређује један вештак, а ако је вештачење сложено, два или више вештака.</p> <p>Вештачење се може поверити одговарајућој стручној установи, државном органу или стручњаку, првенствено са листе сталних судских вештака, а други органи или лице се могу одредити само ако постоји опасност од одлагања, ако су стални вештаци спречени или ако то захтевају друге околности.</p> <p align="center">Лица која не могу бити вештаци</p> <p>Члан 193 За вештака се не може узети лице које не може бити саслушано као сведок (члан 184. овог закона) или лице које је ослобођено од дужности сведочења (члан 185. овог закона), као ни лице које је прекршајем оштећено, а ако је такво лице узето за вештака, на његовом налазу и мишљењу не може се заснивати пресуда.</p>	<p align="center">Вештачење</p> <p>Члан 214 Вештачење се одређује на предлог странака када је за утврђивање или оцену неке важне чињенице неопходно прибавити налаз и мишљење од лица које располаже стручним знањем. <i>Изузетно од става 1 овог члана суд може по службеној дужности одредити вештачење, под условом из члана 82 став 5 овог закона.</i></p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p align="center">.....Доказивање</p> <p>Члан 82 <i>Докази се прикупљају и изводе у складу са овим законом . Терет доказивања обележја прекршаја и прекршајне одговорности је на подносиоцу захтева за покретање прекршајног поступка. Суд изводи доказе на предлог странака. Странка је дужна да прибави доказе чије је извођење предложила. Изузетно, суд може по службеној дужности прибавити доказе у корист окривљеног ако није у стању да то сам учини или је то оправдано из разлога целисходности и ефикасности вођења поступка.....</i></p> </div> <p>Вештачење одређује писменом наредбом суд, који води прекршајни поступак. У наредби ће се навести у погледу којих чињеница се обавља вештачење и коме се поверава. По правилу се одређује један вештак, а ако је вештачење сложено, два или више вештака.</p> <p>Вештачење се може поверити одговарајућој стручној установи, државном органу или стручњаку, првенствено са листе сталних судских вештака, а други органи или лице се могу одредити само ако постоји опасност од одлагања, ако су стални вештаци спречени или ако то захтевају друге околности.</p> <p><i>Окривљеном и оштећеном саопштиће се име вештака на њихов захтев.</i></p> <p align="center">Лица која не могу бити вештаци</p> <p>Члан 215 За вештака се не може узети лице које не може бити саслушано као сведок (члан 206. овог закона) или лице које је ослобођено од дужности сведочења (члан 207. овог закона), као ни лице које је прекршајем оштећено, а ако је такво лице узето за вештака, на његовом налазу и мишљењу не може се заснивати пресуда.</p>

<p><i>Окривљеном и оштећеном саопштиће се име вештака пре предузимања вештачења.</i></p> <p style="text-align: center;">Захтев за изузеће вештака</p> <p>Члан 194 <i>Окривљени, подносилац захтева и оштећени могу захтевати изузеће вештака.</i></p> <p style="text-align: center;">Налаз и мишљење вештака</p> <p>Члан 197 Вештак даје свој налаз и мишљење по правилу писмено у року који му одреди судија, <i>односно службено лице које води прекршајни поступак.</i> Изузетно, вештаку се може одобрити да налаз и мишљење да усмено на записник. Несагласност или нејасноће у налазу и мишљењу вештака отклониће се његовим саслушањем или понављањем вештачења преко истог или другог вештака.</p>	<p style="text-align: center;">Захтев за изузеће вештака</p> <p>Члан 216 <i>Странке могу захтевати изузеће вештака.</i></p> <p style="text-align: center;">Налаз и мишљење вештака</p> <p>Члан 219 Вештак даје свој налаз и мишљење по правилу писмено у року који одреди суд.</p> <p>Изузетно, вештаку се може одобрити да налаз и мишљење да усмено на записник. Несагласност или нејасноће у налазу и мишљењу вештака отклониће се његовим саслушањем или понављањем вештачења преко истог или другог вештака. <i>Странкама у поступку доставиће се писани налаз и мишљење вештака о коме се може изјаснити у року од 15 дана.</i></p>
--	---

Одредбе поднаслова важећег Закона о прекршајима и Пречишћене верзије Закона о прекршајима: "Ток вештачења" и "Кажњавање вештака" су у потпуности идентичне.

3. НАЈЧЕШЋИ ПРЕКРШАЈИ У САОБРАЋАЈУ У Р. СРБИЈИ

Највећи број откривених прекршаја у контроли саобраћаја, према евиденцији Управе саобраћајне полиције МУП-а Р.Србије, за прве две године примене Закона о безбедности саобраћаја на путевима је:

- По члану 326 (став 1. тачка 56 и 57) – прекршај који је учинило правно лице “тахограф”,
- По члану 327 (став 1. тачка 56) – прекршај који учини правно лице “техничка исправност”,
- По члану 328 (став 2. тачка 38 и 33) – прекршај који учини предузетник – “пререгистрација” и “не давање података о идентитету лица које је управљало возилом”,
- По члану 330 (став 1. тачка 4) – прекршај “алкохол више од 2,00 mg/ml,
- По члану 331 (став 1. тачка 10) – прекршај “непрописно претицање и обилажење”,
- По члану 332 (став 1. тачка 8) – прекршај “брзина у насељу”,
- По члану 333 (став 1. тачка 29 и тачка 7) – прекршај “непрописног заустављања и паркирања” и прекршај “невезивање сигурносних појасева”,
- По члану 334 (став 1. тачка 20) – прекршај “некоришћење кратких – дневних светала”.

Највећи број донетих пресуда од стране органа прекршајних судова по прекршајима ЗоБС-а у истом периоду био је:

- По члану 331 (став 1. тачка 55) – прекршај “психофизичка способност возача” и
- По члану 332 (став 1. тачка 8) – прекршај “брзина у насељу”.

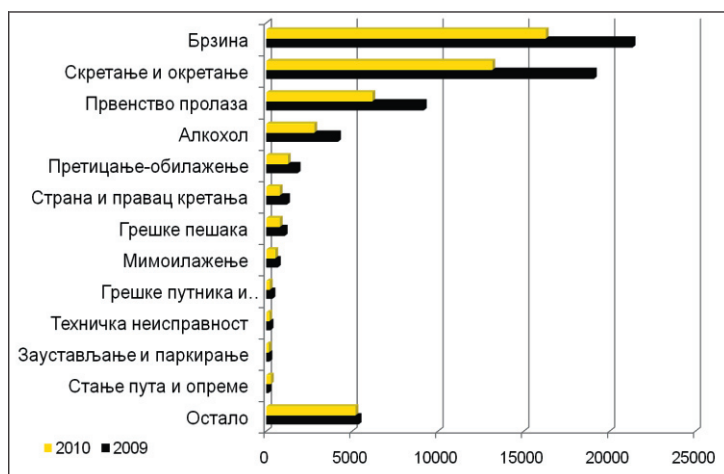
Највећи број донетих решења од стране службених лица за вођење прекршајног поступка МУП-а у истом периоду био је:

- По члану 333 (став 1. тачка 7) – прекршај “не везивање сигурносних појасева” и
- По члану 334 (став 1. тачка 20) – прекршај “неупотребе кратких-дневних светала”.

За прве две године примене ЗоБС-а број поднетих захтева органима државне управе је за 2,3 пута био већи од броја захтева поднетих прекршајним судовима.

Са аспекта превентивног деловања, постигнута је сагласност да благовремено и законито решавање предмета у прекршајном поступку има значајну улогу у остваривању већег степена безбедности саобраћаја.

Са аспекта превентивног деловања на смањењу страдања у саобраћају, може се закључити анализом података са слике 1. и најчешће уочених и санкционисаних прекршаја, да је делимично постигнут тај превентивни циљ, јер нису најчешће уочена противправна понашања која имају најтеже и најбројније последице, односно пажња је очигледно усмерена на оне прекршаје које је лакше документовати, а не на оне који су друштвено најопаснији.

Слика 1. Учешће погинулих лица, према узроку настанка незгоде, за 2009. и 2010. годину S/C

4. НАЛАЗ И МИШЉЕЊЕ ВЕШТАКА

Приликом израде саобраћајно-техничког вештачења неопходно је извршити детаљну анализу свих доступних материјалних елемената из Списа и њихову упоредну анализу. Да би вештак могао да изведе правилне закључке о могућем начину настанка саобраћајне незгоде неопходно је да поштује одређену процедуру рада, односно да прво анализира место на коме је дошло до саобраћајне незгоде, затим време настанка саобраћајне незгоде, атмосферске услове, као и могућност за безбедно одвијање саобраћаја на месту незгоде. Одговори на сва постављена питања обавезан су део Налаза и мишљења вештака. Као производ вештачења је Налаз и мишљење вештака.

Најважнији делови саобраћајно-техничког вештачења су:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

1.1. Подаци о учесницима незгоде

1.2. Подаци о путу и времену

2. НАЛАЗ

2.1. Повреде учесника незгоде

2.2. Оштећења возила

2.3. Трагови и зауставне позиције учесника незгоде

2.4. Место судара

2.5. Брзине учесника незгоде

2.6. Временско-просторна анализа

3. МИШЉЕЊЕ

4. ЗАКЉУЧАК.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ се већ налазе јасно наведени у списима предмета, па је неопходно сагледати све наведене чињенице, међусобно их анализирати и упоредити, а како би се могла створити јасна слика о саобраћајним условима на месту незгоде и разјаснити евентуална могућа неслагања у основним подацима наведеним у списима. Основни подаци садрже податке о учесницима у незгоди и о путу и времену настанка незгоде, који могу да омогуће да и после дужег временског периода, свако коме је то потребно, може да на једнозначан и недвосмислен начин утврди тачну позицију места судара, а по потреби изврши и додатни преглед места незгоде.

У оквиру основних података неопходно је навести тачан датум када се догодила саобраћајна незгода, најприближније могуће време (у колико сати и минута), прецизну локацију (град, општина, место, улица и број), као и смер кретања возила и смер посматрања у опредељивању позиције објекта (кућног броја) за који се везује место незгоде.

НАЛАЗ садржи анализу материјалних елемената из списка, на основу које се утврђују потребни елементи за спровођење анализе тока саобраћајне незгоде.

У оквиру Налаза потребно је утврдити начин настанка незгоде, затим, сударни положај, брзине учесника незгоде, место судара и позиције возила непосредно пре судара. У оквиру Налаза треба навести све до чега се дошло анализом од стране вештака (ко је возио, какви су временски услови били на месту незгоде, какви су били услови саобраћаја и сл.).

МИШЉЕЊЕ је део који се ради након извршених свих претходних анализа и када су поуздано утврђене позиције где су се у тренутку стварања опасне ситуације налазили учесници незгоде, па је могуће извести закључке и навести пропусте свих учесника саобраћајне незгоде. У оквиру мишљења неопходно је навести и повезати све претходно утврђено: налазе и закључке, везане за услове одвијања саобраћаја на месту незгоде, утицај пута и путне околине, повреде учесника саобраћајне незгоде, оштећења возила, брзине и међусобне положаје учесника незгоде у карактеристичним позицијама. По навођењу утврђених мишљења, налаза и закључака, а који су резултат претходно спроведених анализа, на основу међусобне и упоредне анализе могуће је дати мишљење вештака о пропустима учесника саобраћајне незгоде.

Приликом навођења пропуста учесника саобраћајне незгоде неопходно је водити рачуна и прецизно навести који од пропуста је у вези са којим делом саобраћајне незгоде. Потребно је да се разликују пропусти који могу бити узрочно везани за настанак саобраћајне незгоде, везани за допринос настанку саобраћајне незгоде, везани за могућност избегавања саобраћајне незгоде, везани за тежину насталих последица и пропусти који нису везани за саобраћајну незгоду.

ЗАКЉУЧАК је део у ком се сажето наводе сви резултати налаза и мишљења, односно најважнији ставови мишљења везани за квалификацију пропуста учесника саобраћајне незгоде. Веома често се у оквиру мишљења обухвати и закључак, па се на једном месту износе најважнији закључци и ставови произашли из спроведених анализа.

5. ПРОБЛЕМИ И ПРЕДЛОЗИ У ВЕЗИ САОБРАЋАЈНО-ТЕХНИЧКОГ ВЕШТАЧЕЊА У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ

Примери саобраћајно-техничког вештачења прекршаја у саобраћају указују да се судије за прекршаје врло ретко одлучују за ову радњу којом треба да прибаве доказе.

У консултацијама са колегама вештацима сматрамо да је више разлога за то:

1. захтев Суда да прекршајни поступак траје што краће;
2. захтев Суда да прекршајни поступак буде што економичнији; посебно имајући у виду трошкове вештачења, који могу да буду и сличног нивоа као и казна;
3. став да је изјава или мишљење овлашћеног лица МУП-а довољан доказ на основу кога се може донети пресуда;

4. замена улога и схватање да овлашћено лица МУП-а, који се најчешће појављује у прекршајном поступку као сведок, има довољна стручна знања и вештине и да може да замени вештака;
5. недостатак вештака за област саобраћаја;
6. недовољно разумевање саобраћајних ситуација и ставови судија са позиције и искуства возача;

Након набрајања свих ових разлога, поставља се питање у којој мери је вештачење у прекршајном поступку неопходно и како одговорити на постављене дилеме а да се основна два разлога, са аспекта дужине трајања и трошкова поступка значајно не повећавају?

Један од начина да се поступак не продужава може бити аналогија са начином како је то регулисано у Закону о парничном поступку, који је на снази од 1. фебруара 2012. године, а према коме странка може суду да предложи писани налаз и мишљење вештака одговарајуће струке у вези са чињеницама за које се терети. Налаз и мишљење суд доставља и супротној странци на изјашњење, а суд може да одреди да се извођење доказа вештачењем спроведе читањем писаног налаз и мишљења које је странка предложила.

Економичност поступка је свакако значајан услов вођења поступка, али с обзиром да начелно странке носе трошкове поступка, сматрамо да нема препрека да се ангажује вештак, и да се вештачењем изведу докази.

Овлашћено лице Саобраћајне полиције МУП-а Р. Србије, које је контролисало саобраћај и опазило прекршај, је најчешће лице са средњом стручном спремом, и појављује се у поступку као сведок. Али бројне су грешке, као и потреба да буду оправдани њихови поступци, да би се поздано поклонила вера тим лицима и као стручним лицима која поседују довољна стручна знања и вештине, односно неприхватљиво је да буду поистовећена са вештацима.

Тачно је да је број вештака са списка вештака ограничен, и да у неким срединама нема довољан број вештака, као што је тачно да се надокнада вештацима врши са значајним закашњењем, али то нису разлози да се у ситуацијама када прекршајни поступак захтева ангажују вештаци са списка овлашћених вештака Министарства правде.

И последње, наравно не мање важно, је да у области саобраћаја сви који управљају возилима имају свој став о свакој саобраћајној ситуацији, који врло често није заснован на знању, већ личном и искуству других. Бројни су примери саобраћајних ситуација у којима постоје пропусти неколико учесника у саобраћају или одговорних за безбедно одвијање саобраћаја, па овај сегмент захтева посебну пажњу и поштовање професионалних норми. На основу наведених проблема, који утичу да се вештачење ретко примењује у прекршајном поступку, предлажемо следеће:

1. Применити слично решење као у Закону о парничном поступку о доказивању вештачењем које ће да обезбеди странка у поступку и без наредбе суда;
2. Наставити са праксом да се судије прекршајних судова едукују о проблематици везаној за поједину област саобраћаја, као што је био пример са почетком примене новог Закона о безбедности саобраћаја на путевима, о проблематици примене и употребе дигиталних тахографа и примени националних и европских прописа о времену вожње и одмора возача и возила и сл.
3. Наставити са праксом да се на годишњим саветовањима судија за прекршаје обраде карактеристични примери прекршаја и проблема са којима се сусрећу судије током прекршајног поступка, као што је пример проласка кроз црвено светло, прекорачења брзине и сл;
4. С обзиром да трошкови прекршајног поступка падају на терет лица које је кажњено за прекршај, не треба избегавати обезбеђење доказа вештачењем, посебно ако саобраћајна ситуација није типична;
5. Без омаловажавања стручних знања, није примерено поистовећивати службена лица Саобраћајне полиције и вештаке саобраћајне струке;

6. Едукација и лица у поступку који дефинишу прекршајну пријаву, ради позивања на прецизне одредбе Закона који је прекршен;

5. ЗАКЉУЧАК

Вештачење представља једну од могућности доказивања у прекршајном поступку која се, нажалост, ретко користи. Више разлога је за такав став према вештачењу, али најважнији је став руководиоца судова за прекршаје, који усмеравају рад да буде што бржи и економичнији, на начин да се ретко изводе вештачењем докази.

Сама методологија вештачења, односно израде налаза и мишљења вештака, дефинисан је правилима струке и има стандардан садржај. Постоји могућност да се за потребе прекршајног поступка, с обзиром на степен кршења прописа, дефинише заједнички са судовима потребан и довољан садржај налаза и мишљења вештака.

С обзиром на прекршаје који се уоче у оперативној контроли саобраћаја у Р. Србији, и прекршаје који се санкционишу, постоји неподударање које сугерише да пажња субјеката контроле и подносилаца пријава није усмерена на прекршаје који имају најтеже последице по учеснике у саобраћају.

Учени су проблеми везани за ретку примену саобраћајно-техничког вештачења у прекршајном поступку у саобраћају, који најчешће осликавају ставове судија и председника судова.

Дати су предлози да се настави са позитивним искуствима везаним за едукацију судија за прекршаје у области саобраћаја али и да се сагледају реални трошкови које има друштво или суд ако се ангажује вештак за утврђивање доказа у поступку.

ЛИТЕРАТУРА

ŠIĆ Закон о безбедности саобраћаја на путевима, „Сл. гласник РС”, број 41/2009, 53/2010 и 101/2011.

ŠIĆ Закон о судским вештацима, „Сл. гласник РС”, број 44/2010.

ŠIĆ Закон о прекршајима, („Сл. гласник РС”, бр. 101/2005, 116/2008 и 111/2009).

[4] Пречишћена верзија закона о прекршајима (Удружења судија ПС Р. Србије- www.usudprek.org.rs), 2012.

[5] Пешић Д., Марковић Н.и Цвијан М: "Неопходни елементи Налаза и мишљења саобраћајно-техничког вештачења", 7. Симпозијум о саобраћајно техничком вештачењу и процени штете, Врњачка Бања, 2009.

ŠIĆУправа саобраћајне полиције МУП-а Р. Србије: "Презентација ефеката примене Закона о безбедности саобраћаја на путевима", Врњачка Бања, 2011. године

КРИВИЦА И ОДГОВОРНОСТ КОД ПРЕКРШАЈА УПРАВЉАЊА ВОЗИЛОМ ПОД ДЕЈСТВОМ АЛКОХОЛА

Питања на која овај рад треба да одговори су да ли је прекршајна кривица нужно обележје прекршаја управљања возилом под дејством алкохола и да ли је код овог прекршаја применљива установа *actiones liberae in causa*.

I

Општа или заједничка обележја прекршаја јесу људска радња, противправност дела, прекршајна кривица (која подразумева и одговорност, што је шири појам јер обухвата и урачунљивост) и одређеност прекршајног дела прописом надлежног органа

Тиме што су општа (односно заједничка за сва прекршајна дела), значи да постоје код сваког прекршаја па и прекршаја управљања возилом под дејством алкохола (управљања возилом у стању пијанства, у пијаном стању) из Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Ова кажњива (људска) радња има објективне и субјективне састојке. Објективни су: 1. вожња тј. управљање возилом; 2. у саобраћају на путу; 3. у одређено време (дан и сат) и на одређеном месту; 4. под дејством алкохола.

С тим да управљање возилом под дејством алкохола има Законом о безбедности саобраћаја на путевима више појавних облика у зависности од јачине алкохолисаности возача – блага, умерена, средња, тешка, веома тешка и потпуна алкохолисаност (члан 187.).

У овом раду нас занима питање постојања и облика то јест врсте прекршајне кривице, као општег али и субјективног обележја.

Претходно питање је урачунљивост извршиоца дела (полазећи од претпоставке да објективни састојци постоје, да су утврђени у прекршајном поступку). Јер ако се утврди да је у време чињења радње возач био неурачунљив, тада нема његове одговорности.

Ако је пак, био урачунљив утврђује се облик и врста кривице. Као и у случају смањене урачунљивости или битно смањене урачунљивости. Пошто и када је окривљени био у таквом стању ипак јесте био урачунљив. Дакле, догод је урачунљив, утврђује се кривица. (Која се прво истиче у изреци пресуде која садржи чињенични опис прекршајне радње а онда и у образложењу).

Она се овде огледа у свести и вољи учиниоца према вожњи након узимања алкохолног или алкохолних пића. Или према узимању алкохолних пића када зна да треба да вози.

Виност се утврђује према понашању окривљеног пре саме вожње односно узетој количини алкохолног пића (колико је и ког пића попио), свести окривљеног да ће возити након тога (да ли је хтео да вози или знао/претпостављао да ће возити), времену узимања алкохолног пића у односу на време вожње те чињеници да ли је при датим радњама и околностима дошло до испољавања свести и воље у односу на забрањену последицу које се јавља као скривљено вожење под дејством алкохола.

Воља и хтење учиниоца овог казног дела нарочито долазе до изражаја ако се ради о непосредном (директном) умишљају. Када је он свестан да је услед алкохола који је узео у стању које законом није дозвољено – преко 0,3 мг/мл алкохола у телу али хоће забрањену последицу, хоће да управља возилом без обзира што зна да је унео у себе толико алкохолног пића да то не може бити допуштена мера пијанства.

У овом случају био би крив што је године око ... сати у , способан да схвати значај свог дела и способан да управља својим поступцима, у саобраћају на путу улицом од улице ... према улици, управљао моторним возилом под дејством алкохола у стању (средње, тешке, веома тешке, потпуне) алкохолисаности са садржином алкохола у организму од мг/мл, иако је био свестан да возач не сме да управља возилом у саобраћају на путу под дејством алкохола - са садржином алкохола у организму већом од 0,30 мг/мл, што је и хтео.

Када нема ове врсте кривице, имамо случајеве да свест нпр. несумњиво постоји ако се ради о врсти и количини пића која сама по себи указује да његова количина у телу мора или може бити већа од дозвољене. Што наравно не значи да се може и треба занемарити под којим условима и у којим околностима је пиће узето, да ли је учинилац редован корисник алкохола, колико је навикнут на њега и слично.

Овде пак, као што се већ зна можемо даље имати вољу као пристајање на наступање забрањене последице (посредни (неизравни, евентуални) умишљај) – кад је став учиниоца „ма баш ме брига, возићу !“, или као олако држање да алкохол ипак није прешао дозвољену границу (свесни нехат) – кад каже „ма неће бити ништа, возићу !“ или „још сам мало мамуран али је алкохол изветрио“.

У овим случајевима би био крив

што је године око ... сати у , способан да схвати значај свог дела и способан да управља својим поступцима, у саобраћају на путу улицом од улице ... према улици, управљао моторним возилом под дејством алкохола у стању (средње, тешке, веома тешке, потпуне) алкохолисаности са садржином алкохола у организму од мг/мл, иако је био свестан да возач не сме да управља возилом у саобраћају на путу под дејством алкохола - са садржином алкохола у организму већом од 0,30 мг/мл, на што је пристао;

односно

што је године око ... сати у , способан да схвати значај свог дела и способан да управља својим поступцима, у саобраћају на путу улицом од улице ... према улици, управљао моторним возилом под дејством алкохола у стању (средње, тешке, веома тешке, потпуне) алкохолисаности са садржином алкохола у организму од мг/мл, иако је био свестан да возач не сме да управља возилом у саобраћају на путу под дејством алкохола - са садржином алкохола у организму већом од 0,30 мг/мл, а олако држао да није под дејством алкохола.

Несвесни нехат би се јавио када учинилац дуже време пре вожње односно саобраћајне контроле у којој је његов прекршај откривен, није узимао алкохолно пиће па није ни мислио, није претпоставио, да може доћи до забрањене последице иако је према датим околностима (које се разликују од случаја до случаја – времену узимања пића, врсти и количини узетог пића, учесталости пијења, зашто је возио и слично) био дужан и могао бити свестан те могућности; или ако је узео малу или незнатну количину алкохола која је у његовом телу ипак била већа од дозвољене.

У ком случају би био крив што је године око ... сати у , способан да схвати значај свог дела и способан да управља својим поступцима, у саобраћају на путу улицом од улице ... према улици, управљао моторним возилом под дејством алкохола у стању (средње, тешке, веома тешке, потпуне) алкохолисаности са садржином алкохола у организму од мг/мл, иако није био свестан да може бити под дејством алкохола мада је (према околностима и према својим личним својствима) био дужан и могао бити свестан могућности је под дејством алкохола - са садржином алкохола у организму већом од 0,30 мг/мл.

Но, иако је обележје прекршаја, кривица је овде и околност за одмеравање казне зависно да ли је дело извршено нехатно или умишљајно и са којом врстом ова два облика виности.

II

Овде се даље као питање за разматрање јавља и случај обично веома високе алкохолисаности од преко два па и три мг/мл алкохола у телу када је учинилац у време управљања возилом био неурачунљив (што наравно треба утврдити у поступку психијатријским вештачењем) - да ли се у овим случајевима уопште може говорити о прекршајној кривици у њеном чистом виду или о *actiones liberae in causa*.

Дакле, да ли се у овом случају може примени *actiones liberae in causa* ?

Постоје два могућа одговора.

Први је да не може, јер самим стањем алкохолисаности за време док вози особа чини прекршај. Другачије речено самим таквим стањем алкохолисаности окривљени већ остварује обележја предметног прекршаја. А у такво стање се по правилу, доводи пре него што почне да вози. Док је установа *actiones liberae in causa* применљива у случају када казнена радња не садржи пијанство као обележје дела већ је пијанство претходило таквој радњи.

Други је да може, да ако извршилац прекршаја узимањем алкохолних пића себе доведе у стање теже привремене душевне поремећености због чега не буде урачунљив (јер не може да схвати значај онога шта ради или не може да управља својим поступцима), и у таквом стању учини предметни прекршај, учинио га је *actiones liberae in causa*.

Да би тада био прекршајно одговоран мора бити урачунљив у време када себе доводи у стање теже душевне поремећености узимањем алкохолних пића. И мора бити вин.

Претпостављајући да претходно јесте урачунљив, а да би затим био вин у односу на стање које следује (неурачунљиво стање у ком чини прекршај) мора дакле, деловати или умишљајно или нехатно. Те да из ове виности исходи стање неурачунљивости у ком чини прекршај управљања возилом у пијаном стању.

Ако се доведе у стање пијанства којим се толико душевно поремети да је неурачунљив док вози, претходно има умишљаја ако је знао да ће пићем себе довести у то стање и после возити али то хоће или пристаје.

Ако пак, учинилац иако свестан да може проузроковати забрањену последицу – да узимањем алкохолних пића доведе себе у стање теже душевне поремећености, олако држи да ће то спречити или да та последица ипак неће наступити, да се неће толико опити, поступа са свесним нехатом. Међутим, овде се може десити да зна да ће пити или возити али првобитно држи да неће попипи много („попићу коју“) а да након тога толико попије да услед тог пића буде неурачунљив. У том случају кад већ попије коју више, кад осети да га пиће омамљује, али настави да пије он заправо пристаје да себе доведе у стање пијанства (које затим води у неурачунљивост). Постоји могућност и да држи да ће отклонити могућу последицу – да ипак неће возити кад је већ толико попио али да то ипак учини.

Што дакле, значи да је граница између свесног нехата и евентуалног умишљаја некад нејасна, недовољно видљива. А да ли је у питању прва или друга поменута виност утврђује се према изнетој одбрани и расположивим доказима, код сваког случаја понаособ. Где је смерница такозвана Франкова формула да „пристајање на последицу постоји кад се учинилац ... не би уздржао од радње извршења и да је последицу предвидео као извесну односно кад је последицу одобрио (пристао на њу)“.

Остаје нам још несвесни нехат као врста виности - када учинилац није био свестан могућности настанка забрањене последице иако је према околностима и према својим личним својствима био дужан и могао бити свестан те могућности. Који је теже замислив али би могао постојати уколико учинилац попије алкохолно пиће које га омами (иако је рецимо претходно држао да уопште неће пити), а није био свестан да се то може десити од рецимо једног попијеног пића, иако је с обзиром да јако ретко пије алкохолна пића и да је то жестоко пиће први пут тад пробао, требао претпоставити да може доћи до стања пијанства које га чини неурачунљивим. Док је рецимо у односу на вожњу држао да неће возити али је до тога ипак дошло.

III

Закључак и одговор је

1) прекршајна кривица јесте нужно обележје прекршаја управљања возилом под дејством алкохола јер је она и опште и субјективно обележје како овог тако и сваког прекршаја уопште, што значи да у прекршајном поступку изведеним доказима и / или одбраном окривљеног мора бити утврђено њено постојање;

2) код овог прекршаја је применљива установа *actiones liberae in causa*. И то уколико учинилац скривљеним довођењем себе у стање пијанства које је толико да га чини неурачунљивим, учини овај прекршај уз постојање узрочно последичне везе између скривљене неурачунљивости и самог прекршаја. Без обзира што је само стање алкохолисаности (да је учинилац под дејством алкохола) битно обележје предметног прекршајног дела. При чему би другачије схватање довело до ослобађања од кривице због искључења урачунљивости а тиме и несанкционисања дела којим се без сумње тешко угрожава како живот и тело учесника у саобраћају тако и имовина.

ЗАШТИТНА МЕРА ЗАБРАНА УПРАВЉАЊА
МОТОРНИМ ВОЗИЛОМ

Да ли се ова заштитна мера изриче за одређену категорију возила или безусловно за све категорије ?

Заштитна мера јесте једна од прекршајних санкција и оно што треба да се постигне њеном применом је отклањање услова који омогућавају или подстичу учиниоца на извршење новог прекршаја (члан 45. у вези члана 5. став 2. Закона о прекршајима ("Службени гласник Републике Србије" број 101/2005, 116/2008 и 111/2009)).

А заштитна мера забране управљања моторним возилом треба да онемогући извршиоца прекршаја да управљајући моторним возилом понови исто или истоврсно дело.

Разлог за изрицање ове мере је што је или учињена тежа повреда прописа о безбедности саобраћаја или је учинилац и раније кршио прописе а то показује да је опасно да управља моторним возилом одређене врсте или категорије. Састоји се у забрани управљања моторним возилом за време од тридесет дана до једне године. С тим да суд при одлучивању о њеном изрицању (уколико другим законом њено изрицање није одређено као обавезно) узима у обзир и да ли је учинилац возач моторног возила по занимању (члан 52. истог закона)

Ово је требао да узима у обзир и судија органа за прекршаје према члану 44. Закона о прекршајима којима се повређују савезни прописи (Закон је објављен у "Службеном листу СФРЈ" број 4/77 са каснијим изменама и допунама) и члану 47. Закон о прекршајима (који је објављен у "Службеном гласнику СРС" број 44/89 са каснијим изменама и допунама; а који се односио на забрану управљања возилом на моторни погон).

Иначе су оба ова закона одређивала исто време трајања заштитне мере од тридесет дана до једне године.

Међутим, и по једном и по другом закону забрана управљања моторним возилом односно возилом на моторни погон се састојала у забрани управљања одређеном врстом или категоријом возила.

Дакле, истакнут је значај врсте или категорије возила. Јер је управо одређеном врстом или категоријом извршен прекршај.

По Закону о основама безбедности саобраћаја на путевим моторна и прикључна возила су била разврстана у категорије – (А, В, С, D, Е) мотоцикле, моторна возила са највећом дозвољеном масом не већом од 3.500 кг и не више од осам седишта, моторна возила за превоз терета, за превоз лица са више од осам седишта и скупови возила где су прикључна возила масе веће од 750 кг; а по сада важећим прописима моторна возила су разврстана у „врсте“ – L, M, N, O, T, R (мопеди, возила за превоз лица, теретна, прикључна, трактори, ...) и категорије А, В, С, D, F и M (укључујући и прикључна возила), које су у битном подударне, тако да се поставља питање оправданости и исправности употребе ових израза „врста“ (у Правилнику о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима) и „категирија“ (из Закона о безбедности саобраћаја на путевима). Но сматрам да се може оправдано, поштујући судску праксу и правне ставове, узети да су врсте возила одређене према врсти саобраћаја – копнени (друмски, шински), водени, ваздушни; а да су категорије подврсте унутар једне врсте возила.

Напомињем да су сва три закона о безбедности саобраћаја на путевима (Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима - „Службени лист СФРЈ“ број 50/88, и Закони о безбедности саобраћаја на путевима - „Службени гласник СРС“ број 53/82 и „Службени гласник РС“ број 41/2009, сви са каснијим изменама и допунама) ову меру истоветно одредили као заштитну меру забране управљања моторним возилом, без изричитог навођења да се односи на одређену врсту или категорију (уз изузетак члана 80. ранијег

републичког Закона о безбедности саобраћаја на путевима који је одређивао да се возачу трактора коме је изречена мера безбедности или заштитна мера забране управљања трактором, та забрана уписује у његову дозволу за возача трактора, односно у важећу возачку дозволу из члана 76. овог закона – што је несумњив доказ како је законодавац определио да се предметна мера изриче)

Ово раније није давало повода и основа за другачије тумачење него да се примени оно што је прописано законима о прекршајима - да се поменута мера изриче за врсту то јест категорију возила.

Но, могло би се рећи и супротно, да било која категорија моторног возила (говорићемо о моторном возилу јер сада важећим Законом о прекршајима и Законом о безбедности саобраћаја на путевима није одређено постојање возила на моторни погон) којом би извршилац управљао омогућава чињење новог саобраћајног прекршаја. Пошто Закон о прекршајима не опредељује да се заштитна мера о којој је реч односи на врсту или категорију возила. Из чега даље може да се закључи да се овом заштитном мером обавезно забрањује управљање моторним возилима уопште. Без обзира на категорију.

Иако само законско одређење на први поглед не даје потребу за тумачењем нити доводи у сумњу намеру законодавца, да је дакле јасно и недвосмислено изразио оно што је и хтео - да се заштитном мером забране управљања моторним возилом забрањује управљање свим (без обзира на категорију) моторним возилима, постоје разлози за другачије тумачење.

То су разлози самог појма и сврхе прекршајних санкција и предметне заштитне мере. Који су већ поменути на почетку овог рада. Да је заштитна мера санкција која треба да отклони услове који доводе до прекршаја, који омогућавају његово чињење. Због чега тумачење треба да је уже. Да се усмери на сам непосредни циљ. На одређен начин који постиже сврху без непотребног (и да ли незаконитог ?) угрожавања других права учиниоца прекршаја, која не могу и не треба да буду обухваћена овом заштитном мером.

Што се види из Устава Републике Србије ("Службени гласник РС" број 83/2006 и 98/2006) у ком је чланом 20, између осталог, прописано да људска права зајемчена Уставом могу законом бити ограничена ако ограничење допушта Устав, у сврхе ради којих га Устав допушта, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи без задирања у суштину зајемченог права; а да су при ограничавању људских права, сви државни органи, а нарочито судови, дужни да воде рачуна о суштини права које се ограничава, важности сврхе ограничења, природи и обиму ограничења, односу ограничења са сврхом ограничења и о томе да ли постоји начин да се сврха ограничења постигне мањим ограничењем права; а чланом 60. прописано да се јемчи право на рад, у складу са законом; да свако има право на слободан избор рада; да су свима, под једнаким условима, доступна сва радна места.

Са чланом 60. је у вези члан 175. Закона о раду ("Службени гласник РС" број 24/2005, 61/2005 и 54/2009) према ком је као разлог за престанак радног односа прописан и други случај предвиђен законом; а што је према члану 176 и случај уколико је запосленом изречена мера безбедности или заштитна мера у трајању дужем од шест месеци и због тога мора да буде одсутан са рада. С тим да би у овом случају радни однос престао даном почетка примењивања предметне мере.

Е управо се обавезним изрицањем заштитне мере забране управљања моторним возилима свих категорија учиниоцу прекршаја који је возач по занимању, ускраћује право на обављање свог посла. Изразит пример би био уколико прекршај за који му је изречена ова заштитна мера учини мопедом или аутом а ускрати му се да управља теретним возилом, а то му је рецимо опис посла радног места.

Но, управо због тога се одредба закона да ће се при одлучивању узети у обзир и то да ли је учинилац возач моторног возила по занимању, не може тумачити широко па да му се тиме ускрати право на рад. Већ уже, да се код утврђивања његовог односа према казненом делу које је учинио разматра и његово својство возача по занимању. Дакле, да и оно буде мерило за утврђивање облика и врсте виности. А да се не занемари да се учинилац прекршаја издржава од управљања одређеним моторним возилом.

Поменута уставна начела и начело Закона о прекршајима код изрицања санкције не могу бити укинута дословним тумачењем Закона о безбедности саобраћаја на путевима тако да се возачу - учиниоцу прекршаја предметна заштитна мера увек изриче за све категорије моторних возила. Већ супротно, треба тежити да се кроз појединачне казнене одредбе посебног закона (Закона о безбедности саобраћаја на путевима) постигне сврха општих одредби тог закона (члан 3. став 1) али и Закона о прекршајима (већ поменути члан 5. и 45.).

Прекршајном праву је најближе кривично па је стога природно упоредити и заштитну меру и меру безбедности.

Кривични законик одређује да је општа сврха прописивања и изрицања кривичних санкција сузбијање дела којима се повређују или угрожавају вредности заштићене кривичним законодавством, док је у оквиру те опште сврхе, сврха мере безбедности да се одклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће не врши кривична дела.

Дакле, сврха је у основи истоветна и за меру безбедности и за заштитну меру забране управљања моторним возилом.

Према

Кривичном законнику из 1959. године са каснијим изменама и допунама (члан 61 в) учиниоцу кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја суд је могао одузети возачку дозволу за моторно возило или изрећи забрану њеног издавања; што значи да је тиме осуђеном забрањивано да управља моторним возилом оне врсте / категорије која је била уписана у његову возачку дозволу;

Основном кривичном закону из 1976. године са каснијим изменама и допунама (члан 68) суд је могао изрећи забрану управљања моторним возилом одређене врсте или категорије;

Кривичном законнику из 2005. са каснијим изменама и допунама (члан 86) суд је у случају изрицања забране управљања моторним возилом, за кривично дело којим се угрожава јавни саобраћај, дужан да одреди на које се врсте и категорије возила забрана односи.

Код истоветности сврхе мера које се изричу у прекршајном и кривичном поступку природно је и да се та сврха постиже на истоветан начин. Па је закључак да у прекршајном поступку заштитну меру забране управљања моторним возилом треба изрицати за одређену категорију возила, и то ону којом је и учињено прекршајно дело, а не безусловно и обавезно за све категорије.

Ово би наравно било правило које дозвољава изузетке. У случају потребе да се заштитна мера изрекне за више или чак за све категорије. Што би зависило од врсте и тежине прекршајног дела, облика и врсте виности учиниоца и његове раније осуђиваности за исте или истоверсне радње као и начина и околности извршења прекршајног дела за које се мера изриче. У случају да се ради о поменутом изузетку од правила прекршајни суд би био дужан да да разлоге који оправдавају забрану управљања моторним возилима више категорија или чак свих категорија, за одређено време.

Тихомир Бошковић
судија Прекршајног суда у Лесковцу

ПРОЛАЗАК ВОЗАЧА ВОЗИЛОМ НА ЗНАК ЦРВЕНОГ СВЕТЛА НА СЕМАФОРУ

За регулисање саобраћаја и означавање радова и препрека на путу, употребљавају се и семафори који емитују светлосне саобраћајне знакове.

Овом приликом забавићемо се светлосним саобраћајним знаковима који се употребљавају за регулисање саобраћаја.

Светлосни саобраћајни знакови су светла црвене, жуте и зелене боје и могу бити постојана (непрекидна) или трепћућа (прекидајућа).

Семафорима са тробојним светлима се регулише кретање возила. Изузетно, на прелазу пута преко железничке пруге саобраћај возила се регулише само светлима црвене боје, а на местима где се регулише приступ возила, двобојним светлима црвене и зелене боје.

На семафорима са тробојним светлима, светла су у облику круга, односно са симболом једне или више стрелица.

Семафори са тробојним светлима са симболом једне, односно две стрелице (дирекциони светлосно саобраћајни знакови) служе за регулисање кретања возила по смеровима на раскрсници.

На семафорима са тробојним светлима са симболом једне или више стрелица, црвено и жуто светло су у облику круга, са симболима црне боје у облику једне или више стрелица, док је зелено светло у облику једне или више стрелица у кругу црне боје.

На семафорима са тробојним светлима, светла се постављају по вертикалној оси, једно испод другог и то: црвено горе, жуто у средини, а зелено доле. Ако је семафор постављен изнад саобраћајне траке, светла могу бити постављена по хоризонталној оси, једно поред другог, и то: црвено лево, жуто у средини, а зелено десно.

И за регулисање кретања бицикала и мопеда на бицикличким тракама или стазама, могу се употребљавати семафори са тробојним светлима, док се на прелазу бицикличке стазе преко коловоза, могу користити уређаји за регулисање кретања пешака, ако се стаза налази уз обележени пешачки прелаз.

На семафорима са тробојним светлима, светлосни саобраћајни знакови имају следеће значење (члан 142.став 1. ЗОБС):

1. црвено светло – забрањен пролаз;
2. жуто светло – забрањен пролаз, осим у случају када се возило не може безбедно зауставити испред наведеног знака;
3. зелено светло – дозвољен пролаз;

4. истовремено укључено жуто и црвено светло – забрањен пролаз и наговештај да ће се укључити зелено светло;
5. жуто трепћуће светло – обавеза за све учеснике у саобраћају да се крећу уз повећану опрезност (уколико се ради о раскрсници – придржавајући се наредба које даје овлашћено службено лице које регулише саобраћај, или саобраћајних знакова);
6. зелено трепћуће светло – дозвољен пролаз и наговештај скорог престанка дозвољеног пролаза укључењем жутог, а затим и црвеног светла.

Када је реч о казним одредбама, чланом 142/2 ЗОБС-а, прописано је да возач не сме проћи светлосни саобраћајни знак из става 1. овог члана када му је тим знаком забрањен пролаз.

Лице које поступи супротно одредбама чл.142/2 овог закона, казниће се за прекршај, сходно чл.331.ст.1.тач.39. овог закона новчаном казном у износу од 15.000 – 30.000 динара или казном затвора у трајању до 30 дана; изрећи ће се кумулативно и 6 казних поена, сходно чл.335.ст.1.тач.62. ЗОБС-а, као и заштитна мера забране управљања моторним возилом возачу – у трајању од најмање 3 месеца, сходно чл.338.ст.1.тач.37. истог закона.

Е, сада прелазимо на одредбу чл.143. ЗОБС-а, којим је прописано и то ставом 1. да семафор са тробојним светлима може да има додатни светлосни саобраћајни знак у облику зелене стрелице (условни знак), док је ставом 2. истог члана прописано да знак из става 1. овог члана означава да возач може возилом да прође светлосни знак само у правцу означеном стелицом и за време док је упаљено црвено или жуто светло, при чему мора да пропусти сва возила која се крећу по путу на који улази, као и да пропусти пешаке који прелазе преко коловоза.

Лице које поступи сходно чл.332.ст.1.тач.62. овог закона супротно одредбама чл.143/2 овог закона казниће се за прекршај новчаном казном у износу од 6.000 – 20.000 динара, изрећи ће се кумулативно и 2 казних поена, сходно члану 335. става 1. тачке 63. овог закона, као и заштитна мера забране управљања моторним возилом возачу у трајању од најмање 30 дана, сходно члану 338.ст.1.тач.38. истог закона.

Дакле, очигледна је разлика између прекршаја који чини возач који прелази раскрсницу на знак црвеног светла на семафору са или без додатног светлосно саобраћајног знака у облику зелене стрелице (условног знака), како у погледу висине новчане казне, тако и у погледу броја казних поена, односно дужине трајања заштитне мере – забране управљања моторним возилом. Јер, возач који прође кроз семафоризовану раскрсницу без додатне зелене стрелице и настави са кретањем право, односно скрене улево, може угрозити возила која му долазе са леве и десне стране, односно возила која долазе из супротног смера, док возач који скреће удесно на семафоризованој раскрсници са додатном зеленом стрелицом може угрозити само возила која се већ крећу путем на који улази, односно возила која му долазе са леве стране.

Са напред изнетог, уколико подносилац захтева (што је правило, барем на подручју које покрива Прекршајни суд у Лесковцу) поднесе захтев са чињеничним описом прекршаја и правном квалификацијом из чл.331.ст.1.тач.39. ЗОБС-а, а првостепени судија у току поступка, на основу утврђеног чињеничног стања (пошто утврди да на датој раскрсници постоји на семафору и додатна зелена стрелица) изврши преквалификацију учињеног прекршаја у чл.332.ст.1.тач.62. ЗОБС-а, он не чини битну повреду одредаба

прекршајног поступка одлучујући мимо захтева, већ утврђује правилно и потпуно чињенично стање.

На крају, само да додам, да возач не сме возилом да уђе у раскрсницу, иако има првенство пролаза или му је семафором то дозвољено, ако ће се због густине саобраћаја зауставити на раскрсници или пешачком прелазу, и тиме ометати или онемогућити саобраћај возила, односно кретање пешака.

ПРИМЕНА ЗАШТИТНЕ МЕРЕ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА АЛКОХОЛИЧАРА И НАРКОМАНА У ПРАКСИ

1. АЛКОХОЛИЗАМ КАО СОЦИЈАЛНО МЕДИЦИНСКИ ПРОБЛЕМ

Овај рад има за циљ да укаже на неколико кључних / аспеката / ствари које су у директној спрези са заштитном мером обавезног лечења алкохоличара и / или наркомана , а у жељи аутора да се заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и / или наркомана која је, као једна у низу мера прописаних законом о прекршајима , према досадашњим /проценама/ упадљиво ретко примењива у пракси судова, оживи, и са тла теорије и законске регулативе, пренесе у реалну, сферу у којој треба да се материјализује како интенија законодавца који је ту меру прописао .

СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТ АЛКОХОЛИЗМА

Према статистичким податцима алкохол спада у лелагне дроге у већини земаља у свету, а употреба алкохола представља део традиције, обичаја и културе многих народа, те се стога на употребу-конзулмирање алкохола, неретко, у многим друштвима гледа као на друштвено прихватљиво понашање, тако толеранција друштва према овом феномену, доприноси и његовој великој распрострањености.

Као конзулменти алкохола јављају једнако учестало како одрасли , тако и млади, а пол све мање представља демаркациону линију, линију разграничења у погледу заступљености конзулмирања алкохола.

Можемо слободно рећи да је употреба алкохола и нашем друштву део фолклорног миљеа и наслеђа и да се стога на употребу-конзулмирање алкохола гледа као на друштвено прихватљиво понашање.

Међутим, овакав толерантан однос према конзулмирању акохола , престаје када индивидуа услед конзулмирања алкохола искорачи из оквира „друштвено прихватљивог понашања, и закорачи у сферу ризичног понашања које угрожава безбедност других лица.

СЛОБОДА ИЗБОРА АКОХОЛИЧАРА ДА СЕ ПРЕДА ЗАВИСНОСТИ ОГРАНИЧЕНА ЈЕ СЛОБОДОМ ДРУГИХ ДА НЕ ТРПЕ ШТЕТНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ЊЕГОВОГ ИЗБОРА.

Тада се однос према конзулмирању акохола у потпуности мења, а СЛОБОДА ИЗБОРА АКОХОЛИЧАРА ДА СЕ ПРЕДА ЗАВИСНОСТИ која га води у извршења прекршајних радњи, постаје санкционисано понашање, друштвено неприхватљиво , при чему санкција има за циљ да заштити на првом месту сигурност , безбедност , здравље и живот других лица али ништа мање и живот и здравље алкохоличара.

Оно нашта ваља обратити пажњу , када говоримо о алкохоличару, то је чињеница да је реч о болесном човеку, зависнику од алкохола, који невиди и негира своју болест и стога врло ретко самоиницијативно тражи стручну помоћ, или помоћ породице, својих најближих, како би изашао из зачараног круга у који је увучен.

Међутим , врло често када испред себе имамо алкохоличара, дакле болесног човека, који је притом склон и екцесном понашању, код нас изостаје емпатијски однос према таквој особи ,баш као и свест да се ради о болесној особи, особи којој треба пре свега пружити шансу да кроз процес лечења, себе рехабилитује , поврати свој дигнитет и афирмативно се

реализује како у интерперсоналним односима на ниву породице тако и у свим сферама друштвеног живота .Овакав однос према алкохоличарима и алкохолизму представља рудимент превазиђеног схватања према коме људима који су зависни од алкохола није подразумевао пружање подршке, разумевања и лечења.

При том треба имати у виду да , према статистичким подацима на основу којих се рангира заступљеност свих болести , алкохолизам се по учесталости јављања , налази на трећем месту, одмах иза кардиоваскуларних и малигдних болести .

Кроз сам статистички податак у оквиру кога је алкохолизам приказан као „болест“ , детерминисан је и однос медицине према овој социолошкој појави.

Треба нарочито обратити пажњу и на чињеницу, да алкохолизам као болест , представља узрочник , и то у знатном проценту, управо кардиоваскуларних и малигдних обољења, па у том смислу треба посматрати и степен озбиљности ове болести , која преставља уједно и најчешћу болест зависности која захвата 2 до 3 % целокупне популације .

Осим што алкохолизам несумњиво представља најчешћу болест зависности, и као такав са аспекта медицине тражи озбиљан приступ, нарочито у фази лечења, он представља и социолошки проблем , проблем друштва, тако да се тежиште овог проблема са појединца пребацује најпре на његову породицу, његово породично окружење, а потом и на само друштво, односно средину у којој зависник од алкохола живи , ради, остварује социјалне контакте, итд. При том треба нагласити да је управо улога породице у фази лечења зависника од алкохола доминантна , и у великој мери опредељује поред саме воље зависника од алкохола , за сопственим излечењем, коначан исход излечења зависника од алкохола.

Дакле главна гаранција за успех у лечењу особа зависних од алкохола, јесте њихова воља, да се ослободе своје зависности, а ништа мање ни подршка породице.

Имајући у виду св навеено, може се поставити питање :

- каква је улога Судова, конкретно Прекршајних Судова , у циљу појединачне и генералне превенције код злоупотребе алкохола, а кроз изрицање мере обавезног лечења алкохоличара,

-да ли и на који начин , „мера обавезног лечења алкохоличара у установама затвореног типа“ која је изречена од стране Суда, лицима која су извршења прекршајних радњи учинила под дејством алкохола, може имати ефекта , јер је у том случају реч о „невољном лечењу алкохоличара „ лечењу које му је наметнуто кроз систем санкција, и коју меру он често не доживљава као први корак у његовој фази лечења, и излечења, већ меру чије извршење ће на све могуће начине покушати да избегне, нарочито уколико је одбачен од сопствене породице, која би требало током спровођења ове мере да таквој особи да пуну подршку, а све у циљу његовог излечења, и његове рехабилитације и ресоцијализације, односно инклузије у друштво као рехабилитоване особе која је способна да одговори , како захтевима породице, тако и шире заједнице, да се реализује као родитељ, супружник, и користан члан средине у којој живи и ради.

Проблему алкохолизма нарочито треба дати значаја на делу популације која је изразито осетљива, а ради се о адолесцентима, па је у том смислу потребно спроводити пројекте превенције конзумирања алкохола међу адолесцентима, који су засновани на савременим методама едукације, која се спроводи на нивоу локалних самоуправа, и која би укључивала координацију између школа, родитеља , Центара за социјални рад и припадника МУП-а.

Законом о прекршајима у оквиру поглавља које носи назив ЗАШТИТНЕ МЕРЕ-СВРХА И ПРОПИСИВАЊЕ , чл. 45.прописано је да у оквиру опште сврхе прекршајних санкција, које подразумевају генералну и појединачну превенцију, односно која подразумева да је сврха прописивања, изрицања и примене прекршајне санкције усмерена ка томе да грађани поштују правни систем и да нико убудуће не чини прекршај,

детерминисана је сврха примене заштитне мере чији је циљ да отклони услове који омогућавају или подстичу учиниоца на извршење новог прекршаја.

Управо овако дефинисана сврха примене заштитне мере, упућује да је заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана усмерена на отклањање зависности од алкохолизма и наркоманије, а који су неретко у директној спрези са извршењем прекршајне радње, лица које злоупотребљава алкохол и наркотику.

Наиме, зависност од алкохолизма и наркотика, се врло често среће код извршиоца одређених врста прекршаја, који су прописани Законом о јавном реду и миру, (чл.6.ст.1., 2.,3.,) као и Законом о безбедности саобраћаја на путевима, у поглављу „психофизички услови за управљање возилом“ у чл. 187.ст.2., при том судије прекршајних судова се, кроз предмете из области јавног реда и мира, најчешће и суочавају са насиљем у породици као изразито тешком друштвеном појавом чији узроци леже управо у злоупотреби алкохола и наркотика.

На основу података који су прикупљени за потребе овог рада можемо закључити да и поред тога што Закон о прекршајима врло јасно пропиује у оквиру поглавља, „ЗАШТИТНЕ МЕРЕ,“ као једну од мера „обавезно лечење алкохоличара и наркомана,“ да се у пракси прекршајних судова ова мера изриче у изузетно малом броју случајева.

- На нивоу Прекршајног суда у Зрењанину у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана, уз напомену да су судије Општинског органа за пркршаје у Зрењанину у 2009.години изрицале заштитне мере обавезног лечења алкохоличара и наркомана у установама затвореног типа, при чему те мере нису могле бити извршене због недовољног капацитета установа тог типа, из ког разлога је у даљем раду тог суда изостало изрицање ове заштитне мере.

- На нивоу Прекршајног суда у Новом Саду у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана-

- На нивоу Прекршајног суда у Зајечару у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана-

- На нивоу Прекршајног суда у Ваљевоу у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

- На нивоу Прекршајног суда у Новом Пазару у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

- На нивоу Прекршајног суда у Горњем Милановцу у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

- На нивоу Прекршајног суда у Краљеву у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

- На нивоу Прекршајног суда у Суботици у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

- На нивоу Прекршајног суда у Младеновцу у периоду од 2010. до 2012.године судије овог прекршајног суда нису изрицале заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

- На нивоу Прекршајног суда у Јагодини у периоду од 2010. до 2012.године изречена је једна мера обавезног лечења од алкохолизма у трајању од једне године, и то у 2012.години.

- На нивоу Прекршајног суда у Пожаревцу у периоду од 2010. до 2012.године изречена је једна мера обавезног лечења алкохоличара/наркомана у трајању од једне године, због прекршаја из чл.6.ст.3. Закона о јавном реду и миру и чл. 29. ст.1.т.5. Закона о личној карти .

- На нивоу Прекршајног суда у Вршцу у периоду од 2010. до 2012.године изречена је једна мера обавезног лечења алкохоличара/наркомана и то у 2012.години.

- На нивоу Прекршајног суда у Чачку у периоду од 2010. до 2012.године изречене су у два предмета која су вођена пред овим Судом заштитна мера обавезног лечења алкохоличара /наркомана .

- На новоу Прекршајног суда у Лесковцу, у периоду од 2010. до 2012.године, изречена је у 2010.години једна заштитна мера обавезног лечења алкохоличара/наркомана, у трајању од једне године, и у 2012.години једна заштитна мера обавезног лечења алкохоличара/наркомана у трајању од једне године.

Једино се у погледу изрицања ове заштитне мере издвојио Прекршајни суда у Крагујевцу .

На нивоу овог суда у периоду од 2010. до 2012.године изречено је: 2010.године - 58 заштитних мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана, 2011. године-53 заштитне мере обавезног лечења алкохоличара и наркомана, а у 2012.години-27 заштитних мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

То значи да се однос прекршајних судова према изрицању ове мере није у битном променио у односу на ранију апстиненцију судија за прекршаје када је реч о примени,изрицању ове мере наиме резултати истраживања у оквиру пројекта,, НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ,, за 2003. годину у коме је учествовао већи број судија на нивоу Републике Србије, показали су да је у тој години окончано 48056 предмета из области јавног реда и мира, од тога је у 6.048 предмета било прекршаја из области јавног реда и мира са елементима насиљау породици у којима је регистровано 6.404 учиниоца прекршаја, при чему је истраживањем утврђено да је 41,75 посто учинилаца прекршаја са елементима насиља у породици то учинило под дејством алкохола.Насупрот овако високом проценту учинилаца прекршаја из области јавног реда и мира са елементима насиља у породици, на подручју целе Републике изречено је свега 40 заштитних мера „обавезно лечење алкохоличара“ и то на подручју Већа за прекршаје Крагујевац, Лесковац, Ниш, Нови Сад, Ужице и Београд. Ниједна заштитна мера обавезног лечења алкохоличара није изречена на подручју Већа за прекршаје Ваљево, Зајечар, Смедерево и Краљево.

Имајући у виду наведене извештаје , очигледно је да прекршајни судови у свом раду , ретко изричу ову заштитну меру, и да судије показују изразиту уздржаност

када треба изрећи *меру* „ обавезног лечење алкохоличара и наркомана,,

То само по себи намеће питање у чему леже разлози таквог поступања.

Да ли је разлог ретког изрицања ове заштитне меру садржан у перцепцији судије да се изрицањем само казне која има карактер репресије више или мање остварује и њена сврха у смислу превенције, што је мало вероватно или су разлози таквог поступања у непостојању међусобног увезивања надлежних органа и служби, полиције, тужилаштва, центара за социјални рад, прекршајних и тзв.редовних судови опште надлежности, заводских установа за стационарно лечење зависника , а чија ваљана сарадња јесте предуслов за оживљавање ове мере и њено превођење с слова закона на терен практичне примене.

Свакако да треба размишљати у правцу допуне појединих законских одредби којима би мера обавезног лечење алкохоличара и наркомана,, била тако осмишљена да омогући слободну одлуку извршиоца да се подвргне одређеној терапији, наравно за то је потребно да се стекну како економски тако и кадровски услови који би помогли у опредељивању законодавца за најбоље могуће решење.

ЛЕЧЕЊЕ АЛКОХОЛИЧАРА-НАСИЛНИКА И УЛОГА МЕРЕ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА АЛКОХОЛИЧАРА

Зависницима од алкохола неопходно је лечење и од тренутног стања зависника, његових психолошких потенцијала, могућности да схвати потребу и прихвати предложено лечење макар вербално и других околности процењује се да ли је зависнику од алкохола потребно лечење у стационарној психијатријској установи затвореног типа или лечење у амбулантним условима односно са слободe.

Прилично је заступљено мишљење да преовладавају разлози да се мера обавезног лечења алкохоличара изриче, пре свега да се зависнику од алкохола наметне почетак лечења, да стекне увид у своје стање, да повећа критичност у односу на зависност и тиме створи услове за даље успешно лечење. Из досадашње праксе Прекршајног суда у Крагујевцу запажено је да лечење у установи затвореног типа траје у просеку од 3 до 4 месеца /не дуже од 6 месеци/ док лечење у амбулантним условима преко диспанзера и саветовалишта се тешко спроводи, односно постоје озбиљни проблеми у извршењу мере обавезног лечења алкохоличара у амбулантним условима /лечење отвореног типа/. Овакви подаци кореспондирају са истраживањима из предходних периода, која су показала да је у пракси лечење алкохоличара много ефикасније у установи затвореног типа, јер се лечењем у амбулантним условима врло ретко постиже сврха изрицања ове мере, и то најпре с разлога што зависници нередовно и неуредно одлазе у саветовалишта и диспанзере, при чему су механизми принудног спровођења ове мере недовољно разрађени, што управо и резултира неефикасношћу изрицања мере обавезног лечења алкохоличара у установама отвореног типа.

Заштитна мера „обавезно лечење алкохоличара и наркомана“ прописана је чланом 53. Закона о прекршајима.

У ставу 4. наведеног члана истог Закона прописано је да заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана може трајати до годину дана.

При том треба имати нарочито у виду да је ставу 1. чл. 53. Закона о прекршајима прописано да се мера обавезно лечење алкохоличара и наркомана може изрећи лицу које је учинило прекршај услед зависности од сталне употребе алкохола или опојних дрога, као и у свим другим случајевима када постоји опасност да ће услед ове зависности и даље да чини прекршаје, дакле, услов без кога се ова мера не може изрећи је, да је учинилац прекршаја прекршај учинио услед зависности, или да постоји опасност да ће услед такве зависности од сталне употребе алкохола и даље да чини прекршаје. У овом другом случају, суд ће донети Пресуду у оквиру које ће изрећи и меру обавезног лечења алкохоличара, применом чл. 294. ст.1. т.2. ЗОП-а, и тада ће се мера обавезног лечења алкохоличара/наркомана, извршити пре правноснажности осуђујуће Пресуде, дакле Закон о прекршајима предвиђа да заштитна мера обавезног лечења алкохоличара није намењена учиниоцима прекршаја који су се случајно опили већ учиниоцима који су због узимања веће количине алкохола дошли у стање зависности од употребе алкохола, а о чему судије приликом одлучивања о изрицању ове мере морају нарочито водити рачуна. С тим у вези, да би поступајући судија Прекршајног суда могао да изрекне заштитну меру обавезно лечење алкохоличара, нужно је да су испуњени следећи услови

-да је учинилац прекршаја услед сталне употребе алкохола постао завистан од алкохола, (испуњеност овог услова утврђује се на основу налаза и мишљења вештака који суд ангажује у оним предметима у којима посумња да је учинилац услед сталне употребе алкохола постао завистан од алкохола, и да је његова зависност од алкохола у директној спрези са извршењем прекршаја),

-да постоји узрочна веза између зависности учиниоца од алкохола, и учињеног прекршаја.

Уколико је у конкретном предмету испуњен и трећи услов, а то је да услед зависности од сталне употребе алкохола постоји опасност да ће учинилац и даље вршити прекршаје, онда суд изриче заштитну меру обавезног лечења алкохоличара сходно чл. 294.ст.1.т.2. ЗОП-а.

Законом о извршењу кривичних санкција „Сл. гл. РС „ бр. 16/97 , 34/2001-2, и 85/2005, прописан је поступак извршења и спровођења мере „обавезно лечење алкохоличара и наркомана „ наиме, чл. 201. наведеног Закона _наведено да се мера безбедности обавезног лечења алкохоличара и наркомана извршава у психијатријском заводу, или у заводу за извршење казне затвора, ако је изречена уз безусловну казну затвора, а уколико је изречена уз условну осуду(односно ако као главна казна није изречена казна затвора), извршава се у одговарајућој здравственој установи.

У ставу 2. истог чл. наведеног Закона, прописано је да Завод, односно установа у којој се извршава мера безбедности одређује суд, који је ту меру изрекао у првом степену .

А у ставу 3. истог члана прописано да се мера безбедности обавезног лечења алкохоличара и наркомана, када је изречена уз безусловну казну затвора прва извршава, и то тако што се осуђени најпре упућује у психијатријски Завод, или Завод за извршење казне затвора. Даљи ток у извршењу ове мере регулисан је чланом 202. наведеног Закона, којим је прописано да Завод извештава да ли се осуђени благовремено јавио у завод, ради извршења мере, и то суд који је меру безбедности изрекао у првом степену.

Ставом 2. истог члана прописано је да ако се осуђени који је уредно позван не јави у Завод на извршење мере, онда суд (који је изрекао меру), наређује његово довођење , а ако се осуђени крије или је у бекству , суд наређује издавање потернице.

Истим чланом у ставу 3. прописано је да се осуђени у Завод доводи и спроводи уз пратњу здравствених радника.

Чл. 204. истог Закона прописано да су Завод и здравствена установа дужни да најмње једном у шест месеци, а на захтев суда, који је меру безбедности изрекао у првом степену и чешће, том суду достављају извештај о здравственом стању осуђеног, а ставом 2 истог члана је прописано да Завод и здравствена установа извештавају суд када је лечење завршено.

У чл. 205. истог Закона прописано је да се после завршеног лечења , осуђени коме казна затвора још није истекла упућује на издржавање остатка казне. ???

Истим Законом у поглављу које носи назив „ извршење заштитних и васпитних мера изречених за прекршај „, прописано је у чл. 307. , да одредбе овог Закона којим се уређује извршење мера безбедности и васпитних мера изречених за кривично дело сходно примењују и на извршење заштитних и васпитних мера изречених за прекршај, ако посебним Законом није другачије одређено.

Чл. 8. истог Закона прописано је да се средства за извршење санкција обезбеђују у Буџету Републике Србије, односно да лице према коме се извршава санкција не плаћа трошкове извршења ако Законом није другачије одређено. (Конкретно у пракси трошкови настали током извршења мере обавезног лечења алкохоличара /наркомана у установама затвореног типа падају на терет Министарство здравља),

Код ове врсте прекршаја у оквиру којих се као извршилац појављује лице које прекршај чини услед зависности од сталне употребе алкохола, најчешће овлашћени подносилац захтевом тражи да се према окривљеном зато што је учинио тежи прекршај из области јавног реда и мира који неретко у себи имају и елемент насиља у породици и зато што се ради о вишеструком повратнику изрекне казна затвора као једина адекватна за учињени прекршај.

Исто тако подносилац захтева тражи да се окривљеном изрекне и заштитна мера „обавезног лечења алкохоличара“ јер се ради о окривљеном који је склон вршењу прекршаја под дејством алкохола и јер је више пута правоснажно кажњаван за прекршај из области јавног реда и мира, учињене услед зависности од сталне употребе алкохола.

Осим подносиоца захтева , предлог да се изрекне заштитна мера обавезног лечења алкохоличара , може поднети током поступка и оштећени , који је, када је реч о прекршајима из области јавног реда и мира, најчешће члан уже породице окривљеног.

Имајући у виду предходно наведене услове који морају бити испуњени, сходно чл. 53. ЗОП-а, како би се могла изрећи од стране суда заштитна мера обавезног лечења алкохоличара , нужно је да након покренутог поступка суд окривљеног испита како на околности учињеног прекршаја, тако и на околности од када конзумира алкохол , и да ли је до сада лечен у некој установи од зависности од алкохола. У доказном поступку треба саслушати сведоке о учињеном прекршају од стране окривљеног, а уколико прекршај из области јавног реда и мира не садржи и елементе насиља у породици, онда би било потребно да суд испита и чланове породице окривљеног који могу пружити суду потребне податке о личности окривљеног, да ли конзумира алкохол, ако конзумира - када је почео да га конзумира, колико учестало то чини, какво је његово понашање када је под дејством алкохола и друге околности.

Уколико суд након изведених доказа, посумња да је окривљени учинио прекршај услед зависности од сталне употребе алкохола, дакле уколико посумња да је извршилац прекршаја зависник од сталне употребе алкохола, и да је извршење прекршаја у директној спрези са његовом зависношћу , сходно чл. 192. ЗОП-а одредиће вештачење ради прибављања налаза и мишљења стручног лица, и то форми наредбе , у којој ће навести у погледу којих чињеница се обавља вештачење, и коме се поверава.

Р е п у б л и к а С р б и ј а
Прекршајни суд у К.
ОДЕЉЕЊЕ У К.
----- Пр. Бр-----/-----
Дана----- год.
К.

ПРЕКРШАЈНИ СУД У К. Одељење у К., судија ----- у прекршајном предмету окривљеног Д. М. из П. , због прекршаја из чл.6.ст.3. Закона о јавном реду и миру , а на основу чл. 192., Закона о прекршајима („Сл. гласник „ бр. 101/05, 116/08 и 111/09)доноси дана -----године

Н А Р Е Д Б У

Одређује се за вештака Др. неуропсихијатар_____да изврши увид у психофизичко стање окривљеног Д.М. из П. и утврди да ли окривљени болује од неке болести зависности и да свој налаз и мишљење ради евентуалног изрицања заштитне мере обавезног лечења алкохоличара.

Вештачење ће се извршити у просторијама Прекршајног суда у К. , Одељење суда у К. , дана _____ а у присуству окривљеног .

Након прегледа окривљеног, вештак одговарајуће струке, даје своје мишљење:

- да ли је према окривљеном неопходно изрећи заштитну меру обавезног лечења алкохоличара и
- да ли је зависнику од алкохола потребно лечење у

стационарној психијатријској установи затвореног типа или у амбулантним условима односно са слободе.

(Налаз и мишљење вештак по правилу даје у писаној форми, у року који му одреди суд, а изузетно вештаку се може одредити да налаз и мишљење да усмено на записник).

Одлука о трошковима вештачења суд може бити обухваћена самом пресудом, а о трошковима вештачења суд може одлучити и накнадно, посебним решењем. (а вештак се обавезује да достави трошкове вештачења).

Оно нашта у вези са изреченом заштитном мером обавезног лечења алкохоличара, треба нарочито обратити пажњу, је да и поред тога што сходно чл. 53. ст.4. ЗОП-а суд у пресуди одређује време трајања мере обавезног лечења алкохоличара, при чему суд дужину трајања мере опредељује на основу налаза и мишљења вештака, и достављених предлога мера за даље поступање са окривљеним, дужину трајања мере не одређује ни поступајући судија ни лекар неуропсихијатар (вештак), већ установа у којој се врши лечење алкохоличара.

ПРИМЕР ПРЕСУДЕ

са изреченом заштитном мером обавезног лечења алкохоличара

Република Србија

Прекршајни суд у Крагујевцу

- ПР бр. ----/----

Дана: ----- год.

К р а г у ј е в а ц

У ИМЕ НАРОДА

ПРЕКРШАЈНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ, судија М. М. у прекршајном поступку против окривљеног Д. Ј. из К., због прекршаја из чл. 12 ст. 1 и чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, на основу чл. 91, чл. 93, чл. 94, чл. 214 и чл. 217 Закона о прекршајима (Сл.гласник РС бр.101/05,116/08 и 111/09) доноси дана -----године

П Р Е С У Д У

Окривљени Д. Ј., од оца ----- рођен -----год. у К-----у, ЈМБГ -----, држављанин Р. Србије, неожењен, завршио -----, без занимања, незапослен, без имовине, издржава се од повремених радова, прекршајно кажњаван, са станом у К-----, ул. ----- бр. -----и пријављеним пребивалиштем у ул. -----

К р и в ј е

што је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, нарушавао јавни ред и мир и угрожавао спокојство грађана, на тај начин што се под дејством алкохола дрско и безобзирно понашао, тако што је

дошао до шалтера и од медицинске сестре М. Г. затражио да му да ињекцију „тродона“, а када је медицинска сестра то одбила, уз образложење да се те ињекције издају само на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома здравља, почео је дрско и безобзирно да се понаша на тај начин што је рукама почео да лупа по стакленом шалтеру иза којег су стајале медицинске сестре и при томе разбио стакла на шалтерима бр. 2, бр. 1 и бр. 3, којом приликом је узео парче стакла у руку и рекао „Мајку вам јебем“ и наставио да прича неразумљиво,

чиме је учинио прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру

па га суд на основу поменутог Законског прописа и чл. 39 Закона о прекршајима

ОСУЂУЈЕ

НА КАЗНУ ЗАТВОРА У ТРАЈАЊУ ОД 30 /тридесет/ дана.

Казна ће се извршити у Окружном затвору Крагујевац, а по извршењу заштитне мере обавезног лечења алкохоличара и наркомана, у случају да наведена мера дуже траје од изречене казне затвора, казна затвора ће се урачунати у погледу времена трајања у издржану меру обавезног лечења алкохоличара у установи затвореног типа.

На основу чл. 53 Закона о прекршајима суд окривљеном **ИЗРИЧЕ ЗАШТИТНУ МЕРУ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА АЛКОХОЛИЧАРА И НАРКОМАНА** која ће се извршити у установи затвореног типа – Специјалној затворској болници – Београд, у трајњу од најмање 3 (три) месеца.

Окривљени се упућује на извршење заштитне мере обавезног лечења алкохоличара и наркомана **ОДМАХ**, пре правоснажности пресуде, сходно чл. 294 ст. 1 тач. 2 Закона о прекршајима, где ће бити спроведен од стране овлашћеног службеника Полицијске управе Крагујевац.

Специјална затворска болница - Београд где ће се извршити заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана дужна је, да на основу чл.295. Закона о прекршајима у вези чл. 203 Закона о извршењу кривичних санкција обавести Прекршајни суд у Крагујевцу о завршетку лечења, како би окривљени на основу чл. 295 Закона о прекршајима а у вези чл.204. Закона о извршењу кривичних санкција био упућен на извршење казне затвора, уколико лечење буде трајало краће време од изречене казне затвора. Такође је дужна да извести Прекршајни суд у Крагујевцу о евентуалном самовољном напуштању започетог лечења, а најмање једном у шест месеци да обавештава овај суд о њеном извршењу.

На основу чл. 130, чл. 131 и чл. 132 Закона о прекршајима окривљени Д. Ј. се обавезује да плати трошкове прекршајног поступка у паушалном износу од 500,00 /петстотина/ динара одмах по пријему ове пресуде, под претњом принудног извршења, као и у складу са чл. 27 ст. 2 Правилника о накнади трошкова у судским поступцима (СЛ.Гласник РС бр.57/2003).

На основу чл.218.ст.1.тач.3. Закона о прекршајима

ОСЛОБАЂА СЕ КРИВИЦЕ

Окривљени Д.Ј.

да је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, угрожавао спокојство грађана, на тај начин што је након нарушавања јавног реда и мира и угрожавања спокојства грађана дрским и безобзирним понашањем на начин ближе описан у изреци пресуде, присутним пацијентима и медицинском особљу упутио озбиљну претњу обративши им се речима „Сада ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем, поклаћу вас“, чиме би учинио прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру јер није доказано да је окривљени учинио прекршај за који је против њега поднет захтев за покретање прекршајног поступка.

На основу чл. 294 ст. 1 тач. 2 Закона о прекршајима жалба не одлаже извршење пресуде.

Образложење

По захтеву за покретање прекршајног поступка Полицијске управе Крагујевац бр.УП- ----- од ----- године, суд је решењем покренуо прекршајни поступак против окривљеног Д. Ј. из К., због прекршаја из чл. 12 ст. 1 и чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру.

Окривљени је на саслушање приведен од стране полицијских службеника ПУ Крагујевац дана 12.07.2011.год. и у својој одбрани пред овим судом изјавио: да је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова отишао у Дом здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу и од медицинске сестре је затражио да му дају ињекцију „тродона“ јер је имао велике болове у леђима, у току дана је радио физичке радове. Медицинска сестра је одбила да му да ињекцију и рекла да се само издаје ињекција на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома Здравља и рекла му је да иде у амбуланту бр. 2 где треба да се лечи према месту пребивалишта. Затим је он рекао медицинској сестри да му је јако лоше, да почиње да се гуши јер болује од епилепсије и питао је да му дају неки лек од епилепсије, медицинска сестра му је рекла да сачека, затим је након краћег времена рекла да не могу да му дају ни лек од епилепсије и онда се он уплашио да ће добити напад гушења, односно напад епилепсије и почео је десном руком да удара у стакло на шалтеру иза којег су стајале медицинске сестре и тачно је да је разбио сва стакла на шалтерима, а након тога је узео парче стакла у руку јер се уплашио да га неко не нападне, а затим је отишао и сео на столицу у ћошку и сачекао полицију. Није тачно да је било коме претио, уопште медицинском особљу није рекао „Сада ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем, исећићу вене, поклаћу вас, мајку вам јебем“, никоме није претио, ниједног момента није кретао према било коме од медицинског особља са намером да било кога повреди, нити је рекао да ће да исече вене, јер да је било шта од тога хтео да уради он би и урадио или бар покушао да уради. Није наркоман, воли да попије алкохол али није ни зависник од алкохола. Истиче да су га полицајци тукли приликом привођења иако није пружао никакав отпор.

У циљу утврђивања правог и потпуног чињеничног стања суд је у својству сведока саслушао С.К., С. Б., М. В., Г.М.и М. Г..

Сведок С.К. је изјавила да се дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, на свом радном месту јер је запослена у својству медицинске сестре и радила је на шалтеру бр. 5. У једном моменту је приметила да је окривљени кога од раније иначе није познавала ни као пацијента почео да прави проблеме на шалтеру бр. 1 и бр. 2, обзиром да је било доста пацијената није конкретно видела ни чула да ли се окривљени обратио колегиници са шалтера бр. 1 М.Г. или колегиници са шалтера бр. 2 С. Б., чула је да је тражио да му дају тродон и то је понављао више пута и то тако што је говорио „дајте ми тродон да се урадим“, затим му је колегиница

С. Б. објаснила да за тродон мора да се јави у своју матичну амбуланту где поседује здравствени картон, а ако је тренутно болестан и није му добро да ће бити примљен. Окривљени је наставио да понавља да хоће тродон да се уради. Затим се окривљеном обратила началница др. Т.П.и такође му објаснила да за тродон треба да се јави у матичну амбуланту, након чега је окривљени ударио јако у стакло шалтера бр. 2 руком и поломио стакло, затим је наставио да удара руком у шалтер бр. 1 где је такође поломио стакло, затим је поломио стакло на шалтеру бр. 3 а све време док је ударао рукама у стакла шалтера он је испуштао неке чудне крике и понављао „Сад ћете да видите“ то је једино што је разумела да је говорио, сви пацијенти из ходника су се разбежали, па је окривљени узео парче стакла и кренуо за начелницом Татјаном која је улазила у ординацију бр. 5, а у моменту када је она затворила врата окривљени је огромним комадом стакла гађао у врата и стаклом пробио дрвена врата. Од понашања окривљеног она се јако узнемирила и уплашила јер овако нешто никада у животу није видела толику агресивност код неког лица. Окривљени је био агресиван и када је дошла полиција. Окривљени је након што је гађао у врата ординације бр. 5 огромним комадом стакла дошао и до шалтера бр. 4 и шалтера бр. 5 и ударао по стаклу са намером да стакло разбије али се стакло на шалтеру бр. 4 и 5 нје поломило. Није чула да је окривљени упућивао претње речима „Сад ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем, исећићу вене, поклаћу вас“, једино је још чула да је окривљени у једном моменту док је разбијао стакла рекао „мајку вам јебем“, а све остало што је причао чула је као неке неартикулисане крике као нека животиња. Окривљени је био под видним дејством алкохола, тетурало се и није могао да контролише своје понашање у ниједном смислу, а напомиње да је случајно стаклом којим је гађао у врата потрефио др. Татјану убио би је на лицу места, напомиње и да је окривљени када је исекао руку док је разбијао стакла понављао да је ХИВ позитиван.

Сведок С. Б.је изјавила да се дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила на свом радном месту у Дому здравља „Станово“ у Крагујевцу, где је запослена као медицинска сестра, радила је на шалтеру бр. 2 када је дошао окривљени Д. Ј. кога од раније није познавала нити га виђала чак ни као пацијента. Том приликом Ј. се најпре обратио њеној колегиници са шалтера бр. 1 Г. М. и тражио тоалет папир, који му је колегиница дала, па је се окривљени након 10-ак мунута вратио поново и тада се обратио њеној колегиници Г. М. која је радила на шалтеру бр. 4 вероватно из разлога што га је она од раније знала као пацијента што је касније сазнала од колегинице Г.. Чула је да је окривљени тражио од Г. да му дају ињекцију тродона и да му је Г. објаснила након што је погледала његову здравствену књижицу да не може да добије ињекцију тродона у њиховој здравственој установи јер има картон у амбуланти бр. 2 код Шест топола и да се тамо обрати, а да они могу само да му укажу хитну помоћ ако му је потребна. Окривљени је наставио да тражи од Г. да добије ињекцију тродона, па је Г.отишла код др. Т. која је изашла из ординације и такође објаснила окривљеном да за ињекцију тродона треба да се обрати у амбуланту бр. 2. Након тога окривљени је наставио да тражи ињекцију тродона па је докторка телефоном звала полицију након чега се окривљени докторки обратио зашто је звала полицију и она се уплашила да ће докторку да удари али се окривљени окренуо и јако лупио песницом у стакло шалтера бр. 2 где је она седела и при томе се стакло разбило тако што се скроз сручило и њој је прснуло и по глави и телу, с тим што је зажмурила да јој не оштети очи. Јако се потресла и уплашила а иначе је срчани болесник, након тога окривљени је узео једно парче стакла и пошао према ординацији бр. 5 у коју је ушла др. Т.а и када је видео да су врата затворена гађао је стаклом у врата а затим је ударао руком у врата, па се вратио и разбио руком шалтер бр. 1 и шалтер бр. 3. Није чула да је окривљени упућивао било коме претњу нешто је говорио али она није разумела шта јер је била јако уплашена а и померила се са шалтера јер је њу стакло потрефило у пределу главе и ишла јој је крв. Окривљени је био под видним дејством алкохола, од овог догађаја се веома потресла и узнемирила.

Сведок М. В. је изјавила да је запослена као адмитристративни радник у Дому здравља Станово у Крагујевцу, дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила се на свом радном месту у шалтеру с тим што је мало удаљена од шалтера бр. 5. Најпре је приметила окривљеног када је од медицинске сестре М.Г. која је радила на шалтеру бр. 1 тражио тоалет папир који му је М.и дала, то јој је по мало било чудно али је окривљени отишао, а при томе је видела да се тетурка када хода да је под дејством алкохола. Након краћег времена окривљени се поново вратио и чула је да је тражио од мед.сестре али не зна које јер мед.сестре раде на шалтерима а она је смештена у простору између њих да му да ињекцију тродон. Једна од мед. сестара али није обраћала пажњу која му је тражила здравствену књижицу, радила је свој посао и није пратила све али је чула да му је мед.сестра рекла да припада амбуланти бр. 2 и да тамо може да добије терапију, а код њих само хитну мед. помоћ, међутим окривљени није одустајао од свог захтева па је се појавила и начелница др. Т. која му је такође објаснила да треба да се јави у амбуланту бр. 2, Окривљени је затим у једном моменту рекао „Видећете ви“ и онда је ударио руком у стакло на шалтеру бр. 2 које се разбило и расуло по колегиници С. Б.. Јако се уплашила, видела је да је окривљени узео парче стакла и отишао према ординацији бр. 5 у коју је отишла др. Т. али није видела шта је тамо радио, видела је касније да су врата оштећена, затим се окривљени вратио и поломио стакло на шалтеру бр. 1 и 3, лупао је и по шалтерима бр. 4 и 5 али од страха који је доживела не зна да ли је поломио стакла на тим шалтерима, на бр. 5 није а за бр. 4 није сигурна. Окривљени је све време причао неразговорно као да мумла и није разумела шта је он причао, није чула да је било коме упутио речима претњу, а лично мисли да је окривљени хтео да физички нападне сестре С. К., њу или неког другог, он је то и могао јер није могла да изађе из шалтера, а врата не могу да се закључају, окривљени није кретао да физички насрне на било кога колико је она видела, али је доживела огроман страх јер у том моменту није знала да ли окривљени има намеру да физички насрне на њих или само да ломи стакло.

Сведок Г.М. је изјавила да је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова била на свом радном месту у Дому здравља Станову у Крагујевцу, на шалтеру бр. 4. Најпре је видела да је окривљени дошао и обратио се М. Г. од које је тражио тоалет папир који му је М. дала, видела је да је био под дејством алкохола, тетуркао се док је ходао, затим је окривљени на краће време отишао. Када се вратио окривљени се обратио њој и тражио да му дају ињекцију тродона, објаснила је окривљеном након што је погледала његову здравствену књижицу да не може да прими код њих ињекцију тродона да мора да се обрати у амбуланту бр. 2 у којој му се води здравствени картон, окривљени је негодовао и она му је рекла да код њих могу да му укажу само хитну мед. помоћ и обавестила је свог лекара да окривљени негодује. Затим је окривљени наставио да нешто прича неразговорно па је се окривљеном обратила начелница др. Т. и такође му објаснила да не може да прими ињекцију тродона код њих и зашто не може, затим у једном моменту није обраћала пажњу на окривљеног, само је чула када је пукло стакло на шалтеру бр. 2 чији су комадићи испрскали свуда по коси и глави њену колегиницу С. Б.. Затим је окривљени узео парче стакла у руку и нешто је неразговорно причао а она је отишла да позове полицију. Док је звала полицију окривљени је у међувремену а што је касније видела поломио стакло на шалтеру бр. 1 и 3 и лупао је на врата ординације бр. 5 али ни те детаље није видела, видела је само оштећења на вратима и поломљена стакла касније када се вратила. Није чула да је окривљени било коме упутио претњу да ће га да убије или да га закоље, или да је било кога псовао, причао је неразговорно а шта је причао не зна.

Сведока М. Г. је изјавила да се дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила у Дому здравља Станово у Крагујевцу, где је због годишњих одмора радила на испомоћи јер иначе ради у амбуланти у Ердечу као мед. сестра. Радила је на шалтеру бр. 1 када је дошао окривљени који је причао неразговорно када се обратио њој и једино је разумела да јој је тражио тоалет папир који му је дала па је се окривљени окренуо и отишао. Питала мед.

сестру С. Б. да ли познаје окривљеног, да ли је њихов пацијент јер је видљиво да са њим нешто није у реду односно по њеном мишљењу да је у пијаном стању, С. јој је рекла да га не познаје. Након краћег времена окривљени се поново вратио и поново је причао нешто неразговорно односно неразумљиво, једино је разумела да је тражио ињекцију тродона и дао је здравствену књижицу Г. М. која му је рекла да може да буде примљен само ако је у лошем здравственом стању, ако је нешто хитно, а да не може да добје ињекцију тродона јер има картон у амбуланти бр. 2. Након тога окривљени је наставио неразговорно да прича али није обраћала пажњу јер ке наставила да ради свој посао, када се окренула односно када је устала да узме картон јер је било пуно пацијената на шалтеру, само је у једном моменту чула лупњаву односно да се сручило стакло и када се окренула видела је да је разбио стакло на шалтеру бр. 2 чији су комадићи пали по њеној колегиници С. Б.. Након тога одмах је утрчала у заједничку просторију која је затворен простор и ништа више није могла да види једино је чула ломљаву, односно стакло како се разбија и пада и при томе је чула да окривљени нешто прича практично мумла али ништа није разумела од тога што је он причао. Није чула да је окривљени било коме претио, да се било коме обраћао речима „Сад ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем исећићу вене, поклаћу вас, мајку вам јебем“, њој није упутио ниједну претњу. Овом приликом се јако уплашила и узнемирила, најискреније њу је и сада страх од окривљеног.

У циљу утврђивања правог и потпуног чињеничког стања поред саслушања сведока суд је извео и доказ суочења између окривљеног и сведока С. К. којом приликом је окривљени обративши се сведоку С. К. изјавио да се не сећа да је стаклом гађао у врата, ни да је руком ударио у врата, ни да је било коме псовао мајку, имао је епилептични напад и само да је неко лепо био са њим било би другачије. Није имао намеру никога да повреди, не сећа се да је гађао стаклом, извињава се и докторки. Сведок С. К. је обративши се окривљеном изјавила да јој није познато да је окривљени имао епилептични напад, нема ниједан разлог да не говори истину, не зна одакле окривљеном толика снага да тако дебело стакло разбије руком и то на три шалтера, а стаклом је гађао у врата ординације бр. 5, стакло се поболо у врата то окривљени може да види на лицу места јер су врата пробијена стаклом, за мало је фалило да окривљени стаклом потрефи др. Татјану. Окривљени је такође псовао мајку док је ломио стакло.

Поред саслушања сведока суд је извршио увид у пријаву за прекршај и криминалистичко техничку документацију и достављено мишљење КБЦ Крагујевац – Одељење психијатрије којим је утврђено да је неопходно лечење окривљеног услед зависности од више психоактивних супстанци (алкохол, лекови) - политоксикоманије, да је потребно изрицање мере обавезног лечења у установи затвореног типа у Специјалној затворској болници – Београд у трајању од најмање три месеца.

Суд је ценио изведене доказе у поступку, одбрану окривљеног, изјаву сведока С. К., С. Б., М. В., Г. М. и М. Г. и изјаве окривљеног и сведока С.К.приликом суочења сваки појединачно и све у целини. Суд је на основу признања окривљеног утврдио да је окривљени најпре тражио од медицинске сестре да му дају ињекцију „тродона“ а када је медицинска сестра то одбила уз образложење да се те ињекције издају на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома здравља, рукама је почео да лупа по стакленом шалтеру иза којег су се налазиле медицинске сестре и при томе разбио стакла на шалтерима и узео парче стакла у руку, које чињенично стање је суд утврдио и на основу изјава саслушаних сведока К. С., Б. С., В. М., М. Г. и Г. М. којима је суд у потпуности поверовао обзиром да су своје изјаве изнеле након упозорења на последице давања лажног исказа, а тим пре што се изјаве наведених сведока у потпуности поклапају у погледу битних чињеница, а иста изјавом окривљеног, с тим што су наведени сведоци појаснили да је окривљени разбио три стакла на шалтерима након што се обраћао медицинској сестри Г. М. да му дају ињекцију тродона, при

чему му је Гордана објснила да се те ињекције издају само на лекарски рецепт и да треба да се обрати у амбуланту бр. 2 где има картон, а да у наведеном Дому здравља могу да му пруже хитну медицинску помоћ, након чега је окривљени рукама ударао по шалтерима и разбио стакла на шалтерима најпре бр. 2, а затим на шалтеру бр. 1 и 3, након чега је узео парче стакла и према изјави сведока С. К. истим гађао у врата ординације бр. 5, а том приликом је и псовао мајку, изговорио речи „Мајку вам јебем“. Суд је сведоку С. К. поверовао и тим пре што је при наводима своје изјаве остала у потпуности и приликом суочења са окривљеним Д.Ј. док је окривљени приликом суочења са наведеним сведоком изјавио да се не сећа да је било коме псовао мајку и да не верује да се стакло побило у врата, да се не сећа да је стакло гађао у врата, а будући да је и сведок С. Б. потврдила да је окривљени гађао парчетом стакла у врата ординације бр. 5, док су остали сведоци изјавили да је окривљени причао неразговорно и да нису разумеле шта је причао, нити су пропратиле понашање окривљеног након што је узео парче стакла у руку. Суд је оценом напред наведених доказа утврдио да је окривљени критичном приликом нарушавао јавни ред и мир и угрожавао спокојство грађана дрским и безобзирним понашањем на начин ближе описан у изреци пресуде, а да се критичном приликом најпре обраћао медицинској сестри Г. М. а не медицинској сестри С. К. као што се наводи у захтеву за покретање прекршајног поступка, обзиром је сведок Г.М. изјавила се окривљени обратио њој, што су потврдиле и сведок Б. С. и Г.М., док је сведок К.С. изјавила да се окривљени њој није обраћао. Оценом напред наведених доказа суд није утврдио да је окривљени извршио прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру који му се у захтеву за покретање прекршајног поступка ставља на терет, обзиром да је окривљени у својој одбрани негирао да је претио било коме, односно био изричит да ниједну претњу није упутио, а тим пре што су сведоци С.К., С. Б., М. В., Г. М. и М. Г. изјавиле да нису чуле да је окривљени било коме упућивао претње, да је окривљени причао неразговорно односно неразумљиво, с тим што је сведок С. К. једино разумела да је окривљени рекао „Мајку вам јебем“, а будући да у захтеву за покретање прекршајног поступка није предложено саслушање других сведока.

Решавајући о поднетом захтеву, оценом напред наведених доказа, суд је стекао потпуно уверење да је окривљени извршио прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру који му се у захтеву за покретање прекршајног поступка ставља на терет, на тај начин што је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, нарушавао јавни ред и мир и угрожавао спокојство грађана, на тај начин што се под дејством алкохола дрско и безобзирно понашао, тако што је дошао до шалтера и од медицинске сестре М.Г. затражио да му да ињекцију „тродона“, а када је медицинска сестра то одбила, уз образложење да се те ињекције издају само на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома здравља, почео је дрско и безобзирно да се понаша на тај начин што је рукама почео да лупа по стакленом шалтеру иза којег су стајале медицинске сестре и при томе разбио стакла на шалтерима бр. 2, бр. 1 и бр. 3, којом приликом је узео парче стакла у руку и рекао „Мајку вам јебем“ и наставио да прича неразумљиво, па је окривљеног за учињени прекршај огласио кривим и осудио га на казну затвора као у изреци пресуде.

За прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру прописана је новчана казна до 20.000,00 динара или казна затвора до 30 дана.

Приликом одлучивања о казни на коју је осудио окривљеног Д.Ј., суд је ценио све околности из чл. 39 Закона о прекршајима, тежину и последице прекршаја, околности под којима је прекршај извршен, степен кривице учиниоца, његове личне прилике, држање учиниоца после извршеног прекршаја, имовно стање учиниоца, а као отежавајуће околности да је прекршај извршио на јавном месту, на радном месту напред наведених сведока, да је својим понашањем видно узнемирио сведоке које су се према њиховим изјавама веома

уплашиле, а будући да се сведоку С.Б. стакло које је окривљени разбио на шалтеру бр. 2 расуло по глави и телу, као и чињеницу да је окривљени у последње две године прекршајно осуђиван за прекршај из области Закона о јавном реду и миру и то за прекршај из чл.12.ст.1. Закона о јавном реду и миру пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу 1 Пр.бр. -- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу -----Пр.бр. ----- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., за прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу ----Пр.бр----- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., за прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, и пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу - Пр.бр. ----- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., за прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру, па је окривљеног осудио на казну затвора, сматрајући да ће се овако изреченом казном затвора код окривљеног постићи сврха кажњавања да се у будуће клони вршења истих или сличних прекршаја.

Окривљеном је изречена и заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана која ће се извршити у установи затвореног типа – Специјалној затворској болници – Београд, у трајњу од најмање 3 (три) месеца, сходно чл.53. ст.1. Закона о прекршајима , а по претходно прибављеном мишљењу Клинике за психијатрију Крагујевац од 12.07.2011.године у коме је предложено изрицање ове заштитне мере у свему како је то наведено у изреци пресуде, а које мишљење је прихваћено као стручно и објективно дато обзиром да потиче од надлежне здравствене установе.

Изречена заштитна мера ће се извршити ОДМАХ пре правоснажности ове пресуде сходно чл.294.ст.1.тач.2. Закона о прекршајима јер постоји основана сумња да ће окривљени поновити прекршај .

На основу чл.218.ст.1.тач.3.Закона о прекршајима суд је окривљеног Д.Ј. ОСЛОБОДИО КРИВИЦЕ, за прекршај из чл.6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, јер није доказано да је окривљени извршио прекршај који му се у захтеву за покретање прекршајног поступка ставља на терет.

Одлука о трошковима прекршајног поступка донета је на основу чл.131.ст.1. Закона о прекршајима јер је окривљени кажњен за прекршај. Висина паушалних трошкова одређена је применом чл.130.ст.2.тач.9.Закона о прекршајима.Приликом одлучивања о трошковима судија је ценио сложеност и дужину трајања поступка као и имовно стање окривљеног.

На основу чл.294.ст.1.тач.2. Закона о прекршајима жалба не одлаже извршење пресуде јер је окривљени кажњен за тежи прекршај из области јавног реда и мира, а по налажењу суда постоји основана сумња да ће поновити извршење прекршаја.

Са напред наведених разлога одлучено је као у диспозитиву пресуде.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ: Против ове пресуде незадовољна странка може поднети жалбу Вишем прекршајном суду у Београду, Одељење у Крагујевцу окривљени у року од 8 дана, а подносилац захтева у року од 3 дана од дана достављања ове пресуде, путем овог Прекршајног суда.

Жалба се писмено предаје непосредно овом Прекршајном суду или шаље поштом препоручено,уз плаћање таксе од 900,00 динара,сходно тарифном броју 27 а Закона о судским таксама (Сл.гласник РС.бр 28/94...31/09)

ПРЕКРШАЈНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ, дана -----.године -Пр.бр.-----

ДОСТАВИТИ:

Окривљеном
Подн.захтева
Архиви

Судија

М. М.

ПРИМЕР

Предлога за прекид мере безбедности обавезног лечења алкохоличара

ПРЕДМЕТ: Предлог за прекид мере безбедности обавезног лечења алкохоличара за Д.М. из П.

Д.М. рођен -----године у П., стално настањен у П., налази се у на лечењу у Специјалној затворској болници у Београду од 08.02.2012.године по пресуди Прекршајног суда у К., бр. Пр. ----- од -----године, којом му је изречена заштитна мера обавезног лечења алкохоличара.

Пацијенту је ово прва хоспитализација у овој болници. У болницу долази у пратњи полиције. Дан пред пријем је попио ујутру три ракије. При пријему негира субјективне тегобе, а рутинским прегледом је нађена хипертензија. Пре пет година је три месеца лечен од алкохолизма на форензичком одељењу у НПБ у Топоници након почињења истоврсног прекршаја .

Психијатријска експлорација показује да се ради о особи просечних интелектуалних способности, без едукативне и социјалне надградње, симплификоване структуре личности оскудних интроспективних способности, код које је злоупотреба алкохола уско везана за његова анксиолитичка својства, као и за начин живота и обичаје у социо-култоролошком миљеу коме пацијент припада.

Током хоспитализације без отпора партиципира у соициопсихотерапијском програму лечења алкохоличара у складу са својим могућностима. С обзиром на описане карактеристике личности дубљи увид у проблематику потуса и промена досадашњег обрасца функционисања се не може очекивати.

Комисија за евалуацију резултата лечења при овој болници је закључила да је лечење у хоспиталним условима за Д.М. завршено, па предлаже Прекршајном суду у К. да му укине изречену заштитну меру бебедности обавезног лечења алкохоличара у здравственој установи.

Комисија лекара

Управник

психијатар

Др. _____

Мр. сци. мед. др.

ПРИМЕР
РЕШЕЊА ЗА ОБУСТАВУ ИЗРЕЧЕНЕ ЗАШТИТНЕ МЕРЕ

Република Србија
Прекршајни суд у К.
ОДЕЉЕЊЕ У К.
----- Пр. Бр-----/-----
Дана----- год.
К.

ПРЕКРШАЈНИ СУД У К. Одељење у К., судија појединац ----- решавајући у прекршајном поступку Д.М. из П. а поводом изречене заштитне мере обавезног лечења алкохоличара, на основу чл. 53. ст. 4. Закона о прекршајима , доноси дана -----године

РЕШЕЊЕ

ОБУСТАВЉА СЕ извршење заштитне мере обавезног лечења алкохоличара за окривљеног Д.М. из П. јер је Комисија за евалуацију резултата лечења при Специјалној затворској болници у Београду, у коју је окривљени упућен, на извршење заштитне мере обавезног лечења алкохоличара , а по пресуди ----- Пр. Бр-----/----- од _____ године, поднела предлог за прекид извршења заштитне мере .
Решење доставити Специјализованој затворској болници у Београду окривљеном.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Пресудом Прекршајног суда у К.. Одељење суда у -----Д.М. из П. је оглашен кривим одговорним због извршења прекршаја из чл. 6.ст.3. Закон о јавном реду и миру.

Окривљеном је на основу чл.47. и чл. 53. Закона о прекршајима изречена и заштитна мера обавезног лечења алкохоличара у установи затвореног типа у казни поравном дому болница – Београд Бачванска 14. у трајању од годину дана.

Читањем дописа бр.----- од ----- Казнено поправни дом болница Београд односно читањем Закључка комисије лекара у саставу др. _____, психијатар, др. мр. сци. мде. пр. ----- суд је утврдио да је лечење у хоспиталним условима за Д.М. завршено , с ког разлога предлаже Прекршајном суду у К. да му укине изречену заштитну меру обавезног лечења алкохоличара у здравственој установи.

С обзиром на наведено , поступајући у смислу чл. 53.ст.4. Закона о прекршајима извршење изречене заштитне мере обавезног лечења алкохоличара према Д.М. из П. је обустављено.

ПРАВНА ПОУКА:

Судија

Д. М.

ЗАКЉУЧАК

Алкохолизам је врло озбиљан друштвени проблем и друштво даљим развијањем свог правног система, али и радом на побољшању постојеће праксе, те деловањем у циљу стварања боље и успешније будуће праксе, мора настојати да у највећој могућој мери сузбија све облике ЗАВИСНОСТИ, то подразумева мултидисциплинарни приступ овом проблему који ће омогућити најпре кроз програме едукације, превенцију појавних облика зависности, а потом и створити квалитетну базу за процес лечења алкохолизма, и то не само од здравствених установа, већ и других институција која на директан или индиректан начин могу учествовати у свим или појединим фазама приступа овом проблему, у том смислу и прекршајни судови морају дати свој допринос кроз оживљавање мере обавезног лечења алкохоличара /наркомана и њену учесталију примену у пракси.

Република Србија

Прекршајни суд у Крагујевцу

- ПР бр. ----/----

Дана: ----- год.

Крагујевац

У ИМЕ НАРОДА

ПРЕКРШАЈНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ, судија М. М. у прекршајном поступку против окривљеног Д. Ј. из К., због прекршаја из чл. 12 ст. 1 и чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, на основу чл. 91, чл. 93, чл. 94, чл. 214 и чл. 217 Закона о прекршајима (Сл.гласник РС бр.101/05,116/08 и 111/09) доноси дана -----године

ПРЕСУДУ

Окривљени Д. Ј., од оца ----- рођен -----год. у К-----у, ЈМБГ -----, држављанин Р. Србије, нежењен, завршио -----, без занимања, незапослен, без имовине, издржава се од повремениг рада, прекршајно кажњаван, са станом у К-----, ул. ----- бр. -----и пријављеним пребивалиштем у ул. -----

Крив је

што је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, нарушавао јавни ред и мир и угрожавао спокојство грађана, на тај начин што се под дејством алкохола дрско и безобзирно понашао, тако што је дошао до шалтера и од медицинске сестре М. Г. затражио да му да ињекцију „тродона“, а када је медицинска сестра то одбила, уз образложење да се те ињекције издају само на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома здравља, почео је дрско и безобзирно да се понаша на тај начин што је рукама почео да лупа по стакленом шалтеру иза којег су стајале медицинске сестре и при томе разбио стакла на шалтерима бр. 2, бр. 1 и бр. 3, којом

приликом је узео парче стакла у руку и рекао „Мајку вам јебем“ и наставио да прича неразумљиво,

чиме је учинио прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру па га суд на основу поменутог Законског прописа и чл. 39 Закона о прекршајима

ОСУЂУЈЕ

НА КАЗНУ ЗАТВОРА У ТРАЈАЊУ ОД 30 /тридесет/ дана.

Казна ће се извршити у Окружном затвору Крагујевац, а по извршењу заштитне мере обавезног лечења алкохоличара и наркомана, у случају да наведена мера дуже траје од изречене казне затвора, казна затвора ће се урачунати у погледу времена трајања у издржану меру обавезног лечења алкохоличара у установи затвореног типа.

На основу чл. 53 Закона о прекршајима суд окривљеном **ИЗРИЧЕ ЗАШТИТНУ МЕРУ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА АЛКОХОЛИЧАРА И НАРКОМАНА** која ће се извршити у установи затвореног типа – Специјалној затворској болници – Београд, у трајњу од најмање 3 (три) месеца.

Окривљени се упућује на извршење заштитне мере обавезног лечења алкохоличара и наркомана **ОДМАХ**, пре правоснажности пресуде, сходно чл. 294 ст. 1 тач. 2 Закона о прекршајима, где ће бити спроведен од стране овлашћеног службеника Полицијске управе Крагујевац.

Специјална затворска болница - Београд где ће се извршити заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана дужна је, да на основу чл.295. Закона о прекршајима у вези чл. 203 Закона о извршењу кривичних санкција обавести Прекршајни суд у Крагујевцу о завршетку лечења, како би окривљени на основу чл. 295 Закона о прекршајима а у вези чл.204. Закона о извршењу кривичних санкција био упућен на извршење казне затвора, уколико лечење буде трајало краће време од изречене казне затвора. Такође је дужна да извести Прекршајни суд у Крагујевцу о евентуалном самовољном напуштању започетог лечења, а најмање једном у шест месеци да обавештава овај суд о њеном извршењу.

На основу чл. 130, чл. 131 и чл. 132 Закона о прекршајима окривљени Д. Ј. се обавезује да плати трошкове прекршајног поступка у паушалном износу од 500,00 /петстотина/ динара одмах по пријему ове пресуде, под претњом принудног извршења, као и у складу са чл. 27 ст. 2 Правилника о накнади трошкова у судским поступцима (СЛ.Гласник РС бр.57/2003).

На основу чл.218.ст.1.тач.3. Закона о прекршајима

ОСЛОБАЂА СЕ КРИВИЦЕ

Окривљени Д.Ј.

да је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, угрожавао спокојство грађана, на тај начин што је након нарушавања јавног реда и мира и угрожавања спокојства грађана дрским и безобзирним понашањем на начин ближе описан у изреци пресуде, присутним пацијентима и медицинском особљу упутио озбиљну претњу обративши им се речима „Сада ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем, поклаћу вас“, чиме би учинио прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о

јавном реду и миру јер није доказано да је окривљени учинио прекршај за који је против њега поднет захтев за покретање прекршајног поступка.

На основу чл. 294 ст. 1 тач. 2 Закона о прекршајима жалба не одлаже извршење пресуде.

Образложење

По захтеву за покретање прекршајног поступка Полицијске управе Крагујевац бр.УП- ----- од ----- године, суд је решењем покренуо прекршајни поступак против окривљеног Д. Ј. из К., због прекршаја из чл. 12 ст. 1 и чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру.

Окривљени је на саслушање приведен од стране полицијских службеника ПУ Крагујевац дана 12.07.2011.год. и у својој одбрани пред овим судом изјавио: да је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова отишао у Дом здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу и од медицинске сестре је затражио да му дају ињекцију „тродона“ јер је имао велике болове у леђима, у току дана је радио физичке радове. Медицинска сестра је одбила да му да ињекцију и рекла да се само издаје ињекција на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома Здравља и рекла му је да иде у амбуланту бр. 2 где треба да се лечи према месту пребивалишта. Затим је он рекао медицинској сестри да му је јако лоше, да почиње да се гуши јер болује од епилепсије и питао је да му дају неки лек од епилепсије, медицинска сестра му је рекла да сачека, затим је након краћег времена рекла да не могу да му дају ни лек од епилепсије и онда се он уплашио да ће добити напад гушења, односно напад епилепсије и почео је десном руком да удара у стакло на шалтеру иза којег су стајале медицинске сестре и тачно је да је разбио сва стакла на шалтерима, а након тога је узео парче стакла у руку јер се уплашио да га неко не нападне, а затим је отишао и сео на столицу у ћошку и сачекао полицију. Није тачно да је било коме претио, уопште медицинском особљу није рекао „Сада ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем, исећићу вене, поклаћу вас, мајку вам јебем“, никоме није претио, ниједног момента није кретао према било коме од медицинског особља са намером да било кога повреди, нити је рекао да ће да исече вене, јер да је било шта од тога хтео да уради он би и урадио или бар покушао да уради. Није наркоман, воли да попије алкохол али није ни зависник од алкохола. Истиче да су га полицајци тукли приликом привођења иако није пружао никакав отпор.

У циљу утврђивања правог и потпуног чињеничног стања суд је у својству сведока саслушао С.К., С. Б., М. В., Г.М.и М. Г..

Сведок С.К. је изјавила да се дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, на свом радном месту јер је запослена у својству медицинске сестре и радила је на шалтеру бр. 5. У једном моменту је приметила да је окривљени кога од раније иначе није познавала ни као пацијента почео да прави проблеме на шалтеру бр. 1 и бр. 2, обзиром да је било доста пацијената није конкретно видела ни чула да ли се окривљени обратио колегиници са шалтера бр. 1 М.Г. или колегиници са шалтера бр. 2 С. Б., чула је да је тражио да му дају тродон и то је понављао више пута и то тако што је говорио „дајте ми тродон да се урадим“, затим му је колегиница С. Б. објаснила да за тродон мора да се јави у своју матичну амбуланту где поседује здравствени картон, а ако је тренутно болестан и није му добро да ће бити примљен. Окривљени је наставио да понавља да хоће тродон да се уради. Затим се окривљеном обратила началница др. Т.П.и такође му објаснила да за тродон треба да се јави у матичну амбуланту, након чега је окривљени ударио јако у стакло шалтера бр. 2 руком и поломио стакло, затим је наставио да удара руком у шалтер бр. 1 где је такође поломио стакло, затим

је поломио стакло на шалтеру бр. 3 а све време док је ударао рукама у стакла шалтера он је испуштао неке чудне крике и понављао „Сад ћете да видите“ то је једино што је разумела да је говорио, сви пацијенти из ходника су се разбежали, па је окривљени узео парче стакла и кренуо за начелницом Татјаном која је улазила у ординацију бр. 5, а у моменту када је она затворила врата окривљени је огромним комадом стакла гађао у врата и стаклом пробио дрвена врата. Од понашања окривљеног она се јако узнемирила и уплашила јер овако нешто никада у животу није видела толику агресивност код неког лица. Окривљени је био агресиван и када је дошла полиција. Окривљени је након што је гађао у врата ординације бр. 5 огромним комадом стакла дошао и до шалтера бр. 4 и шалтера бр. 5 и ударао по стаклу са намером да стакло разбије али се стакло на шалтеру бр. 4 и 5 нје поломило. Није чула да је окривљени упућивао претње речима „Сад ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем, исећићу вене, поклаћу вас“, једино је још чула да је окривљени у једном моменту док је разбијао стакла рекао „мајку вам јебем“, а све остало што је причао чула је као неке неартикулисане крике као нека животиња. Окривљени је био под видним дејством алкохола, тетурео се и није могао да контролише своје понашање у ниједном смислу, а напомиње да је случајно стаклом којим је гађао у врата потрефио др. Татјану убио би је на лицу места, напомиње и да је окривљени када је исекао руку док је разбијао стакла понављао да је ХИВ позитиван.

Сведок С. Б. је изјавила да се дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила на свом радном месту у Дому здравља „Станово“ у Крагујевцу, где је запослена као медицинска сестра, радила је на шалтеру бр. 2 када је дошао окривљени Д. Ј. кога од раније није познавала нити га виђала чак ни као пацијента. Том приликом Ј. се најпре обратио њеној колегиници са шалтера бр. 1 Г. М. и тражио тоалет папир, који му је колегиница дала, па је се окривљени након 10-ак мунута вратио поново и тада се обратио њеној колегиници Г. М. која је радила на шалтеру бр. 4 вероватно из разлога што га је она од раније знала као пацијента што је касније сазнала од колегинице Г.. Чула је да је окривљени тражио од Г. да му дају ињекцију тродона и да му је Г. објаснила након што је погледала његову здравствену књижицу да не може да добије ињекцију тродона у њиховој здравственој установи јер има картон у амбуланти бр. 2 код Шест топола и да се тамо обрати, а да они могу само да му укажу хитну помоћ ако му је потребна. Окривљени је наставио да тражи од Г. да добије ињекцију тродона, па је Г. отишла код др. Т. која је изашла из ординације и такође објаснила окривљеном да за ињекцију тродона треба да се обрати у амбуланту бр. 2. Након тога окривљени је наставио да тражи ињекцију тродона па је докторка телефоном звала полицију након чега се окривљени докторки обратио зашто је звала полицију и она се уплашила да ће докторку да удари али се окривљени окренуо и јако лупио песницом у стакло шалтера бр. 2 где је она седела и при томе се стакло разбило тако што се скроз сручило и њој је прснуло и по глави и телу, с тим што је зажмурила да јој не оштети очи. Јако се потресла и уплашила а иначе је срчани болесник, након тога окривљени је узео једно парче стакла и пошао према ординацији бр. 5 у коју је ушла др. Т. а и када је видео да су врата затворена гађао је стаклом у врата а затим је ударао руком у врата, па се вратио и разбио руком шалтер бр. 1 и шалтер бр. 3. Није чула да је окривљени упућивао било коме претњу нешто је говорио али она није разумела шта јер је била јако уплашена а и померила се са шалтера јер је њу стакло потрефило у пределу главе и ишла јој је крв. Окривљени је био под видним дејством алкохола, од овог догађаја се веома потресла и узнемирила.

Сведок М. В. је изјавила да је запослена као административни радник у Дому здравља Станово у Крагујевцу, дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила се на свом радном месту у шалтеру с тим што је мало удаљена од шалтера бр. 5. Најпре је приметила окривљеног када је од медицинске сестре М.Г. која је радила на шалтеру бр. 1 тражио тоалет папир који му је М. и дала, то јој је по мало било чудно али је окривљени отишао, а при томе је видела да се тетурео када хода да је под дејством алкохола. Након краћег времена окривљени се поново вратио и чула је да је тражио од мед. сестре али не зна које јер мед. сестре

раде на шалтерима а она је смештена у простору између њих да му да ињекцију тродон. Једна од мед. сестара али није обраћала пажњу која му је тражила здравствену књижицу, радила је свој посао и није пратила све али је чула да му је мед.сестра рекла да припада амбуланти бр. 2 и да тамо може да добије терапију, а код њих само хитну мед. помоћ, међутим окривљени није одустајао од свог захтева па је се појавила и начелница др. Т. која му је такође објаснила да треба да се јави у амбуланту бр. 2, Окривљени је затим у једном моменту рекао „Видећете ви“ и онда је ударио руком у стакло на шалтеру бр. 2 које се разбило и расуло по колегиници С. Б.. Јако се уплашила, видеела је да је окривљени узео парче стакла и отишао према ординацији бр. 5 у коју је отишла др. Т.али није видеела шта је тамо радио, видеела је касније да су врата оштећена, затим се окривљени вратио и поломио стакло на шалтеру бр. 1 и 3, лупао је и по шалтерима бр. 4 и 5 али од страха који је доживела не зна да ли је поломио стакла на тим шалтерима, на бр. 5 није а за бр. 4 није сигурна. Окривљени је све време причао неразговорно као да мумла и није разумела шта је он причао, није чула да је било коме упутио речима претњу, а лично мисли да је окривљени хтео да физички нападне сестре С. К., њу или неког другог, он је то и могао јер није могла да изађе из шалтера, а врата не могу да се закључају, окривљени није кретао да физички насрне на било кога колико је она видеела, али је доживела огроман страх јер у том моменту није знала да ли окривљени има намеру да физички насрне на њих или само да ломи стакло.

Сведок Г.М. је изјавила да је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова била на свом радном месту у Дому здравља Станову у Крагујевцу, на шалтеру бр. 4. Најпре је видеела да је окривљени дошао и обратио се М. Г. од које је тражио тоалет папир који му је М. дала, видеела је да је био под дејством алкохола, тетурео се док је ходао, затим је окривљени на краће време отишао. Када се вратио окривљени се обратио њој и тражио да му дају ињекцију тродона, објаснила је окривљеном након што је погледала његову здравствену књижицу да не може да прими код њих ињекцију тродона да мора да се обрати у амбуланту бр. 2 у којој му се води здравствени картон, окривљени је негодовао и она му је рекла да код њих могу да му укажу само хитну мед. помоћ и обавестила је свог лекара да окривљени негодује. Затим је окривљени наставио да нешто прича неразговорно па је се окривљеном обратила начелница др. Т. и такође му објаснила да не може да прими ињекцију тродона код њих и зашто не може, затим у једном моменту није обраћала пажњу на окривљеног, само је чула када је пукло стакло на шалтеру бр. 2 чији су комадићи испрскали свуда по коси и глави њену колегиницу С. Б.. Затим је окривљени узео парче стакла у руку и нешто је неразговорно причао а она је отишла да позове полицију. Док је звала полицију окривљени је у међувремену а што је касније видеела поломио стакло на шалтеру бр. 1 и 3 и лупао је на врата ординације бр. 5 али ни те детаље није видеела, видеела је само оштећења на вратима и поломљена стакла касније када се вратила. Није чула да је окривљени било коме упутио претњу да ће га да убије или да га закоље, или да је било кога псовао, причао је неразговорно а шта је причао не зна.

Сведока М. Г. је изјавила да се дана 11.07.2011. године око 16,00 часова налазила у Дому здравља Станово у Крагујевцу, где је због годишњих одмора радила на испомоћи јер иначе ради у амбуланти у Ердечу као мед. сестра. Радила је на шалтеру бр. 1 када је дошао окривљени који је причао неразговорно када се обратио њој и једино је разумела да јој је тражио тоалет папир који му је дала па је се окривљени окренуо и отишао. Питала мед. сестру С. Б. да ли познаје окривљеног, да ли је њихов пацијент јер је видљиво да са њим нешто није у реду односно по њеном мишљењу да је у пијаном стању, С. јој је рекла да га не познаје. Након краћег времена окривљени се поново вратио и поново је причао нешто неразговорно односно неразумљиво, једино је разумела да је тражио ињекцију тродона и дао је здравствену књижицу Г. М. која му је рекла да може да буде примљен само ако је у лошем здравственом стању, ако је нешто хитно, а да не може да добје ињекцију тродона јер има картон у амбуланти бр. 2. Након тога окривљени је наставио неразговорно да прича али није

обраћала пажњу јер ке наставила да ради свој посао, када се окренула односно када је устала да узме картон јер је било пуно пацијената на шалтеру, само је у једном моменту чула лупњаву односно да се сручило стакло и када се окренула видела је да је разбио стакло на шалтеру бр. 2 чији су комадићи пали по њеној колегиници С. Б.. Након тога одмах је утрчала у заједничку просторију која је затворен простор и ништа више није могла да види једино је чула ломљаву, односно стакло како се разбија и пада и при томе је чула да окривљени нешто прича практично мумла али ништа није разумела од тога што је он причао. Није чула да је окривљени било коме претио, да се било коме обраћао речима „Сад ћу да вас убијем, све ћу да вас закољем исећићу вене, поклаћу вас, мајку вам јебем“, њој није упутио ниједну претњу. Овом приликом се јако уплашила и узнемирила, најискреније њу је и сада страх од окривљеног.

У циљу утврђивања правог и потпуног чињеничког стања поред саслушања сведока суд је извео и доказ суочења између окривљеног и сведока С. К. којом приликом је окривљени обративши се сведоку С. К. изјавио да се не сећа да је стаклом гађао у врата, ни да је руком ударио у врата, ни да је било коме псовао мајку, имао је епилептични напад и само да је неко лепо био са њим било би другачије. Није имао намеру никога да повреди, не сећа се да је гађао стаклом, извињава се и докторки. Сведок С. К. је обративши се окривљеном изјавила да јој није познато да је окривљени имао епилептични напад, нема ниједан разлог да не говори истину, не зна одакле окривљеном толика снага да тако дебело стакло разбије руком и то на три шалтера, а стаклом је гађао у врата ординације бр. 5, стакло се поболо у врата то окривљени може да види на лицу места јер су врата пробијена стаклом, за мало је фалило да окривљени стаклом потрефи др. Татјану. Окривљени је такође псовао мајку док је ломио стакло.

Поред саслушања сведока суд је извршио увид у пријаву за прекршај и криминалистичко техничку документацију и достављено мишљење КБЦ Крагујевац – Одељење психијатрије којим је утврђено да је неопходно лечење окривљеног услед зависности од више психоактивних супстанци (алкохол, лекови) - политоксикоманије, да је потребно изрицање мере обавезног лечења у установи затвореног типа у Специјалној затворској болници – Београд у трајању од најмање три месеца.

Суд је ценио изведене доказе у поступку, одбрану окривљеног, изјаву сведока С. К., С. Б., М. В., Г. М. и М. Г. и изјаве окривљеног и сведока С.К.приликом суочења сваки појединачно и све у целини. Суд је на основу признања окривљеног утврдио да је окривљени најпре тражио од медицинске сестре да му дају ињекцију „тродона“ а када је медицинска сестра то одбила уз образложење да се те ињекције издају на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома здравља, рукама је почео да лупа по стакленом шалтеру иза којег су се налазиле медицинске сестре и при томе разбио стакла на шалтерима и узео парче стакла у руку, које чињенично стање је суд утврдио и на основу изјава саслушаних сведока К. С., Б. С., В. М., М. Г. и Г. М. којима је суд у потпуности поверовао обзиром да су своје изјаве изнеле након упозорења на последице давања лажног исказа, а тим пре што се изјаве наведених сведока у потпуности поклапају у погледу битних чињеница, а иста изјавом окривљеног, с тим што су наведени сведоци појаснили да је окривљени разбио три стакла на шалтерима након што се обраћао медицинској сестри Г. М. да му дају ињекцију тродона, при чему му је Гордана објснила да се те ињекције издају само на лекарски рецепт и да треба да се обрати у амбуланту бр. 2 где има картон, а да у наведеном Дому здравља могу да му пруже хитну медицинску помоћ, након чега је окривљени рукама ударао по шалтерима и разбио стакла на шалтерима најпре бр. 2, а затим на шалтеру бр. 1 и 3, након чега је узео парче стакла и према изјави сведока С. К.истим гађао у врата ординације бр. 5, а том приликом је и псовао мајку, изговорио речи „Мајку вам јебем“. Суд је сведоку С. К. поверовао и тим пре што је при наводима своје изјаве остала у потпуности и приликом

суочења са окривљеним Д.Ј. док је окривљени приликом суочења са наведеним сведоком изјавио да се не сећа да је било коме псовао мајку и да не верује да се стакло побило у врата, да се не сећа да је стакло гађао у врата, а будући да је и сведок С. Б. потврдила да је окривљени гађао парчетом стакла у врата ординације бр. 5, док су остали сведоци изјавили да је окривљени причао неразговорно и да нису разумеле шта је причао, нити су пропратиле понашање окривљеног након што је узео парче стакла у руку. Суд је оценом напред наведених доказа утврдио да је окривљени критичном приликом нарушавао јавни ред и мир и угрожавао спокојство грађана дрским и безобзирним понашањем на начин ближе описан у изреци пресуде, а да се критичном приликом најпре обраћао медицинској сестри Г. М. а не медицинској сестри С. К. као што се наводи у захтеву за покретање прекршајног поступка, обзиром је сведок Г.М.изјавила се окривљени обратио њој, што су потврдиле и сведок Б. С. и Г.М., док је сведок К.С. изјавила да се окривљени њој није обраћао. Оценом напред наведених доказа суд није утврдио да је окривљени извршио прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру који му се у захтеву за покретање прекршајног поступка ставља на терет, обзиром да је окривљени у својој одбрани негирао да је претио било коме, односно био изричит да ниједну претњу није упутио, а тим пре што су сведоци С.К., С. Б., М. В., Г. М. и М. Г. изјавиле да нису чуле да је окривљени било коме упућивао претње, да је окривљени причао неразговорно односно неразумљиво, с тим што је сведок С. К. једино разумела да је окривљени рекао „Мајку вам јебем“, а будући да у захтеву за покретање прекршајног поступка није предложено саслушање других сведока.

Решавајући о поднетом захтеву, оценом напред наведених доказа, суд је стекао потпуно уверење да је окривљени извршио прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру који му се у захтеву за покретање прекршајног поступка ставља на терет, на тај начин што је дана 11.07.2011. године око 16,00 часова у Дому здравља „Станово“ у ул. Краља Милутина бр. 1 у Крагујевцу, нарушавао јавни ред и мир и угрожавао спокојство грађана, на тај начин што се под дејством алкохола дрско и безобзирно понашао, тако што је дошао до шалтера и од медицинске сестре М.Г. затражио да му да ињекцију „тродона“, а када је медицинска сестра то одбила, уз образложење да се те ињекције издају само на лекарски рецепт и корисницима њиховог Дома здравља, почео је дрско и безобзирно да се понаша на тај начин што је рукама почео да лупа по стакленом шалтеру иза којег су стајале медицинске сестре и при томе разбио стакла на шалтерима бр. 2, бр. 1 и бр. 3, којом приликом је узео парче стакла у руку и рекао „Мајку вам јебем“ и наставио да прича неразумљиво, па је окривљеног за учињени прекршај огласио кривим и осудио га на казну затвора као у изреци пресуде.

За прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру прописана је новчана казна до 20.000,00 динара или казна затвора до 30 дана.

Приликом одлучивања о казни на коју је осудио окривљеног Д.Ј., суд је ценио све околности из чл. 39 Закона о прекршајима, тежину и последице прекршаја, околности под којима је прекршај извршен, степен кривице учиниоца, његове личне прилике, држање учиниоца после извршеног прекршаја, имовно стање учиниоца, а као отежавајуће околности да је прекршај извршио на јавном месту, на радном месту напред наведених сведока, да је својим понашањем видно узнемирио сведоке које су се према њиховим изјавама веома уплашиле, а будући да се сведоку С.Б. стакло које је окривљени разбио на шалтеру бр. 2 расуло по глави и телу, као и чињеницу да је окривљени у последње две године прекршајно осуђиван за прекршај из области Закона о јавном реду и миру и то за прекршај из чл.12.ст.1. Закона о јавном реду и миру пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу 1 Пр.бр. --- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу -----Пр.бр. ----- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., за прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру,

пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу ----Пр.бр----- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., за прекршај из чл. 6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, и пресудом Прекршајног суда у Крагујевцу - Пр.бр. ----- од -----год. која је постала правоснажна дана -----год., за прекршај из чл. 12 ст. 1 Закона о јавном реду и миру, па је окривљеног осудио на казну затвора, сматрајући да ће се овако изреченом казном затвора код окривљеног постићи сврха кажњавања да се у будуће клони вршења истих или сличних прекршаја.

Окривљеном је изречена и заштитна мера обавезног лечења алкохоличара и наркомана која ће се извршити у установи затвореног типа – Специјалној затворској болници – Београд, у трајњу од најмање 3 (три) месеца, сходно чл.53. ст.1. Закона о прекршајима , а по претходно прибављеном мишљењу Клинике за психијатрију Крагујевац од 12.07.2011.године у коме је предложено изрицање ове заштитне мере у свему како је то наведено у изреци пресуде, а које мишљење је прихваћено као стручно и објективно дато обзиром да потиче од надлежне здравствене установе.

Изречена заштитна мера ће се извршити ОДМАХ пре правоснажности ове пресуде сходно чл.294.ст.1.тач.2. Закона о прекршајима јер постоји основана сумња да ће окривљени поновити прекршај .

На основу чл.218.ст.1.тач.3.Закона о прекршајима суд је окривљеног Д.Ј. ОСЛОБОДИО КРИВИЦЕ, за прекршај из чл.6 ст. 2 Закона о јавном реду и миру, јер није доказано да је окривљени извршио прекршај који му се у захтеву за покретање прекршајног поступка ставља на терет.

Одлука о трошковима прекршајног поступка донета је на основу чл.131.ст.1. Закона о прекршајима јер је окривљени кажњен за прекршај. Висина паушалних трошкова одређена је применом чл.130.ст.2.тач.9.Закона о прекршајима.Приликом одлучивања о трошковима судија је ценио сложеност и дужину трајања поступка као и имовно стање окривљеног.

На основу чл.294.ст.1.тач.2. Закона о прекршајима жалба не одлаже извршење пресуде јер је окривљени кажњен за тежи прекршај из области јавног реда и мира, а по налажењу суда постоји основана сумња да ће поновити извршење прекршаја.

Са напред наведених разлога одлучено је као у диспозитиву пресуде.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ: Против ове пресуде незадовољна странка може поднети жалбу Вишем прекршајном суду у Београду, Одељење у Крагујевцу окривљени у року од 8 дана, а подносилац захтева у року од 3 дана од дана достављања ове пресуде, путем овог Прекршајног суда.

Жалба се писмено предаје непосредно овом Прекршајном суду или шаље поштом препоручено,уз плаћање таксе од 900,00 динара,сходно тарифном броју 27 а Закона о судским таксама (Сл.гласник РС.бр 28/94...31/09)

ПРЕКРШАЈНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ, дана -----године -ПР.бр.-----

ДОСТАВИТИ:

Окривљеном
Подн.захтева
Архиви

Судија
М. М.

ГОРАН МИЛИЋ
судија прекршајног суда у Пожаревацу

ЈАВНИ РЕД И МИР ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 13, 15 И 20

ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Систем друштвених односа, темељен на културолошким вредностима, схваћеним у духу целине људског битисања, је цивилизацијска тековина, кроз коју су проткане нити развоја хуманизма, уметности, државности, правне мисли, економије и многих других области људског стваралаштва. Дуговековни напори људске врсте да заштити остварене нивое развоја, стечене вредности, односе и навике, резултирали су кроз успостављање државе и система власти. Од тада на овамо човек, друштво и држава еволутирају, те из епохе у епоху улазе напреднији, организованији и заштићенији. Читави системи писаних и неписаних правила карактеришу ову еволуцију, као и човеково мењање, односно прилагођавање различитим условима живљења.

Током историје многе људске вредности су се изнедриле као тековине, на којим друштвене заједнице, путем писаних прописа, енергично организују све своје снаге на заштити истих. Право на живот, људско достојанство, телесни и духовни интегритет, мир, право на имовину и друге вредности развоја цивилизације и у савременим условима живљења, захтевају заштиту друштва кроз манифестацију власти, отелотворену кроз систем државних институција.

Са изнетог, уставом, савремених држава, прокламује се и гарантује одговарајући корпус слобода и права грађанина, које се детаљније, у светлу конкретних односа поводом начина и поступака остваривања и заштите, конкретизује и успоставља законским и подзаконским актима. Кривично и прекршајно законодавство у овом смислу, како материјално, тако и процесно, имају непроценив значај.

Закон о јавном реду и миру чини интегрални део прекршајног законодавства које, у својој целини, представља неодвојиви део правног система сваке савремене, те и наше, државе. Он је, по својој правној природи, домашају друштвених прилика и односа који се њиме уређују, врло комплексан материјални пропис. Његово темељно сагледавање, разумевање, те и приближавање јавности, а посебно стручној, захтева, без сваке сумње, мултидисциплинарни приступ. Но, ограничен мултидисциплинарни приступ овог рада, условљен је, како обимом обухваћености чланова истог, односно, прекршаја који су предмет рада, тако и временом за излагање на саветовању судија прекршајних судова Републике Србије.

Но, циљ овог рада јесте да се назначени чланови Закон о јавном реду и миру, што кроз одговарајући законодавно-теоретски, што кроз емпиријски приступ, приближе, у појединим својим сегментима, у светлу појмова, законских одредница радњи извршења прекршаја, извесних стања и сл., свакодневной пракси, ради бољег разумевања и уједначености праксе у примени овог Закона.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

I

Закон о јавном реду и миру објављен је у " Службеном гласнику РС" бр. 51/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005.

Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о прекршајима против јавног реда и мира ("Службени гласник СРС" бр. 20/69.....11/75 и "Службени гласник РС" 32/91), као и Закон о прекршајима јавног реда и мира САПВ и Закон о јавном реду и миру САПК.

Но, налазим да је битно, а у светлу историјско-политичког тумачења истог, навести да је Закон о прекршајима против јавног реда и мира донет у време СФРЈ, односно, Социјалистичке Републике Србије, затим, да је Закон о јавном реду и миру донет у време СРЈ, односно, Републике Србије.

Закон о јавном реду и миру Републике Србије, како у делу прекршајних диспозиција, тако и у делу санкција, без сваке сумње, представља одраз друштвених прилика у времену његовог доношења. Појавни облици прекршајног поступања и њихово санкционисање, тих деведесетих година, су темељно лоцирани на систему вредности, формираног у специфичним политичким и економским приликама, условљеним распадом, тадашње, Југославије, те и диктираним новонасталом ситуацијом коју су карактерисали ратни сукоби на просторима бивше СФРЈ. И сам Закон о прекршајном поступку није одударао од прилика у времену у коме се примењивао.

Но, Законом о изменама закона којима су одређене новчане казне за привредене преступе и прекршаје ("Сл. Гласник РС" бр.101/95 од 21.11.2005. године), измењени су износи новчаних казни и за прекршаје регулисане Законом о јавном реду и миру. На тај начин учињен је значајан корак у превазилажењу раније постојећих проблема, са којима су се сусретале судије у свакодневном раду. Но, потребно је да Закон о јавном реду и миру, као материјални пропис, претрпи озбиљније измени или да се, пак, донесе закон новог садржаја који ће одговорити времену и сврси свог постојања.

Законом о јавном реду и миру Републике Србије, јавни ред и мир је, појмовно, позитивно одређен. За разлику од ранијих законских прописа, важећи закон, јавни ред и мир не дефинише као понашање или поступање којим се не ремети нормалан начин живота грађана или угрожава њихова безбедности или угрожавају друга, конкретна, Уставом и законима загарантована права, да би се путем *argumentum a contrario* извео општи појам истог. Наиме, јавни ред и мир, односно закон Републике Србије, дефинише као: **усклађено стање међусобних односа грађана настало њиховим понашањем на јавном месту и деловањем органа и организација у јавном животу ради обезбеђивања једнаких услова за остваривање права грађана на личну и имовинску сигурност, мир и спокојство, приватни живот, слободу кретања, очување јавног морала и људског достојанства и права малолетника на заштиту.**

Законодавац, дефинишући јавни ред и мир као усклађено стање, исто темељи на међусобном односу грађана насталих поводом њиховог понашања на јавном месту, са једне стране и деловања органа и организација у јавном животу са циљем обезбеђивања једнаких услова за остваривање права грађана, са друге стране, прокламовајући, истовремено, **као групни заштитни објект, појединачно разврстана грађанска права и то: право на личну и имовинску сигурност, мир и спокојство, приватни живот, слободу кретања, очување јавног морала и људског достојанства као и права малолетника на заштиту.**

Закон о јавном реду и миру Републике Црне Горе на истоветан, позитиван начин, дефинише појам јавног реда и мира осим што у односу на односни закон Републике Србије, а у делу таксације заштитног објекта, не наводи, изричито, и право малолетника на заштиту.

И поред чињенице што Закон о јавном реду и миру Републике Србије, при дефинисању јавног реда и мира, упућује на примену појма јавног места, исти га, истоветно, и не дефинише. За разлику од њега, Закон о јавном реду и миру Републике Црне Горе из децембра 2011. године, у члану 3. дефинише јавно место као: "...мјесто на којем је сваком лицу слободан приступ (улица, трг, јавни пут, пристаниште, плажа, парк, чекаоница, радни простор, угоститељски или сличан објекат) или приступ дозвољен под одређеним условима (спортски објекат, биоскопска или позоришна дворана, средство јавног саобраћаја, изложбена просторија и сл.), као и друго мјесто кад се користи за јавно окупљање, спортске или друге приредбе.". Такође, други став истог члана, упућује се да се под јавним местом има сматрати и свако друго место на којем је извршен прекршај, при чему је последица наступила на јавном месту.

Без намере да се, на овом месту, комплексније анализира појам јавног места, у светлу закона Републике Црне Горе, изнео бих, само, становиште да би изричито дефинисање, у позитивном смислу, појма јавног места у Закону о јавном реду и миру Републике Србије, имало велики практични значај. Наиме, домаћај овог становишта огледа се у потреби да се искључи могућност да се поједини, истоветни простори и места, у различитим прекршајним предметима, од стране истих или различитих органа за прекршаје и поступајућих судија у њима, на различите начине тумаче, а све у светлу оцене испуњености елемента и услова који карактеришу изванредан простор јавним. Све из разлога што је јавно место, у светлу свог правног садржаја и практичног домаћаја, од значаја за квалификацију појединих прекршаја јавног реда и мира, било да је оно **квалитативна околност** или да је **конститутивни елемент** у појму појединих прекршаја (пример- члан 17. Закона о јавном реду и миру Републике Србије).

II

Закон о јавном реду и миру Републике Србије у ставу 2. члана 2. упућује да су службена лица надлежних органа (полицијски службеници) заштићена у обезбеђивању јавног реда и мира. Одредбом члана 23. истог Закона, прописана је кривична одговорност лица-грађана чија поступања имају за последицу ометање овлашћених службена лица у обављању послова безбедности или одржавању јавног реда и мира. До дана 01.01.2006. године, била је на снази и одредба члана 24. истог Закона, којом је била прописана кривична одговорност лица-грађана чија поступања имају за последицу спречавање овлашћених службена лица у обављању послова безбедности или одржавању јавног реда и мира. Но, овај члан закона је престао да производи правна дејства са 01.01.2006. године, а на основу члана 431 став 2. алинеа 12. Кривичног Законика "Сл. Гл. РС" број 85/2005.)

Када се говори о обезбеђивању односно одржавању и заштити јавног реда и мира, мора се поћи од **правног основа** који се односи како на одржавање, тако и на заштиту јавног реда и мира. У овом смислу, посебан значај и место заузима Закон о полицији Републике Србије, којим су, поред осталих сегмената попут надлежности и организације, регулисана и конкретна овлашћења и извесни, прецизно дефинисани, поступци и начини вршења послова (службе) јавне безбедности. Но, наравно, треба подвући да су основни акти, у правно-регулативном смислу, без сваке сумње, Закон о јавном реду и миру, као и сам Закон о прекршајима Републике Србије.

Налазим да је целисходно да се, неколико наредних ставова, посвете појединим, битнијим, питањима из области одржавања и заштите јавног реда и мира, сагласно наведеним правним актима.

1. Органи надлежни за одржавање и заштиту јавног реда и мира

Одржавање и заштита јавног реда и мира није у делокругу и надлежности једног органа. Поступање у вези одржавања и заштите јавног реда и мира везује се за два органа. Код једног се стичу елементи **кумуляције у поступању**, када је у питању одржавање и у вези с тим заштита јавног реда и мира. Међутим, други орган има у свом делокругу и надлежности само **правну функцију заштите јавног реда и мира у ужем смислу** изражену у **прекршајној јурисдикцији**.

У првом случају ради се о надлежности Министарства унутрашњих послова који своју активност-функцију испољава у одржавању јавног реда и мира као обавезној и превентивној делатности и учешћу у заштити јавног реда и мира преко вршења задатака и послова јавне безбедности у оквиру које се остварују задаци и послови одржавања и **одговарајућег-одређеног учешћа** у заштити јавног реда и мира које предходи даљем поступању из делокруга прекршајних судова надлежних за покретање и вођење прекршајног поступка.

Одржавање и заштита јавног реда и мира, као значајан сегмент у целини дефинисаних послова јавне безбедности, темељено је на Закону о полицији ("Службени гласник РС" бр. 101/205....92/2011.

Сам појам одржавање и заштита јавног реда и мира **упућује на дводелну правну природу истог**. Наиме, прво, одржавање јавног реда и мира је аутономна делатност која перманентно траје и из које не произилази, увек, и учешће у поступању са циљем тј. у правцу заштите јавног реда и мира у ужем смислу. Међутим, друго, правна заштита остварује се само онда када дође до повреде или угрожавања јавног реда и мира, што са своје стране, повлачи поступање овлашћених службених лица полиције, ради успостављања нарушеног односно угроженог јавног реда и мира предузимањем на основу закона материјалних радњи и поступака правне природе. Управо поступање полицијских службеника садржано је у предузимању одређених материјалних аката који се испољавају у предузимању мера и вршењу радњи чија је основа у закону, јер се односна поступања врше по овлашћењу из закона и она представљају **ауторитативно поступање** које проистиче из вршења **правне функције власти** чији је извор у уставу и закону, па отуда оно има и другу страну, изражену у одређеном правном ефекту. Из овог аспекта, поступање надлежног органа у правцу предузимања заштите нарушеног, односно угроженог јавног реда и мира има реално правни значај.

2. Одржавање јавног реда и мира

Одржавање јавног реда и мира, као превентивна делатност, испољава се у разним видовима како доношењем нормативних аката, тако и вршењем одређених управних радњи и предузимању мера као основним поступањима заснованим на закону и прописима донетим на основу закона. Одржавање јавног реда и мира као акција је **оперативни** део послова јавне безбедности, а то је, у исто време, и део политике у правцу сузбијања криминалитета и других облика деликвенције, а углавном и сузбијање прекршилаштва, као једног од облика деликвенције. Односна оперативна поступања као израз једног од дела **превентивне функције** полиције, представља истовремено и хумани акт и компоненту у оквиру хуманистичке политике, која се односи на изражене облике деликвенције испољене као криминалитет, преступништво и прекршилаштво.

Превентивна, дакле, делатност у одржавању јавног реда и мира има и ту ноту, да уклони потенцијалну опасност у погледу криминалитета који као такав има различиту етиологију, као и других негативних друштвених појава које доводе до разних деликвентних поступања. Превентивна делатност јавне безбедности остварује се сталним и систематским активностима у првом реду предузимањем мера и вршењем радњи у оквиру законских овлашћења праћењем појава и вршењем анализа стања безбедности на одређеном подручју, информисањем јавности о питањима која су од интереса за грађане, сарадњом и пружањем

помоћи грађанима, месним заједницама, привредним субјектима, удружењима, државним органима и др.

Статички изражена превентивна делатност има свој израз у нормативним документима. Она је динамички испољена у извршавању одговарајућих одредаба правних прописа, које одређују облике и начин превентивног поступања. Ради бољег исказа превентивне делатности јавне безбедности, изнео бих укратко поједине облике и начин вршења превентивне делатности везано у првом реду за одржавање јавног реда и мира и других поступања од значаја за сигурност људи и имовине.

Наиме, основни видови **непосредне** превентивне делатности (службе јавне безбедности) су позорничка и патролна делатност. Оне у својој бити и правној природи представљају инструменте за очување личне сигурности људи и имовине, те и одржавање јавног реда и мира и спречавање вршења кривичних дела и прекршаја. Вршиоци позорничке и патролне делатности су униформисани припадници Министарства унутрашњих послова - ресора јавне безбедности – полицијски службеници.

Суштина **позорничке и патролне делатности** је у дужности полицијских службеника да, својим присуством и другим мерама и радњама, на које су прописима овлашћени, штите животе и личну сигурност грађана, спречавају вршење кривичних дела, нарушавање јавног реда и мира, угрожавање безбедности саобраћаја, као и да предузимају потребне мере ради отклањања прекршаја и кривичних дела, успостављања нарушеног јавног реда и мира и пружања помоћи грађанима.

Позорничка делатност остварује се у градовима, већим насељеним местима, индустријским, саобраћајним центрима, као и туристичким местима. Дакле, ова делатност обавља се у такозваним *згуснутим* подручјима на којима може доћи до извршења кривичних дела и прекрашја у првом реду оних против јавног реда и мира и безбедности саобраћаја.

Патролна делатност врши се у мањим насељеним местима и сеоским насељима, као и на одређеним саобраћајним објектима, на рекама и језерима, а када је то потребно, односна делатност врши су и у местима у којима се врши и позорничка делатност.

Позорничка и патролна делатност врши се на месту и времену стално када то захтева природа и циљ вршења односних делатности.

Поред наведених **основних превентивних делатности** постоје и други облици превентивног поступања у које спадају нарочито: прикупљање обавештења, осматрање одређених објекта и простора, надзор над одређеним учиниоцима тежих прекршаја јавног реда и мира, одржавање јавног реда и мира на јавним скуповима и приредбама, вршење послова превентиве и других послова на средствима јавног саобраћаја и објектима намењеним јавном саобраћају, послови обезбеђења свих врста, пружања помоћи ради обезбеђења извршења службених задатака, забрана снимања и скицирања, стално дежурство, вођење евиденције и извршавање, вршење инспекцијског надзора и слично.

Наведени облици поступања, било да их врше униформисани полицијски службеници или друга овлашћена лица полиције, имају значај у првом реду **превентивне делатности** и то углавном ради одржавања јавног реда и мира, мада односни облици имају и то нарочито неки од њих, и друге циљеве везане за осигурање безбедности, сигурности лица и имовине.

3. Заштита јавног реда и мира

Заштита јавног реда и мира превасходно се остварује предузимањем мера и извршавањем радњи заснованих на закону, као и прописима донетим на основу закона. До поступка у правцу заштите јавног реда и мира долази у условима када је јавни ред и мир, **као саставни део јавног поретка, повређен или угрожен**. Она настаје онда када лице својим чињењем или нечињењем изврши у наведеном смислу радњу која као таква представља

прекршај јавног реда и мира предвиђен Законом о јавном реду и миру. У наведеном Закону исказане су *диспозиције прекршаја* јавног реда и мира, па је стога наведени закон као такав у првом реду *казнени закон* прекршајноправне природе. У њима је апстрактно изражена репресија којом се, као делом објективног права, заштићује апстрактно изражен јавни ред и мир, који се према овлашћењу из закона одржава и заштићује посредством надлежних органа и то Министарства унутрашњих послова – Полиције-одговорајућих организационих јединица исте, са једне стране и Прекршајних судова, с друге стране.

Постојање, објективним правом изражене, заштите јавног реда и мира, и у вези са тим конкретно поступање које настаје поводом извршења прекршаја упућује на ***јединство поступања оперативног и правног континуитета везаног за реституцију нарушеног јавног реда и мира насталог конкретним извршењем прекршаја***. У томе, почетна етапа, везана је, за поступање полицијских службеника, које је открио, запазио или на други начин дошао до сазнања о извршењу конкретног прекршаја јавног реда и мира.

Такво стање ствари овлашћено службено лице-полицијски службеник "мора саопштити" органу коме припада тј. органу у коме ради. Наведено саопштење се врши у писменој форми, а такво писмено, назива се **пријава о прекршају**. Она је у ствари службени писмени поднесак, којим полицијски службеник извештава, по правилу, своју организациону јединицу о извршењу прекршаја, о начину, времену и месту извршења прекршаја јавног реда и мира. Писмена пријава о прекршају (прекршајна пријава) има **интерни карактер** и значи само акт обавештавања о извршењу прекршаја јавног реда и мира и извршиоцу односно извршиоцима истог. Отуда, пријава о прекршају, нема екстерни значај, у смислу релевантног правног акта на основу кога треба да отпочне прекршајни поступак. Тек на основу писмене пријаве о прекршају, поднете од стране овлашћеног службеног лица, по правилу, следи поступање полиције, као органа унутрашњих послова, у том смислу, што испитује поднету пријаву, и при процени исте, тим поводом се опредељује, на основу закона, када стоји прекршај у правцу правног поступања израженог у **подношењу захтева за покретање прекршајног поступка Прекршајном суду који је стварно и месно надлежном за покретање и вођење прекршајног поступка**.

Сам захтев за покретање прекршајног поступка је правни акт Органа управе-МУП-а РС-Полиције, управљен у правцу поступања ради заштите јавног поретка, а када се ради о захтеву за покретање прекршајног поступка за прекршај јавног реда и мира онда односни захтев има **правни значај, али ради заштите јавног реда и мира као дела јавног поретка, чија повреда или угрожавање представља прекршај са предвиђеним санкцијама за исти**. Подношење захтева за покретање прекршајног поступка је процесна претпоставка за даље поступање Прекршајних судова који обезбеђују правну заштиту нарушеног односно угроженог јавног реда и мира.

Изнето представља први стадијум у правцу правне заштите јавног реда и мира док се други одвија у поступку пред Прекршајним судовима, у првом, и Вишем прекршајном суду, у другом степену. Кад месно надлежни прекршајни суд прихвати захтев, доноси решење о покретању прекршајног поступка и даље га води по службеној дужности (*ex officio*). Пред прекршајним судом, а у прекршајном поступку, **остварује се правна заштита** када су у питању прекршаји јавног реда и мира. Прекршајни судови и судије у њима поступају по прекршајима јавног реда и мира у првом степену. Они су правно репресивни субјекти, јер изричу прекршајне санкције (кад има услова за то) доношењем пресуда, којим се, кроз прекршајну јурисдикцију, остварује казни захтев државе доношењем у конкретној правној ситуацији ауторитативног акта - пресуду која је израз империјума, тј. вршења правне функције власти. Тако, пресуда о прекршају је **правни акт** у коме је изражена **правна моћ** путем које се остварује правна заштита сагласно конкретно изречене санкције, која се извршава на начин предвиђен законом.

III

П Р Е К Р Ш А Ј И

прописани члановима 13.,15. и 20. Закона о јавном реду и миру Републике Србије

У светлу одредаба, како Закона о прекршајима, тако и самог Закона о јавном реду и миру Републике Србије, произилази закључак да прекршај представља дело које је проузроковано извршењем противправне и скривљене радње, која се огледа у чињењу или пропуштању чињења тј. нечињењу и која је прописом надлежног органа одређена као прекршај. По себи, радња извршења мора, као таква, да изазове одређену последицу која има реалну основу у спољном свету у коме производи одређене промене или ствара одређено стање. Дакле, извршењем прекршаја у реалном свету нарушава се општа друштвена дисциплина која је нормативно изражена као јавни поредак који је заштићен у прекршајно-правном смислу. Отуда се може рећи, да се прекршај испољава као реално-правна појава.

Ценећи, кроз прекршајну праксу, велики материјално и формално-правни значај, како радњи извршења прекршаја јавног реда и мира, тако и последица истих, потребно је да се известан број следећих ставова, усмери тј. да се посвети пажња конкретним радњама извршења прекршаја, обухваћених овим радом, а прописаних законом о јавном реду и миру Републике Србије, као и стањима која се, у последичном смислу, манифестују као повреде или угрожавање јавног реда и мира.

Ово стога што се у пракси сусреће шаренолик приступ у тумачењу и примени појединих радњи и стања, а у недостатку изричитог, позитивног, дефинисања појмова у Закону о јавном реду и миру, као и у неуједначеној пракси у примени аналогije са прописима других правних материја, пре свих кривично-правне.

Обзиром да не постоји намера да се оптерећује пажња сувопарним преписивањем чланова односног закона, у даљем излагању, сагледавани ће бити само **поједни аспекти радњи извршења прекршаја** прописаних члановима 13, 15 и 20 Закона о јавном реду и миру Републике Србије,

Без намере да се анализира целина (у теоретском и емпиријском смислу) правног домаћаја казних одредби односног закона, изнеће се само она запажања и ставови, за које се мисли да су најинтересантнији, поводом поједних прекршаја, а што је од значаја за свакодневну праксу.

Врачање, прорицање судбине, тумачење снова или слична обмањивања (члан 13 Закона о јавном реду и миру)

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Страхови и веровања су исконски везана за човека. Чини ми се да су страхови једна од битнијих карика у вези давнашњег предка човека-прачовека, и савременог човека, односно, рекао бих, да је то заједничка карактеристика, независно од степена цивилизацијског напретка. Сетимо се само учења о хомосапиенсу и његових страхова услед грмљавине или какве друге, тада, њему необјашњиве природне појаве.

Након тога, односно паралелно са тим, прачовек, не могавши да разуме и објасни шта му се догађа, започиње да придаје различити значај појединим природним појавама и догађајима са њима у вези. Свему томе основа је страх.

Овакви услови живљења изнедрили су разне племенске враче, односно, особе које наводно могу утицати и тиме контролисати све, па и природне појаве. На темељима незнања и специфичностима еволуције у развоју човека, **долазимо и до магије или мађије. Магија** је реч грчког порекла и означава чаробњаштво, веровање да се одређеним тајанственим радњама, знацима и формулама могу потчинити натприродне силе да се помоћу њих може утицати на земаљске догађаје. Када утицај наноси штету говоримо о црној, а када доноси корист о белој магији. Са магијом се сусреће, како код примитивних, тако и код културних народа.

На изнето се надовезује и појава **фатализма** који се дефинише као вера у судбину и њену неизменљивост, односно поглед на свет заснован на веровању да су све појаве и сва збивања унапред одређена и судбински неизбежна.

Склоност ка митском у тумачењу непознатог тј. недовољно разјашњеном, затим давање значаја неком или нечему, а које превазилази тумачења на науци заснованом, добија на, како садржају, тако и на масовности у срединама недовољно просвећеним, односно образованим.

Многе руралне средине јесу погодне тле за то, но, не заборавимо да су до сада и у градовима, као и у Београду не само уочене, као друштвено штетне појаве, већ су и процесуиране разне пророчице, травари и разноврсни други "продавачи магле".

Сва савремена друштва и државе настоје да се супроставе овим појавама и то, како превентивно тако и репресивним путем тј. законодавном регулативом, те откривањем ових појава и процесуирањем извршилаца прекршаја.

Тако и наше друштво, односно држава путем одредби Закона о јавном реду и миру садржаним у члану 13. Закона, регулише ову материју и дефинише врачање, прорицање судбине, тумачење снова и слична обмањивања као радње извршења прекршаја.

Некадашњи Закон о прекршајима против јавног реда и мира, као и нови, важећи, закон о јавном реду и миру, на исти начин третирају ову материју. Но, као што је већ напоменуто, закони, којима су били регулисани ови прекршаји, донети у време СФРЈ, односно, касније, Социјалистичке Републике Србије те и СРЈ. Познато је да су оне биле секуларне, односно да је црква била одвојена од државе. И као таква она се борила против ових, без сваке сумње, друштвено неприхватљивих, негативних појава, које у су инкриминисане као прекршаји и по основу којих су изрицане казне, и то, како новчане, тако и казне затвора.

ВИШЕ О САМОМ ЧЛАНУ 13. ЗАКОНА О ЈАВНОМ РЕДУ И МИРУ

Члан 13. Закона о јавном реду и миру гласи :

" Ко се бави врачањем, прорицањем судбине, тумачењем снова или сличним обмањивањем на начин којим угрожава спокојство грађана или ремети јавни ред и мир- казнице се новчаном казном до 20.000 динар или казном затвора до 30 дана".

Јасно се може уочити да се прекршај, из односног члана, може се извршити врачањем, прорицањем судбине, тумачењем снова или сличним обмањивањем. Заштитни објект јесте спокојство грађана и јавни ред и мир чије угрожавање и ремећење представља последицу предузимања ових радњи. Законом о јавном реду и миру нису прецизно означене-дефинисане радње извршења предметног прекршаја, односно, нејасно је које су то радње које се могу окарактерисати тј. подвести под радње врачања, прорицања судбине или тумачења снова.

Све радње извршења као прекршаја управљена су на развијање сујеверја. На темељу тога ове радње представљају негативну појаву у друштвеном – социолошком смислу, независно на инкриминацију и правну санкцију у вези са тим. Извршењем радњи прекршаја потхрањује се схватање које је, по свом садржају и природи, туђе научном, просветном и културном стању, па посматрано и са тог аспекта поступање је антисоцијално, које носи са собом фатализам и сујеверје. Налазимо да код законске формулације "...сличним обмањивањем" треба имати у виду, односно исту треба тумачити као поступање извршиоца прекршаја које се, као аналогно, узима врачању или прорицању судбине, као на пример, да одређена животиња одређује срећу (миш, папагај и слично...).

Да би ове, на изнет начин означене, радње имале прекршајно правни значај, односно да би се њихов извршилац могао процесуирати пред прекршајним судом, за последицу морају имати угрожавање спокојства грађана или се њима ремети јавни ред и мир. Наиме, извршењем овог прекршаја у реалном свету нарушава се општа друштвена дисциплина која је нормативно изражена као јавни поредак који је заштићен у прекршајно-правном смислу.

Но, за став о томе да је извршена радња, истовремено и радња прекршаја, очигледно је од значаја да се у судском поступку утврди да ли је наступила последица. Као што смо видели последица овог прекршаја може бити изражена у угрожавању спокојства грађана или у ремећењу јавног реда и мира.

Обзиром да Закон о јавном реду и миру не дефинише појам *спокојство грађана*, мишљења сам да овај појам налази упориште у појму **јавног реда и мира**, који је овим законом одређен позитивно, односно исти дефинише шта се има сматрати под појмом јавни ред и мир, раније у овом раду више обрађено. Но, није згорег поновити. Наиме:

" Јавни ред и мир, у смислу овог закона, јесте усклађено стање међусобних односа грађана настало њиховим понашањем на јавном месту и деловањем органа и организација у јавном животу ради обезбеђења једнаких услова за остваривање права грађана на личну и имовинску сигурност, мир и спокојство, приватни живот, слободу кретања, очување јавног морала и људског достојанства и права малолетника на заштиту."

Са изнетог налазим да **грађанин и његов доживљај инкриминисаних радњи као осећај угрожености сопственог спокојства, јесте битно обележје овог прекршаја** (последица), а што се током судског-прекршајног поступка треба учинити неспорним. Но, када говоримо о угрожавању спокојства грађанина, намеће се питање доказивања наступелости ове последице, обзиром да се радњама врачања, гатања и др. заинтересовани **грађани, подвргавају самоиницијативно-добровољно, а све у условима издвојених, добро "маскираних" просторија, које су у светлу своје унутрашњости прилагођене за контакт типа "очи у очи"**. Тачније како неко може имати осећај угрожености личног спокојства када је, пре подвргавања ритуалним радњам, знао у шта се упушта, са каквим лицима долази у кантакт, под каквим условима, и истовремено желећи да се тим радњама и поступцима подвргне. Мотив за пријављивање ових недозвољених радњи надлежним Органима може бити избегавање плаћања награде, ако је уговорена на почетку, или став о неприхватљивости резултата прорицања судбине, тумачења снова и слично. Става сам да у овом случају није наступила ова врста последице, са ког разлога у светлу ове последице и нису испуњени сви елементи бића овог прекршаја.

Но, ако нема индивидуално одређеног грађанина чије је спокојство повређено, као оштећеног, било из разлога прикривања ових радњи или пријављивања, истих, надлежним Органима, што је мотивисано, предходно образложеним разлозима, у условима неспорно доказаних радњи, које чине обележје овог прекршаја, става сам да стоји повреда јавног реда и мира, као друга, законом, изричито прописана последица радњи овог прекршаја. Ову последицу могу и требају уочити, задокументовати и процесуирати овлашћена службена лица Полиције.

Но, на овом месту треба указити на потребу да се начини разлика између оних који врачање, прорицање судбине и др. чине у вери да тиме раде "праву ствар", из убеђења, и оних, које са тим у вези, занима само зарада, односно каква корист-интерес.

Наиме, обзиром да смо у свакодневном животу сведоци чињенице да се у виду заната поједина лица баве врачањем, прорицањем судбине и тумачењем снова за новац и друге вредности тј, уз награду, **намеће се питање да ли је награда за вршење ових радњи обележје бића предметног прекршаја, у свом основном облику, или се ради о квалификованом облику, или је за постојање прекршаја довољно да су извршене радње**, независно од чињенице да су исте предузете за извесну награду, обзиром да у закону о јавном реду и миру **награда**, као мотив извршења, није инкопрорирана као обележје предметног прекршаја. Мишљења сам да би се код оваквог стања ствари околност да неко, вршењем ових радњи, шири празноверје и сујеверје истовремено остварујући приходе, односно, за извесну новчану накнаду или какву другу корист или погодност, има ценити као отежавајућа околност приликом одлучивања о казни, односно, у поступку одмеравања врсте и висине прекршајне санкције-казне.

Става сам да друштво мора путем образовног система грађана, у целини, едукацијом младих путем дешавања кроз различите форме неформалних група-невладиних организација из земље и иностранства, бригом о породици, као и путем медија, енергично утицати да празноверни приступ животу, његовим лепотама и проблемима, буде потиснут, остављен прошлости, те да се битисање у њему успостави на схватањима блиским осведоченим научним и културолошким достигнућима и вредностима, а све у оквирима достигнутог нивоа цивилизацијског напретка.

ЧЛАН 15. ЗАКОНА О ЈАВНОМ РЕДУ И МИРУ

Односни члан садржи два става и гласи:

"Ко ремети мир других извођењем музичких и других садржаја, коришћењем музичких инструмената, радио и телевизијских пријемника и других звучних уређаја, као и механичким изворима буке и звучним сигнаlima (мотора и сл.) –казниће се новчаном казном до 10.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се правно лице до 30.000 динара, предузетник новчаном казном до 25.000 динара, а одговорно лице новчаном казном до 10.000 динара"

Став 1. односног члана упућује да се радња извршења овог прекршаја може састојати у извођењу музичких и других садржаја и то путем коришћења музичких инструмената, радио и телевизијских пријемника, као и других звучних уређаја, с једне стране и механичким извором буке и звучним сигнаlima (мотора и сл.), са друге стране. Но, намеће се питање да ли постоје и друге врсте буке, које нису обухваћене оквиром поимања буке из члана 6. став 1. истог закона, а истовремено, нису обухваћене радњама овог члана, а за последицу имају повреду мира других лица ? Ко би и за те врсте буке био надлежан за откривање а да није по среди примена других закона попут Закона о заштити од буке у животној средини ("Сл. Гласник РС" бр. 36/09 и 88/10) или Закона о стандардизацији ("Сл.гласник РС" бр. 36/09).

Но, у односну одредбу Закона о јавном реду и миру поступак појединца мора да буде на начин и у мери да то буде на штету других лица, а у односу на њихов мир. Под миром других треба разумети лични мир лица потребан ради задовољавања одређених друштвених и животних потреба, мир у уживању и коришћењу стамбених и других просторија и површина, да би се ове могле несметано користити сходно својој намени. Следствено томе заштитни објект код овог прекршаја је мир других. То је **правно добро** које се заштићује у прекршајно–правном смислу. Последица извршења прекршаја испољава се у ремећењу мира других. Извршилац овог прекршаја може бити свако лице одговорно за прекршај и то без обзира да ли је оно власник музичког инструмента, радио – телевизијских пријемника и других звучних уређаја. Наведено важи и за механичка средства којима се нарушава мир других.

У теорији, као и у пракси, постоје размимоилажења у погледу који је моменат када је извештан мир других лица, а у светлу интензитета коришћења музичких и других садржаја, угрожен тј. поремећен. Ово стога што осећај стања поремећеног мира јесте индивидуалног карактера и зависи од многих фактора. Ови фактори су како објективне, тако и субјективне природе, где примат, јасно имају тренутна субјективна психо – физичка стања лица која у условима емисије музичких и других садржаја, механичких извора буке или звучних сигнала, исто доживљавају на одговарајући начин. **Једно од становишта** је да је, за постојање овог прекршаја, довољна она јачина **која је преко јачине собног звука. Друго становиште** темељи се на истицању чињенице да је јачина звука **технички мерљива категорија**, из ког разлога се сматра да је нужно да се позивитним прописима утврди – пропише за сваки конкретан облик и врсту емисије звука – буке одговарајући технички критеријум који када буде испуњен употребом мерних

инструмената јесте подобан за прекршајно правно процесуирање лица које емитује музичке и друге садржаје или механичким путем и звучним сигнаlima проузрокује буку. **Треће становиште**, рекло би се које је најприсутније у пракси, темељи се на томе да се чињеница **поремећеног мира другог лица цени у светлу његовог осећаја** – става о томе да ли је одговарајућу емисију музичког и другог садржаја или механичке буке и звучних сигнала доживео као повреду свог мира. Ово становиште се темељи на чињеници да је заштитни објект мир других, те налазим да, када "ти други" надлежним органима-полицији пријаве да су у нечијој емисији буке доживели повреду свог мир, јесу испуњени услови за прекршајно правно процесуирање проузроковача буке.

Савремени услови живљења обogaћени менталитетско-култоролошким разликама људи, детерминишу и различите односе људи у истоветним, или сличним ситуацијама, емитовања музичких и других садржаја као једног од облика проузроковања буке, којима се ремети мир. Такође, и цивилизацијски достигнути ниво и у развоју односа међу људима на принципима разумевања и толеранције упућују на потребу примене комбинације сва три становишта у поступку откривања и задокументовања предметног прекршаја као основе за покретање и вођење прекршајног поступка, те и евентуалног оглашавања одговорним проузроковача буке. Ово стога што се у пракси уочавају и појаве злоупотребе овог права од стране лица чији је мир, на овај начин, заштићен, у условима разноликих животних ситуација.

У ставу 2. члана 15., сагласно одредбама 17.,18 и 19. Закона о прекршајима, прописан је оквир субјективитета, као и услови одговорности правног лица, предузетника као и одговорног лица.

У овом смислу одговорност правног лица је такозвана клаузална или објективна одговорност, док је одговорност физичког лица, са својством одговорног лица, одговорност по **кривици**, дакле субјективна одговорност. Одговорност предузетника је такође субјективна одговорност, јер је заснована на **личном својству** лица. За правно лице и предузетника повећана је одговорност у односу на физичко лице, као извршиоца прекршаја, па је отуда за њих и запрећена казна већа.

ЧЛАН 20. ЗАКОНА О ЈАВНОМ РЕДУ И МИРУ

Члан 20. Закона о јавном реду и миру садржи један став и гласи :

"Родитељ или старалац малолетника који изврши прекршај из члана 6 до 19, изузев прекршаја из члана 11. овог закона, ако је учињени прекршај последица његовог пропуштања дужног надзора над малолетником, а у могућности је да такав надзор врши-казниће се новчаном казном до 30.000 динара или казном затвора до 30 дан."

Члан 20., упућује на прекршајну одговорност родитеља или староца у случају ако малолетник изврши неки од прекршаја из **члана 6. до члана 19. Закона о јавном реду и миру, изузев прекршаја из члана 11. истог Закона**, али под условом да је учињени прекршај од стране малолетника последица њиховог пропуштања дужног надзора над истим, а у могућности је да такав надзор врши. Ово законско одређење прекршајне одговорности родитеља или староца темељи се на одредби из члана 64. Закона о прекршајима, која упућује да се законом може одредити да ће се родитељ, односно старатељ **малолетника који је учинио прекршај казнити ако је учињен прекршај последица његовог пропуштања дужног надзора над малолетником, а у могућности је да такав надзор врши.**

На темељу позивитних законских прописа, којима су регулисани односи родитеља и деце, произилази дужност родитеља да издржавају своју децу, да се старају о њиховом животу и здрављу и да исту васпитавају. Родитељи су дужни да се према својим могућностима старају о школовању и стручном образовању и оспособљавању своје деце, водећи рачуна о њиховим склоностима и жељама, као и о способностима. Отуда, дужност родитеља према деци је свестрана. И старалац малолетног лица дужан је, као и родитељ, да

се стара о личности малолетника, нарочито о његовом, здрављу, образовању и о оспособљавању за самосталан живот.

Дужности родитеља према деци су заједничке. Уколико малолетник изврши неки од прекршаја од члана 6. до члана 19. ЗЈРМ (осим члана 11.) увек одговарају оба родитеља. Међутим, ако родитељи не живе заједно, онда одговорност у смислу члана 20. Закона, пада на оног родитеља код кога се малолетно дете, по одлуци надлежног суда или одлуци другог надлежног органа, налази на старању и бризи, тј. коме је са тим циљем поверено. Као што се из самог члана граматичким и циљним тумачењем може утврдити, за одговорност родитеља односно стараоца потребно је утврдити следеће: а) да је односни малолетник починио ма који прекршај од члана 6. до члана 19. (осим члана 11) Закона о јавном реду и миру, односно, прекршај који је петитумом захтева за покретање прекршајног поступка, поднетим против родитеља или стараоца, или његовим образложењем обухваћен, б) да је од стране родитеља, односно стараоца, пропуштена дужност старања о малолетнику и ц) да је родитељ-старалац био у могућности да надзор над малолетником врши.

Основ одговорности родитеља или стараоца је у **пропуштању дужности старања** истих према малолетнику. Но, за одговорност потребно је **извршење прекршаја** од члана 6. до члана 19. (осим члана 11) ЗЈРМ од стране малолетника. Ирелевантно је да ли је малолетник одговоран за извршени прекршај или не. Важно је то, да је објективно извршен прекршај од стране малолетника, односно да су радњама, које је предузео, остварени сви елементи бића прекршаја, са једне стране, као и да је **узрок** томе пропуштање дужности старања о малолетнику од стране родитеља односно стараоца, са друге стране, под условом да је родитељ надзор могао да врши.

Одговорност родитеља односно стараоца у пропуштању дужности старања о малолетнику, у пракси, не може се једноставно утврдити. **Одговорност ове природе цени се на основу поступања малолетника** који је својом радњом извршења учинио један од наведених прекршаја. Сам начин извршења и околности под којима је прекршај извршен, **меродавни** су за одређивање одговорности родитеља, односно стараоца када се ради о њиховој одговорности прописаним чланом 20. Закона о јавном реду и миру.

У свакодневном животу тј. у пракси може се догодити, а и догађа се, да малолетник учини који од прекршаја од члана 6. до члана 19. Закона о јавном реду и миру, **који према запрећеној казни, може се рећи, да је прекршај лакше природе, па ипак, да се према начину извршења и околности под којима је прекршај извршен као и држања малолетника по извршеном прекршају закључи да је малолетник у стању васпитне запуштености или васпитно – друштвене запуштености.**

Наиме, на пример члан 15. став 1. Закона о јавном реду и миру. Рецимо, прекршај извршен емитовањем буке музичким садржајима, у стану, током прославе рођендана, све у раним јутарњим сатима под дејством алкохола, уз негодовање-расправу са полицијским службеницима током њихове интервенције. Али, ако је извршење односног прекршаја, које сам означио, случајно, а и самог начина извршења се не може закључити о васпитној запуштености или васпитно друштвеној запуштености малолетника, **онда родитељ, односно стараоц, не треба бити позван на одговорност, јер се нису кумулирали услови за такву одговорност.** Међутим, ако је малолетник извршио који од прекршаја **теже природе**, у смислу закона, самим извршењем таквог прекршаја **изражава се стање** које упућује да малолетник има негативно друштвено својство испољено у његовој васпитној запуштености или васпитно-друштвеној запуштености што је дошло као резултат пропуштене дужности старања о малолетнику од стране родитеља, односно стараоца. Отуда, полиција, која је надлежана за подношење захтева за покретање

прекршајног поступка, предвиђених Законом о јавном реду и миру, треба у захтеву јасно да истакне **основ одговорности** родитеља, односно стараоца, **описујући начин извршења прекршаја учињеног од стране малолетника**, јер је то углавном **меродаван критеријум** за основ одговорности родитеља, односно стараоца.

Такође, и судије прекршајних судова треба да, као критеријум за утврђивање постојања кривице родитеља-стараоца, узму тј. имају у виду, најпре, начин извршења и околности под којима је малолетник извршио прекршај, а затим и његово држање по извршењу прекршаја.

На основу целине изнетог, произилазе три ситуације у погледу одговорности. Наиме, у **првој ситуацији**, због некумулације услова **родитељ се неће позвати на одговорност**, у **другој ситуацији** одговорност родитеља односно стараоца може бити **искључива**, ако малолетник као непосредни извршилац прекршаја **није одговоран за прекршај**, и **трећа ситуација** је заснована на постојању тако зване **паралелне одговорности** родитеља и малолетника који је одговоран за прекршај.

Паралелност се огледа у томе што родитељ, односно стараоц, одговара за прекршај из члана 20. Закона о јавном реду и миру, док малолетник одговара за извршење конкретног прекршаја регулисаног од члана 6. до члана 19. Закона о јавном реду и миру. И поред тога што се паралелна одговорност темељи на **одређеној вези**, у погледу основа одговорности уочава се њихова хетерогеност.

Ш З А К Љ У Ч А К

Закон о јавном реду и миру Републике Србије, како у делу прекршајних диспозиција, тако и у делу санкција, без сваке сумње, представља одраз друштвених прилика у времену његовог доношења. Појавни облици прекршајног поступања и њихово санкционисање, тих деведесетих година, су темељно лоцирани на систему вредности, формираног у специфичним политичким и економским приликама, условљеним распадом, тадашње, Југославије, те и диктираним новонасталом ситуацијом коју су карактерисали ратни сукоби на просторима бивше СФРЈ. И сам Закон о прекршајном поступку није одударо од прилика у времену у коме се примењивао.

Дуго времена, у пракси, сусретало се са проблемом ниских запрећених новчаних казни, што је судијама отежавало рад у поступку индивидуализирања прекршајне казне. Но, Законом о изменама закона којима су одређене новчане казне за привредене преступе и прекршаје ("Сл. Гласник РС" бр.101/95 од 21.11.2005. године), измењени су износи новчаних казни и за прекршаје регулисане Законом о јавном реду и миру. На тај начин учињен је значајан корак у превазилажењу раније постојећих проблема, са којима су се сусретале судије у свакодневном раду.

Налазим да је преко потребно да Закон о јавном реду и миру, као материјални пропис, претрпи врло озбиљне измене, односно, ближи сам ставу **да би се у најкраћем, могућем, року морао донети нов закон уподобљен савременим условима рада и живота људи на нашим просторима, као и са стандардима европске уније.**

Наиме, потребно је да се описане радње извршења прекршаја прилагоде савременим условима живљења, као и, са тим у вези, новим појавним облицима прекршаја, као и новим појавним облицима радњи, већ прописаних прекршаја. Затим, да се изричито законом, појмовно дефинишу радње извршења прекршаја, као и други појмови и институти, од значаја за примену, како би се сузио простор различитих тумачења и

примене прописа, уз потпуно уважавање, могућих, разлика у поимању појединих радњи, појмова и односа у појединим срединама наше државе.

Такође, и Законом о полицији даје се допринос покушајима да се превазиђе стара пракса да се примена овлашћења од стране овлашћених службених лица МУП-а Републике Србије, као и уопште вршење послова јавне безбедности, у смислу услова и начина, регулише законом, а не правилницима као у времену пре доношења овог закона. Но, и он треба претрпети извесне корекције, а све уподобљено са корекцијама и новитетима других Закона чија је примена у корелацији са њим.

Све ово указује на постепено, али сигурно кретање законодавне регулативе у овој области што ће у свом крајњем циљу имати за последицу не само примену прописа идентичних и блиских законима који се примењују у Европској Унији, већ и да ће се однос свих државних органа, служби и појединаца у њима, свести на меру и у оквире примерене потреби заштите људских права и слобода прокламоване и заштићене и то не само највишим правним и политичким актом наше земље, већ и актима међународне заједнице.

Л И Т Е Р А Т У Р А:

- Устав Републике Србије
- Закон о прекршајима против јавног реда и мира Републике Србије ("Сл. гласник СРС" бр. 20/69...11/75 и "Сл. Гласник РС" бр. 51/92),
- Закон о јавном реду и миру Републике Србије ("Сл. Гласник РС" бр. 51/92 и бр. 101/05),
- Закон о прекршајима Републике Србије ("Сл. Гласник РС" бр. 21/90...,55/04и101/05),
- Закон о Јавном реду и миру Републике Црне Горе ("Сл. Лист РЦГ" бр. 41/94, и Закон о јавном реду и миру РЦГ донет на дана 23.12.2011. године.
- Закон о унутрашњим пословима Републике Србије ("Сл. Гласник РС" бр.44/91... и 106/03),
- Закон о полицији Републике Србије ("Сл. Гласник РС" бр. 101/05, 63/09 и 92/2011)
- Др Предраг Димитријевић – Прекршајно право – општи део-, 2001 Београд,
- Проф. др Стеван Лилић – Посебно управно право 1998. Београд,
- Др Живко Обреновић – Заштита Јавног реда и мира, 1981. Београд.

**Судија Зорица Маринковић Илијески
Прекршајни суд у Сремској Митровици**

**ПОВЕЗАНОСТ ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА И ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ
ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА СА ЗАКОНОМ О МАЛОЛЕТНИМ УЧИНИОЦИМА
КРИВИЧНИХ ДЕЛА И КРИВИЧНО ПРАВНОЈ ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА**

У прекршајном поступку према малолетнику примењују се одредбе Закона о прекршајима ако другачије није прописано овим Законом. У прекршајном поступку према малолетнику примениће се одредбе Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица који је ступио на снагу 01.01.2006.г. Закон је настао тако што су из досадашњег Кривичног закона, Закона о кривичном поступку и Закона о извршењу кривичних санкција издвојене кривичне материјално-правне процесне и извршне одредбе, које се односе на малолетнике и смештене су у наведени Закон.

Код нас је прекршајно- правни положај малолетника регулисан као посебне целина у оквиру општих одредаба материјалног, процесног и извршног законодавства, премда је у неким новијим међународним документима „Прекршајним правилима“ који је усвојен 1975.г. предност се даје посебним прописима који би регулисани ову област. Распростањено је мишљење да се малолетницима као посебној групи учиниоца кривичних и прекршајних дела одговора да се проблем везан за њих, њихов статус регулише посебним правним актима.

Закон о прекршајима одредбом члана 278 став 1 и 2 прописује поступак према детету, када суд утврди да је малолетник у време извршења прекршаја није имао навршених 14 година живота обуставиће прекршајни поступак и о прекршају који је учињен обавестити родитеље, усвојитеља, стараоца а по потреби може обавестити школу односно организацију где је малолетник смештен. Прекршајни поступак према малолетнику је хитан.

Малолетник се позива преко родитеља, законских заступника, осим ако то није могуће због потребе хитности поступка или из других оправданих разлога.

Закон о малолетним учиниоцима кривично дело и кривично-правној заштити малолетног лица у коментару истог Закона стоји: „ Непосредно позивање малолетника је могуће због других околности“. Законик ближе не одређује али судска пракса узима да је реч када се малолетник по неком основу налази у дому, интернату или сличним установама.

Закон о прекршајима не прописује довођење малолетника, док Закон о кривичном поступку одредбом члана 135 као и Закон о малолетним учиниоцима кривичног дела који наводе да ће ову меру спровести службена лица, органи унутрашњих послова у цивилном оделу, водећи рачуна да то не чине на упадљив начин.

Код нас је остављено отворено питање да ли постоји законски основ за привођење малолетних лица у прекршајном поступку, те применом одредби Закона о малолетним учиниоцима кривичног дела и кривично-правој заштити малолетних лица законски је дозвољене могућност привођења и малолетних лица.

Одлуке и друга писмена према малолетнику Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела изричито забрањује да се достављање врши истицањем на огласној табли суда. У односу на малолетнике не може се примењивати ни одредбе Закона о кривичном поступку о

усменом саопштавању одлука нити би била релевантна усмена изјава малолетника да се неће жалити. Оваква забрана је оправдана из више разлога а међу њима је најважнија она која се односи на узраст и на немогућност да се у довољној мери схвати значај такве изјаве или да се процени домашај сопствених поступака. Малолетник се не може задржавати у смислу одредбе члана 166 Закона о прекршајима, ако се не може утврдити његов идентитет, ако је затечен у вршењу прекршаја, задржавати малолетно лице не може се ни према одредби Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела.

Нецелисходност покретања прекршајног поступка, одредба члана 276 Закона о прекршајима стоји: „Суд може одлучити да се не покрене прекршајни поступак против малолетника ако сматра да не би било целисходно да се поступак води с обзиром на природу прекршаја, околности под којима је прекршај учињен, ранији живот малолетника и његова лична својства. У случају става 1 овог члана суд ће решењем одбацити захтев за покретање прекршајног поступка са образложењем због чега је захтев одбачен, а о учињеном прекршају обавестиће се родитељи, усвојилац, старалац малолетника или орган старатељства ради предузимања мера у складу са њиховим овлашћењима.

Када је малолетник учествовао у извршењу прекршаја заједно са пунолетним лицем поступак према њему ће се раздвојити и спровести по одредбама Закона о прекршајима. Поступак према малолетнику може се водити заједно са поступком против пунолетног лица и спровести се по општим одредбама закона о прекршајима, само ако је спајање поступка неопходно за сврсисходно решење ствари. Решење о раздвајању односно спајању поступка доноси поступајући судија. Против овог решења није дозвољена жалба.

У поступку према малолетницима орган старатељства родитељи, односно законски заступник малолетника имају право да се упознају са током поступка и да у току поступка стављају предлоге, да указују на чињенице и на доказе који су важни за доношење правилне одлуке. Током вођења прекршајног поступка Прекршајни суд је дужан да обавести Центар за социјални рад на чијој територији се налази пребивалиште малолетног лица, те да затражи од Центра за социјални рад да у складу са њиховим овлашћењима доставе податке о личности малолетника, његовом владању, околностима, личним и породичним приликама и средини у којој живе, такође да предложи меру која би била сврсисходна да се изрекне према малолетно окривљеном због извршеног прекршаја. При том је потребно обавестити „Центар за социјални рад и прекршајном делу које се малолетно окривљеном лицу ставља на терет и под којим околностима је учињен прекршај.

ПРЕКРШАЈНЕ САНКЦИЈЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

Малолетника који је у време извршења прекршаја навршио 14 година, а није навршио 16 година (млађи малолетник) могу се изрећи само васпитне мере. Малолетнику који је у време извршења прекршаја навршио 16 година, а није навршио 18 година (старији малолетник) може се изрећи и васпитна мера или казна. Заштитне мере се могу изрећи малолетнику уз васпитну меру ако је због потребе прекршаја то неопходно. Само суд може малолетнику изрећи васпитну меру, новчану казну, малолетнички затвор и заштитну меру.

Према малолетнику се могу изрећи следеће васпитне мере:

1. Мере упозорења и усмеравања: укор и посебне обавезе
2. Мере појачаног надзора.

Мере упозорења и упозоравања изричу се када је таквим мерама потребно утицати на личност малолетника, његово понашање и када су оне довољне да се постигне сврха ових мера. Мера појачаног надзора изриче се када је за васпитање и развој малолетника треба предузети трајне васпитне мере уз одговарајући стручни надзор и помоћ.

Васпитна мера, мера појачаног надзора као и малолетници затвор имају заједничку сврху да се обезбеди правилан развој личности малолетника, његово васпитање, укључивање у друштвену заједницу, као и да се утиче на развој и јачање његове личности. Закон дакле полази од концепције да су основи узроци малолетничке деликвенције непотпуно односно погрешно васпитање малолетника и недовољно утицање на његов правилан развој и да је применом васпитних мера и малолетничког затвора треба настојати да се отклоне ови узроци и тако сузбије малолетничка деликвенција. У одређивању сврхе кривичне санкције за малолетнике Закон о малолетним учиниоцима кривичног дела и кривично-правној заштити малолетних лица се служи са више појмова, а то су васпитање, правилан развој, поновно укључивање у друштво и јачање личности, личне одговорности. У најширем смислу речи, под васпитањем, значи свесно и намерно преношење друштвено историјског искуства старијих генерација на млађе са циљем да се те генерације оспособе за своју друштвену улогу у садашњости и у будућности и тако осигура континуитет друштвеног живота, васпитање малолетника значи дакле стварање код њих одређених сазнања изграђених ставова према друштвеним и индивидуалним вредностима, једном речју оспособљавање за живот у друштву који би био у складу са прихваћеним друштвеним и правним нормама понашања. Због тога је велики значај васпитања у формирању људске личности уопште. Васпитну улогу друштво остварује преко различитих друштвено васпитних фактора међу којима посебан значај имају породица, школа, радна средина, друштвена организација итд. У нашем друштву васпитни рад са младима треба да је опште друштвени задатак. Одсуство васпитног рада са малолетником или недовољно ангажовање у васпитном процесу оних чија је то законска или природна обавеза може да има за последицу стварање погрешне представа код малолетника о правом значају одређених вредности па тиме и погрешне усмерености његовог понашања. Под обезбеђивањем правилног развоја малолетника треба разумети стварање таквих животних услова који ће омогућити да се малолетник формира и развија у смислу опште опредељености за поштовање друштвених правила понашања. Са овим циљем и тесно је повезана и функција поновног укључивања малолетника у друштвену заједницу, што значи да малолетник треба формирати свест о његовој припадности, друштвеној заједници и обавезама према тој заједници као и потребе да се понаша према прихваћеним друштвеним правилима. Такође је потребно јачати и личну одговорност малолетника. То претпоставља постојање одређене свести о природи свога понашања али и предузимању одговорности за такво понашање. Оваква свест се формира пре свега кроз начин живота малолетника, затим утицај медицине, школе, средине у којој се малолетник креће али и деловањем одређених друштвених фактора као што су медији и средстава информисања уопште, затим друштвене и хуманитарне организације и др. удруживања показују да одсуство осећаја личне одговорности заузима значајно место у етиологији малолетничке деликвенције. Из овакве сврхе васпитне мере и малолетничког затвора не би се смео извући закључак да су санкције најпогоднији начин за отклањање васпитне запуштености малолетника и обезбеђивање њиховог правилног развоја. Тамо где постоји потреба да се пружи помоћ у васпитању и подизању малолетника, то се остварује пре свега кроз предузимање одређених мера социјалног и педагошког карактера. До примена кривичних санкција долази по правилу онда када су изостале ове превентивне мере али и примењивање кривичне санкције имају тада сврху коју је требало остварити тим социјалним и педагошким мерама. Судски укор, одредбе члана 67 Закона о прекршајима изриче се према малолетнику

према којем није потребно предузимати трајне васпитне мере, а нарочито када из његовог односа према учињеном прекршају или његовој спремности да убудуће не чини

-4-

прекршаје, може се закључити да ће изреченом васпитном мером бити постигнута сврха ове мере. У изрицању укора малолетнику ће се указати на друштвену неприхватљивост, његових поступака уколико поновно учини прекршај могућности изрицања друге васпитне мере. Ова мера се може изрећи старијем и млађем малолетнику. Основ за опредељење суда за изрицање ове мере о коме је потребно уверење суда да се сврха васпитних мера може постићи и самим прекором малолетника због његовог извршеног дела. Овакво уверење треба да се заснива на свеукупној оцени личности малолетног деликвента извршеног дела. Примена укора не би била оправдана ако је у питању васпитно запуштени малолетник а извршено дело је одраз те запуштености и представља ефикасну меру, ни према оним малолетним деликвентима који су лишени неопходне бриге и надзора родитеља или других лица односно према онима којима су изложени штених утицајима социјалне средине. У таквим случајевима целисходније је реаговати применом неке васпитне мере појачаног надзора. Основ је дакле уверење суда да је извршено дело да с обзиром на личност учиниоца побуде извршења и околности под којима је учињено представља случајност, екцес малолетника и његову непромишљеност. Закон то изражава кроз оцену односу малолетника према учињеном прекршају и његовој спремности да убудуће не чини прекршаје. То значи да изрицање укора такође представља располагање са одговарајућим подацима о личности малолетног деликвента и социјалној средини у којој живи. Тежина извршеног дела не мора бити одлучујућа при оцени оправданости изрицања укора, она се цени у контексту осталих околности које се односе на личности малолетника извршеног дела. У досадашњој судској пракси укор је претежно изричан за лакше прекршаје. У прилог овакве праксе наводе се два основна разлога, прво укор је најблажа санкција, његовим изрицањем не задире се основне слободе и права учиниоца дела. Ако би се примењивао према учиниоцима тежих прекршаја постојала би огромна диспропорција између последица прекршаја и штетних последица које услед тога настају за учиниоца. Други основни разлог је изрицање укора за теже прекршаје није криминално-политички оправдано, то би код малолетника могло створити погрешну представу о значају вредности који се штити прекршајним правом и одсуством његове личне одговорности, а могло би стимулативно деловати и на потенцијалне малолетне деликвенте. Ова мера укор је специфичног карактера. Она обједињује у себи прекор за извршен прекршај и упозорење да се у случају поновног извршења дела може применити строжија мера. Прекор изражава етичку оцену извршеног дела и циљ му је да код малолетника изазове или учврсти правилан однос према вредности које се штите прекршајним правом. Стога се изрицање укора не може свести на формално упозорење и о против правном понашању већ се пре свега мора указати на друштвену неприхватљивост таквог понашања. Мора се учинити морално-етичка оцена извршеног дела и указати на негативне концесије које су из тога могле настати за развој малолетника. Ефикасност ове мере условљена је у великој мери начином на који се изриче. Упозорење које суд упућује малолетном деликвенту представља један облик „претње за случај понављања дела“ . Циљ упозорења је утицај на развијање, учвршћивање осећаја личне одговорности за своје понашање али упућена претња изражена је у могућности изрицање строжије васпитне мере или малолетничког затвора није лишена ни застрашујућег утицаја. Посебна обавеза уколико суд оцени да је одговарајућим захтевом или забранама потребно утицати на малолетника и његово понашање може се наложити, одредити један или и више посебних обавеза и то:

1. да се извине оштећеном,
2. да у оквиру својих могућности, поправи или надокнади штету коју је проузроковао,
3. да не посећује одређена места и избегава друштво одређених лица која на њега могу негативно утицати,

4. да се подвргне одвикавању и лечењу зависности од алкохола, дрога или других опојних средстава и средстава зависности,
5. да се ради учења или провере знања саобраћајних прописа упуту у надлежну установу за оспособљавање возача,

-5-

6. да се без накнаде укључи и рад хуманитарних организација или у послове еколошко-социјалних и локалних значаја,
7. да се укључи у рад спортских и других секција у школи уз педагошки надзор наставника.

Ове мере не могу трајати дуже од шест месеци и не смеју ометати малолетничково школовање или запослење. Суд приликом изрицања посебних обавеза ће упозорити малолетника да се због неиспуњавања одређених обавеза оне могу заменити другим обавезама или васпитним мерама. Извршење посебних обавеза спроводи се уз надзор Центра за социјални рад који о извршењу обавеза обавештава суд. Одредба члана 63 став 5 Закона о прекршајима који прописује: „Суд ће приликом изрицања посебних обавеза упозорити малолетника да због неиспуњавања одређених обавеза, оне могу заменити другим обавезама или васпитном мером“. Одређене дилеме како код овог Закона, тако и код Закона о малолетним учиниоцима кривичног дела и кривично правној заштити малолетног лица изазива овај став у случају неиспуњавања једне или више посебних обавеза да се може заменити изречена обавеза другом или да се може изрећи друга васпитна мера. Замена изречене обавезе са другом обавезом је логична и целисходна, али је спорно да ли суд може у сваком случају изрећи васпитну меру друге врсте, на пример: Ако малолетник неће да се извини или неће да се укључи у одређене спортске активности суд може због тога да му изрекне васпитну меру, меру појачаног надзора. Реч је дакле о изрицању нове сасвим различите васпитне мере, а основ за то требало би да буде само извршење новог прекршаја.

МЕРЕ ПОЈАЧАНОГ НАДЗОРА

Васпитна мера појачаног надзора изриче се ако је потребно да се према малолетнику изврши трајна мера васпитања. Меру појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца, суд може изрећи ако су родитељи усвојиоца или стараоци пропустили да врше посебну бригу и надзор над малолетником а у могућности су да овакав надзор врше и то се од њих са основом може очекивати. Ако родитељ, усвојилац или старалац не могу вршити појачани надзор над малолетником, малолетнику се може изрећи појачан надзор органа старатељства.

Услови за изрицање васпитних мера

При изрицању васпитних мера узима се у обзир старост малолетника, степен његовог душевног развоја, психичке карактеристике и мотиви због којих је учинио прекршај, досадашње васпитање, околина и услови у којима је живео, тежина прекршаја, да ли му је већ пре тога била изречена васпитна мера, као и све остале околности које утичу на избор васпитних мера којом се најбоље постићи сврха кажњавања. Ради утврђивања околности ових побројаних суд мора саслушати родитеље, усвојиоца малолетника, његовог стараоца као и друга лица од којим може добити потребне податке, а то се пре свега мисли на податке од Центра за социјални рад којима се суд обраћа током поступка.

Када се после доношења одлуке којом је изречена васпитна мера појаве околности којих није било у време доношења одлуке или се за њих није знало а оне би биле од утицаја за доношење одлуке извршење изречене мере може се обуставити или изречена мера може се заменити другом васпитном мером. Коментар Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетника, то је одредба члана 24 названа Обустава извршења и замене изречене васпитне мере и другом васпитном мером прописује: да је

-6-

најважније да се према малолетнику примењује она мера која ће се најбоље остварити сврха, ако се изреченом васпитном мером не остварују добри резултати и ако се појаве околности услед којих настају велике тешкоће за извршење изречене мере или та мера постаје неподобна за остваривање сврхе, ове прекршајне санкције нема ни правних ни криминално-политичких разлога што би оправдало да се остане при изреченој мери и да се инсистира на њеном извршењу. Закон предвиђа неколико основа за измену одлуке о изреченој васпитној мери. Прва је појава околности којих није било у време доношења одлуке или се за њих није знало, а оне би биле од утицаја за судску одлуку. Те околности могу бити садржајно веома различите али неопходно је да су од значаја за избор васпитне мере, да су постојале у време извршења васпитне мере, односно да је суд за њих знао не би изрекао васпитну меру, него неку другу. Тако на пример, појава алкохолизма, проституције, наркоманије или други социо-патолошких појава чине породицу неподобном за извршавање мере и оправдана је потребе њене замене другом васпитном мером. Околност да је малолетнику већ раније изречена појачана мера од стране родитеља или стараоца или пак оба родитеља се налазе у иностранству које суд иначе није знао у време доношења одлуке могла би бити од утицаја да се не изрекне овај облик појачаног надзора. Измена одлуке о изреченој васпитној мери може се вршити и због одбијања малолетника или његових родитеља да поступи по налозима оног ко меру извршава. Овај основ може настати нарочито када изречена мере појачаног надзора родитеља или стараоца праћена и надзором органа старатељства или кад орган старатељства извршава меру, а уз њу су одређен и посебне обавезе. Ефикасност мере појачаног надзора претпоставља активну сарадњу малолетника и родитеља у њиховом извршењу и ако они у томе се не ангажују, а посебно ако пружају отпор, изречена мере појачаног надзора губи сваки свој смисао и неопходно ју је заменити. Ако је он правоснажности одлуке којом је изречена нека од васпитних мера и посебних обавеза, протекло више од шест месеци, а извршење није започето, суд ће поновно одлучити о потреби да се изврши изречена мера или посебна обавеза. При том може одлучити да се у року изречене мере или посебним обавезама изврши, ме изврши или да се замени неком другом васпитном мером или посебном обавезом. Суд је дужан да води посебно евиденције за сваког малолетника коме је изречена васпитна мера. Уколико је од изрицања васпитне мере протекло одређено време, а није се започело са њеним извршењем може се бар из два разлога поставити питање да ли уопште пада тада оправдано приступити извршењу мере. Прво, ако малолетник за дуже време није извршио нови прекршај или уопште се добро влада, а поправила се и социјална средина у којој живи, извршење изречене мере не само да није потреба већ је и нецелисходно јер је сврха примене мере остварена, тако да би приступање извршења значило само задовољавање неке апстрактне законитости. Друго, после дужег времена изречена васпитна мера може бити због измењених околностима неадекватно у конкретном случају инсистирања на њеној примени могло би бити криминално политички штетно. Закон не садржи посебне одредбе о застарелости извршења васпитних мера, што значи да ове санкције у начелу не застаревају. Стога се оправдано уз примене изречене васпитне мере после протеча одређеног времена од њеног изрицања не може се решавати уопштено путем генералне одредбе о застарелости извршења већ само на основу процене конкретне ситуације од стране органа који је ту меру изрекао.

КАЖЊАВАЊЕ СТАРИЈИХ МАЛОЛЕТНИКА чл. 73

Старијем малолетнику може се изрећи казна само ако је време када је учинио прекршај према својој душевној развијености могао схватити значај своје радње и управљати својим поступцима и ако због тежих последица прекршај или већег степена прекршајне одговорности не би било оправдано примењивати васпитну меру. Казна малолетничког затвора старијем малолетнику може се изрећи изузетно при чему се мора имати у виду природа прекршаја, личне осовине, понашање малолетника. Казна затвора која се изрекне старијем малолетнику не може бити дужа од 15 дана нити се новчана казна може заменити затвором у трајању дуже од

-7-

15 дана. Ако је малолетник постао пунолетан пре доношења одлуке, суд неће изрећи васпитну меру. Ако је малолетник постао пунолетан после доношења одлуке којом је изречена васпитна мера суд ће решењем обуставити извршење те мере.

Малолетничка деликвенција и посебна заштита права детета и малолетних учиниоца, како прекршајних тако и кривичних дела у судском поступку бавиле су се и даље се баве многе међународне организације, а посебно Генерална скупштина Уједињених нација и њени органи. Резултат активности су бројни прописи који су већином ратификовани у Р.Србији и то Конвенција о правима детета усвојена на Генералној скупштини 1989.г., Пекиншка правила, Резолуција 40/33 Генералне скупштине из 1985.г., Правила Уједињених нација о заштити малолетника лишених слободе, Токијска правила из 1990.г.

Среда, 07. новембар 2012.

Мирјана Оташевић
Управа царина

**ЗАШТИТНА МЕРА ОДУЗИМАЊА РОБЕ И ПРЕВОЗНИХ СРЕДСТАВА КОЈЕ СЕ
ИЗРИЧУ ПОВОДОМ ПОВРЕДЕ ЦАРИНСКИХ ПРОПИСА**

Увод

Заштитна мера одузимања робе са којом је извршен одређени царински прекршај, по правилу теже природе, била је прописана и у раније важећим Царинским законима, како Савезном Царинском закону (Сл. гласник СРЈ број 45/92...7/2003) тако и у Царинским законима донетим након 2003. године (Сл. гласник РС 73/03 и Сл. гласник РС број 18/2010). Законска регулатива наведених мера, била је присутна у процесном смислу и у процесним законима (Закон о прекршајима којима се повређују савезни прописи (Сл. лист СФРЈ број 4/77..3/90 и Сл. Листу СРЈ 50/93...64/01) као и у Закону о прекршајима РС (Сл. гласник РС број 44/89..65/01 и Сл. гласник РС 55/04 од 21.05.2004. године)

Полазећи од циља доношења сада важећег Царинског закона (Службени гласник РС број 18/10) који се састоји : у заштити економских, фискалних и финансијских интереса Републике Србије; заштити Републике Србије од незаконите и илегалне трговине; безбедности и заштити људи и животне средине те олакшању међународне трговине, неминовно призилази прописивање и одговарајућих заштитних мера одузимања робе са којима се чине најтежи прекршаји .

Ради постизања наведених циљева царински орган обавља прописане радње , врши контролне радње за обављање правилне примене овог закона и осталих прописа. У оквиру својих контрола правилне примене прописа откривају се пропусти који су Законом дефинисани као царински прекршаји.

Посебна пажња код вршења контроле, придаје се анализи ризика . Под ризиком се у смислу царинских прописа подразумева вероватоћа настајања догађаја у вези са уношењем, изношењем, транзитом, преносом или крајњом употребом робе, као и у вези са робом која нема статус домаће робе, а све са циљем спречавања последица неправилне примене царинских и других прописа, угрожавањем финансијских интереса Републике Србије, те да ли спорна роба представља претњу по безбедност Републике Србије и њених грађана, јавни морал, здравље људи, животиња и биљака, национално благо историјске, уметничке или археолошке вредности, права интелектуалне својине, животне средине и друго.

У складу са наведеним циљевима Закона, царински прекршаји су дефинисани у члану 291. као „Радње или пропусти који су у супротности са одредбама овог закона и подзаконских аката донетих на основу њега, сматрају се царинским прекршајима када је то одређено овим законом и као такви подлежу кажњавању.“

У Десетом делу Царинског закона, прописане су повреде царинских прописа односно прекршаји и казне одредбама чланова 292. до 297. Наведени закон не прави поделу на теже и лакше прекршаје, каква је подела постојала у раније важећем Царинском закону (Сл. гласник РС 73/03) . Имајући у виду висину прописаних казни као и чињеницу да је за прекршаје из члана 292. и 293. ЦЗ прописана и императивна заштитна мера одузимања робе која је предмет прекршаја, свакако да се ради о најатежим прекршајима царинских прописа, за чије санкционисање су стварно надлежни прекршајни судови.

С тим у вези тема овог рада је управо заштитна мера одузимања робе, као посебне мере које се изриче поред новчане казне, када се утврди кривица лица које је починило неки од наведених прекршаја.

Одузимање робе

Царинским законом је у члану 298. прописано да ће се роба која је предмет прекршаја из члана 292 и 293. одузети. Поред робе која је предмет прекршаја одузеће се и преносно

средство употребљено за смештај робе која је предмет прекршаја(контејнер,паковање или други предмети).Наведена роба биће одузета и у случају да није својина учиниоца прекршаја.

У раније важећем закону (Сл. гласник РС 73/03) била је прописана могућност одузимања робе и преносног односно превозног средства у члану 385. став 2,4 и 5., под условом да вредност робе која је предмет прекршаја прелази једну трећину вредности превозног, преносног или другог средства, утврђене у складу са одредбама тог закона уз услов из става 3. наведеног члана, да када је у питању превозно односно преносно средство, које није власништво учиниоца прекршаја да се мора доказати да је власник знао или могао знати да ће оно бити употребено за извршење прекршаја.Ставом 5. је било прописано да када се ради о роби са којом је извршен прекршај за коју је поред казне прописана и заштитна мера одузимања, да се иста може одузети и ако није својина учиниоца прекршаја,што не искључује права трећих лица на накнаду штете од учиниоца прекршаја. Формулација става 5. члана 385. тада важећег закона упућује на факултативност примене ове мере.

У сада важећем закону, када су у питању роба односно преносна средства иста ће бити безусловно одузета обзиром да се ради о императивној норми, без обзира на власништво над преносним средством односно робом и однос власника тог средства или робе према учиниоцу прекршаја.

Ставом 3. је прописано да када се ради о роби која је предмет царинског прекршаја из члана 292. и 293. а иста не буде пронађена или се не може одузети из било ког разлога,починилац прекршаја је дужан да плати вредност робе утврђену у складу са одредбама овог закона уз покретање посебног управног поступка наплате увозних дажбина и накнада које се плаћају приликом увоза.

Код одређивања вредности робе, царински орган је у обавези да одреди вредност робе у складу са одредбама чланова 39. до 49. ЦЗ уз обавезу да у смислу члана 50. на захтев увозника, односно заинтересованог лица достави писмено образложење о начину на који је утврђена царинска вредност увезене робе.Наведени податак о вредности робе, битан је не само код изрицања заштитне мере већ и приликом изрицања саме санкције за прекршаја из члана 292. обзиром да се санкција везује управо за вредност робе ,док се код прекршаја из члана 293. везује за ускраћене дажбине, чији износ је управо условљен правилним одређивањем царинске основице односно вредности робе.

У члану 298. став 4.сада важећег Царинског закона, прописано је да ће се роба која је предмет царинског прекршаја за коју је прописана заштитна мера одузети и у случају ако је прекршајни поступак обустављен зато што је учинилац у време извршења прекршаја био малолетан или се против против учиниоца прекршаја није могао водити поступак зато што је учинилац био недоступан или непознат царинском органу или због постојања других законских сметњи,осим у случају наступања апсолутне застарелости.

Идентична норма била је прописана и у раније важећем Закону одредбом члана 386 став6.

Треба имати у виду да је Законом о прекршајима РС (Сл. гласник РС 101/05..111/09) у члану 48. прописано да ће премети који су употребљени или су били намењени за извршење прекршаја или који су настали извршењем прекршаја бити привремено или трајно одузети ако су својина учиниоца прекршаја,односно ако њима располаже правно лице учинилац прекршаја.Ставом 2. Је прописано да предмети могу бити одузети и ако нису својина учиниоца прекршаја или њима располаже правно лице учинилац прекршаја ,ако то захтевају интереси опште безбедности,чувања живота и здравља људи,сигурност робог промета или разлози јавног морала,као и у другим случајевима предвиђеним Законом.

Овако формулисан став 2. наведеног члана указује да ће суд ценити у сваком конкретном случају да ли постоје наведени разлози ,када предмети нису својина учиниоца прекршаја, те да ли ће у конкретном случају изрећи заштитну меру.Као што је напред наведено Царинским законом је прописано у члану 298. став 3. да ће роба која је предмет прекршаја као и преносно средство бити одузета што упућује на њену императивност.

У ставу 3. Члана 48. Закона о прекршајима прописано је да суд који је донео пресуду одређује у складу са посебним прописима да ли ће се одузети предмети уништити, продати или предати заинтересованом органу односно организацији.

Приликом доношења пресуде у делу којим се одређује на који начин ће се поступити са одузетом робом, када је у питању роба одузета због извршења царинског прекршаја, суд ће имати у виду одредбе члана 648. до 658. Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом (Сл.гласник РС број 93/10) којим одредбама је прописан поступак продаје царинске робе, као и одредбе члана 589. Уредбе којим се прописује бесплатно уступање стране робе и други начини поступања са одузетом страном робом .Имајући у виду да предмети прекршаја могу бити и предмети за које је утврђено да се истима повређује интелектуална својина суд ће имати у виду специфичности ове робе на коју се не могу применити напред наведене одредбе већ одредбе Уредбе о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници (Сл. гласник РС број 86/10)будући да ова роба мора бити уклоњена из уобичајених робних токова.

У ставу 4. члана 48. Закона о прекршајима прописано је да ако учинилац прекршаја самовољно отуђи или уништи предмете или на други начин онемогући њихово одузимање ,у пресуду ће се одредити да плати новчани износ који одговара вредности предмета.

Као што је напред наведено чланом 298. став 3. ЦЗ прописано је да учинилац прекршаја дужан да плати вредност робе.

Ради могућег осујећења изрицања заштитне мере одузимања предмета најчешће се у складу са одредбом члана 205. Закона о прекршајима, предмети привремено одузимају.Привремено одузимање предмета одређује суд писаном наредбом. У ставу 3. наведеног члана прописано је да се Законом могу овластити и службена лица инспекцијских органа ,службеници царинске службе и овлашћени полицијски службеници да привремено одузму предмете када у вршењу службене дужности сазнају за прекршај.Наведени органи да суд неодложно извести о привременом одузимању предмета и да се старају о чувању тих предмета ,уколико законом није другачије одређено.Лицу од којих се одузимају предмети издаје се потврда са тачним означањем предмета.

Ако се ради о предметима који су подложни квару или ако њихово чување изискује несразмерне трошкове ,суд ће одредити да се такви предмети продају, а новац продајом те робе преда на чување банци или другој финансијској организацији.Уколико прекршајни поступак буде обустављен новац добијен продајом у складу са чланом 206. Закона биће враћен власнику осим у случају да се ради о предметима који неће бити враћени из разлога опште безбедости или разлога морала о чему се доноси посебно решење.У случају да се не зна власник предмета ,па се ни у року од једне године од дана објављивања огласа не јави за предмет или новац добијен продајом предмета ,донеће се посебно решење да предмет постаје државна својина ,одосно да се новац унесе у буџет Републике Србије.Овом одредбом се не дира у права власника да у парници тражи предају предмета односно новца.

Све ове одредбе упућују на обавезу суда да у ситуацији када се из захтева за покретање прекршајног поступка те приложених обавештења као и доказа где се евентуалнороба налази одлучи о роби, на само онда када се роба одузима већ и у ситуацији када се пресудом лице ослобођа кривице или пак буде кажњено за прекршај за који није прописана заштитна мера одузимања робе.

Одузимање превозног средства

Царинским законом у члану 299. прописана је посебна одредба која се односи на одузимање превозног средства које употребљено за превоз робе која је предмет прекршаја из члана 292. Цз ,под условом да вредност робе прелази 1/3 вредности превозног средства,као и условом да је власник тог превозног средства знао или могао знати да ће се оно користити за превоз робе која је предмет извршења прекршаја.

Подносилац захтева за покретање прекршајног поступка у конкретном случају у обавези је да пре подошења захтева за покретање прекршајног поступка надлежном прекршајном суду, прецизно у складу са одредбама Закона, утврди вредност спорне робе у тренутку извршења прекршаја, као и вредност превозног средства, обзиром да се ради о кумулативном услову условљеном да вредност робе прелази 1/3 вредности превозног средства, уз истовремено обезбеђење доказа да је власник превозног средства знао или могао знати да да ће се оно користити за превоз која је предмет прекршаја.

Уколико се ради о возилу које је посебно конструисано,адаптирано или измењено или на било који други начин прилагођено сврси скривања робе исто ће бити одузето без обзира на вредност робе односно вредност превозног средства.Одузимање превозног средства не утиче на права трећих лица да од починиоца прекршаја захтевају накнаду штете.

У раније важећем Царинском закону (Сл. гласник РС број 73/03) одузимање превозног средства није било је прописано као посебна одредба, већ у оквиру одредбе из члана 385. став 2 и 3. и иста се односила на превозно средство са којом је био извршен превоз робе са којом је извршен царински прекршај за који је прописана заштитна мера одузимања робе , а према одредбама сада важећег Царинског закона, одредба члана 299. односи се искључиво на рпревоз робе са којом је извршен прекршај из члана 292. ЦЗ.

Изрицање заштитне мере по Закону о прекршајима РС

Царинским законом је прописано да ће се заштитна мера изрећи и у случају да се против учиниоца није могао водити поступак зато што је учинилац био малолетан у време извршења прекршаја, непознат или недоступан царинском органу,или због постојања других законских сметњи, случају осим у случају наступања апсолутне застарелости.

Према Закону о прекршајима, учлану 48 став 6. прописано је да ће се предмети који су употребљени или били намењени за извршење прекршаја одузети и када се прекршајни поступак не заврши пресудом којом се окривљени оглашава кривим ако то зхтвају интереси опште безбедности или разлози морала или ако је поступак прекинут из разлога што прекршилац није доступан суду,као и у другим случајевима одређеним посебним законом и да се о томе доноси посебно решење на које окривљени има посебно право жалбе.Из наведеног произилази да се по одредбама овог закона заштитна мера може изрећи под одређеним условима и након наступања апсолутне зстаре за вођење царинско прекршајног поступка.

Обзиром да Прекршајни суд поступак води у складу са одредбама Закона о прекршајима ,на који упућује и одредба члана 306.Царинског закона ,суд је у обавези да када утврди да интереси опште безбедности или разлози јавног морала указујуда окривљени према коме је обустављен прекршајни поступак услед наступања апслутне застарелости прекршајног гоњења ,указује да окривљеном треба изрећи заштитну меру одузимања предмета,применом одредбе члана 48. Став6. Закона о прекршајима .Овде треба истаћи да се под појмом опште безбедности подразумева заштита личних ,имовинских и других права и слобода грађана од криминалног ускраћивања њихових коришћења ,као и да се под појмом јавног морала подразумевају морална схватањакоја су опште прихваћена у нашем друштву,односно шта је за наше друштво добро да се чини ,а шта је забрањено јер се сматра злим. Ово из разлога што се код цар.прекршаја најчешће ради о роби која се не може пустити у слободан промет,услед заштите личних и имовинских права грађана као и заштите робног промета на територији Републике Србије ,таква роба се не може вратити учиниоцу прекршаја ,већ ће се у складу са одредбама Закона о прекршајима посебним решењем одузети.

Поступак одузимања робе у Кривичном законнику и Законнику о кривичном поступку

Према правилима Кривичног законика ,мере одузимања предмет може се изрећи и када се поступак не заврши осуђујућом пресудом.Ово правило садржано је и у Зконнику о

кривичном поступку уз испуњење кумулативних услова и то: да се ради о предметима који се по закону морају одузети, као и да се ради о предметима чије одузимање захтевају интереси опште безбедности или разлози морала.

По правилу предмети се најчешће одузимају од лица који су у својини учиниоца кривичног дела, али према одредби члана 87 став 1. КЗ могу се одузети и када нису својина учиниоца ако то захтевају интереси опште безбедности или када и даље постоји опасност да ће бити употребљени за извршење кривичних дела. Оваквим одлукама се не дира у право 3. лица на накнаду штете од учиниоца (члан 87 став 2. КЗ)

Извршење и превозних средстава заштитних мера одузимања робе

Чланом 296 Закона о прекршајима Републике Србије, прописано је да заштитну меру одузимања предмета извршава орган у чију надлежност спада извршење односно надзор над извршењем прописа по којима је заштитна мера изречена ако по Закону није другачије одређено.

Одузети предмети продају се по прописима који важе за пореско извршење уколико посебним прописима није другачије одређено. Имајући у виду да је Царинским Законом прописан поступак продаје робе као и расподеле средстава то упућује на чињеницу да ће се применити прописи из Царинског Закона.

При свему овом треба имати у виду чињеницу да је чланом 13. Царинског Закона прописано да су државини органи (Судови, Инспекцијски органи, органи Унутрашњих послова и други) дужни да најближем царинском органу пријаве сву робу и превозна средства која се код њих налазе који су од стране тих органа привремено задржана или коначно одузета а постоји основана сумња да је то царинска роба над којом није спроведен царински поступак у складу са одредбама овог Закона.

Роба и превозна средства из става 1 овог члана, не могу се предати другом лицу пре него што се плате увозне дажбине. Државни органи из става 1 овог члана, дужни су да уплате увозне дажбине пре предаје царинске робе купцу или другом лицу коме су робу уступили. У ставу 3 је наведено да се увозне дажбине плаћају по подмирењу трошкова насталих у вези са робом из става 2 овог члана (трошкови чувања, продаје и слично).

При свему овоме треба имати у виду одредбу члана 205. став 3. којим је овлашћена царинска служба да привремено одузме робу за коју сматра да је са истом извршен царински прекршај.

У члану 296. став 4 ЗОП-а прописано је, ако је учинилац самовољно отуђио или уништио предмет прекршаја, или на други начин онемогућио извршење, посебним решењем Суда обавезаће се да плати новчани износ који одговара вредности тог предмета. Уважавајући да је за извршење као и надзор над извршењем царинских прописа, надлежна царинска служба, то значи да би се након доношења оваквог решења Суда, посебним решењем учинилац био обавезан наплату противвредности за не пронађену робу, а решењем донетим у царинско управном поступку и на наплату царинских дажбина, решењем донетим у оквиру надлежности царинског органа.

Новчани износ добијен продајом предмета који су својина учиниоца прекршаја а одузети по пресудама Суда представљају приход буџета Републике Србије.

Ако су продати предмети који нису својина учиниоца прекршаја или њима не располаже правно лице учинилац прекршаја, износ се предаје лицу чија су својина ти предмети, односно правном лицу које располаже тим предметима. Уколико је то лице непознато или се не јави у року од годину дана од дана продаје износ добијен од продаје таквих предмета представља приход буџета Републике Србије.

Чланом 297. прописана је обавеза да органи који су по овом Закону обавезни да извршавају заштитне мере, дужни су да о извршењу заштитне мере обавесте Суд који је меру изрекао. То значи да уколико пресуду извршава овлашћени царински радник, дужан је да писмено обавести Суд који је пресудом изрекао заштитну меру да је мера извршена на

начин прописан Законом с позивом на члан 297 ЗОП-а РС. Позивајући се на број пресуде и остале податке везане за лице и робу који су наведени у пресуди.

ЗАКЉУЧАК

Заштитна мера одузимања предмета за разлику од осталих мера безбедности, које су по правилу личне природе, једина је мера у систему кривичних и прекршајних санкција стварноправног карактера. У појединим правним системима има карактер споредне санкције, међутим иако је именована као мера безбедности, она је једним својим делом задржала карактер казне.

Анализирајући прописану казну за прекршаје прописане чланом 292. Царинског закона (од једноструког до четвороструког износа вредности робе), долази се до закључка да се изрицањем минималне казне –једнострука вредност робе, фактички изриче заштитна мера, а да не говоримо када се изрекне максимална казна. Отуда се у пракси најчешће изриче или минимална казна или ублажава казна испод минимално прописане, будући да ће поред казне бити изречена императивна заштитна мера одузимања робе.

Овај проблем посебно долази до изражаја када се из било ког разлога не може изрећи заштитна мера одузимања, већ се налаже наплата противвредности робе, на који износ се у посебном управном поступку наплаћују пипадајуће царинске дажбине. Поставља се питање када су казне условљене висином вредности робе и обавезном наплатом царинских дажбина, да ли се на овај начин фактички отклања последица извршења прекршаја, те да ли је оправдано изрицати заштитну меру.

У сазанању да се припрема измена Закона о прекршајима, по којима критеријум за одређивање стварне надлежности Прекршајног суда, свакако неће бити прекршаји за које је прописана заштитна мера одузимања предмета, аутор овог текста сматра да би било упутно да се размисли о измени казних одредаба Царинског закона и оправданости изрицања заштитних мера. Ово из разлога што царински орган може кроз управни поступак лишити потенцијалне прекршиоце, робе која је на нелегалан начин унета, путем уништења или продаје робе о трошку прекршиоца уколико се ради о роби која не испуњава прописане услове, у циљу заштите живота и здравља људи или уколико је увоз или извоз робе забрањен посебним прописом, односно ако са истом се повређује право интелектуалне својине или је пак настало извршењем кривичног дела (фалсификати и слично). У сада важећем Царинском закону у члану 82. прописано је: "Ако царински орган утврди да је роба неовлашћено унета у царинско подручје РС ли да није ила под царинским надзором, предузима неопходне мере, у циљу даљег потупања са робом, укључујући и продају робе.

Трошкове предузетих мера укључујући трошкове уништења робе, сноси држалац робе."

Цитиране одребе би се могле приликом измене Царинског закона додатно прецизирати, те утврдити у ком поступку и по ком овлашћењу би роба нелегално унета у царинско подручје Републике Србије, била изузета ван редовних токова увоза или извоза имајући у виду и посебне прописе којима се регулише увоз робе под посебним условима односно забрана увоза и извоза.

На наведени начин избегли би се трошкови чувања приремено одузете робе, избегло би се пропадање робе због протеча времена до правоснажности пресуде, а у крајњем случају и накнаде штете у случају наступања застарелости гоњења по конкретном прекршајном поступку.

До ових закључака, дошла сам пре свега имајући у виду дугогодишњу праксу у раду, као и анализирајући пресуде Европског суда за људска права у Стразбуру, по којима је одлучивано по тужбама за накнаду штете, у вези са робом правоснажно одузетом због извршења царинског прекршаја а не ретко правоснажно осуђених и због извршења кривичног дела у вези са спорном робом, по којима је утврђено да је дошло до повреде члана 1.

Протокола број 1. Конвенције о заштити људских права, те досуђена накнада штете тужиоцу примера ради по представци број 15112/07 Милосављевић против Србије (Пресуда објављена у Службеном гласнику РС број 61/2012 од 22.06.2012. године).

Са напред изнетих разлога потребно је евентуално размишљати у правцу осарењења како казних одредаба прописаних Царинским законом, тако и о решењима везаним за ову проблематику у Закону о прекршајима.

Коришћена литература:

Царински закон (Сл. гласник РС број 73/03)

Царински закон (Сл. гласник РС број 18/10)

Закон о прекршајима РС (Сл. гласник РС број 101/05..111/09)

Уредба о царински дозвољеном поступању с робом (Сл. гласник РС број 93/03)

Зборник радова UESEID јуни 2012. Реферат ПРЕКРШАЈНИ СУД И ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ. Аутор: Златко Шкрипац, судија Вишег прекршајног суда – одељења у Новом Саду.

ПОВРЕДА ПРАВА НА ОДБРАНУ

Садржај:

1. Увод
2. Право на одбрану по Закону о прекршајима Републике Србије
3. Право на одбрану по Законнику о кривичном поступку Републике Србије
4. Материјална и формална одбрана окривљеног у казненом праву (аналогна примена кривичног законодавства у прекршајном поступку)
5. Право на одбрану у упоредном праву Закона о прекршајима у региону (бивше Републике СФРЈ)
6. Повреда права на одбрану окривљеног у пракси
7. Пракса других судова из области прекршајног права
8. Закључак

1. УВОД

Још давне 1215. године, Велика повеља о слободама прописивала је да „право и правда неће никоме бити предата, ускраћена или одгођена.“ Иако се ова мисао односила на посебне категорије заштићених слојева грађана у енглеском друштву, била је претеча савремених одредаба којима се уређује правично и законито суђење, а које ће бити основ за доношење будућих Конвенција о људским правима и слободама, које ће бити инкорпориране у кривично законодавство, па временом и у прекршајно право.

Тек, временом је ова мисао, као идеја, проширена на све категорије грађана тако да је постала инструмент међународног правног поретка ради заштите правног интегритета, не само савременог човека као грађанина, већ сваког човека као личности који се у неком поступку, а посебно кривичном и прекршајном, појављује као окривљено лице, које треба да докаже своју невиност. При томе, временом је проистекла и дефиниција на правично суђење, на отелотворење правне државе и право на одбрану, што је основни постулат поштовања људских права, без кога нема правде и правичног суђења.

Временом су сви правни акти у међународном праву, а аналогно њиховим одредбама и у националним правима, унеле одредбе о поштовању људских права, посебно у вези права на правично суђење и права на одбрану у судском поступку, што је довело до доношења Конвенције о заштити људских права и основних слобода, као и пратећих протокола који су

донети као саставни делови ове конвенције, у циљу поштовања свих људских права и слобода, укључујући и право на правично суђење и право на одбрану.

Поштовање права на правично суђење од суштинске је важности за функционисање сваког демократско слободног друштва. Посебно, поштовање овог правног принципа означило је за целокупан правни систем, за његову стабилност као и показатељ поштовања људских права и слобода, а посебно у односу на право на одбрану. Због тога, свако има право да његова правна ствар буде правично и јавно саслушана од стране надлежног, независног и непристрасног суда који је установљен законом, што је био основ за поштовање ових основних правних норми, чак и у афричкој Повељи о људским правима и правима народа.

Основ ових идеја касније је установљен **чланом 6 Европске Конвенције о људским правима и основним слободама** који гласи „**да свако током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованом на основу закона. Пресуда се изриче јавно, али се штампа и јавност могу искључити из целог и дела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбедности у демократском друштву, када то захтевају интереси малолетника или заштита приватног живота странака, или у мери која је по мишљењу суда, нужно потребна у посебним околностима када би јавност могла да нашкоди интересима правде**“.

Цело поглавље члана 6 наведене Конвенције, односи се на право на правично суђење, па се у овом поглављу посебно указује да свако оптужен има право да у најкраћем могућем року, подробно и на језику који разуме, буде обавештен о природи и разлозима за оптужбу против њега, да има довољно времена и могућности за припремање одбране, да се брани лично или путем браниоца кога сам изабере или ако нема довољно средстава да плати за правну помоћ, да ову помоћ добије бесплатно када интереси правде то захтевају. Право на одбрану подразумева да оптужено лице има право и да испитује сведоке против себе или да постигне да се они испитају и да се обезбеди присуство и саслушање сведока у његову корист под истим условима који важе за оне који сведоче против њега, као и да добије бесплатну помоћ преводиоца ако не разуме или не говори језик који се употребљава на суду.

Сходо одредбама, аналогно се примењују и на прекршајно законодавство, с обзиром да је европско право изједначило прекршајно и кривично законодавство у погледу казненог дела у праву, осим што је у овим правним системима позната градација на лакша и тежа казнена дела, али је право на одбрану и правично суђење јединствен инструмент који је један од основних слобода и заштите права грађана јединстве, тако да се под једнаким условима и на начин прописан овим актима примењује у оба поступка.

У погледу права одбране спадају посебно једнакост странака пред независним и непристрасним судом, претпоставка невиности и начело јавности суђења, док у остала права одбране стављају право појединца да буде обавештен о природи и разлозима оптужбе, право на одговарајуће време за припрему одбране, право на браниоца, право да се испитају сведоци, право на бесплатну помоћ преводиоца, право на суђење у разумном року, право на правни лек и забрана поновног суђења за исти злочин или дело, као и права на накнаду штете.

Сва ова права спадају у заштићена права Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода у погледу права на правично суђење, како у прекршајном тако и у

кривичном законодавству, те са тих разлога свака повреда једног од наведених права одбране представљају повреду тих права у смислу зацртаних и установљених правила у пракси.

Сви грађани су једнаки пред судовима и осталим институцијама међународног права, што значи да имају једнак приступ и право на истоветно суђење, без икакве дискриминације. Због тога је, у свим споровима где је долазило до повреде људских права на једнокаст странака у поступку пред судом као и у поступку суђења, а посебно приликом повреде права на одбрану, доношена одлука на међународном нивоу која је обавезивала државу чији је држављанин и грађанин оштећен неправичним суђењем и ускраћивањем права на одбрану, на обавезну накнаду штете. Велики је број таквих примера у пракси, па и у прекршајном законодавству. Иначе, постављање једнакости странака пред судом као и заштите њихових основних људских права и слобода односи се и на поступање пред војним и специјализованим судовима.

Непристрасност и независност рада судова указује на то да ће се у сваком поступку, па и у прекршајном, приступити суђењу на правичан и законит начин са посебним поштовањем права странака у поступку, а посебно правима окривљеног, у смислу да му се омогући адекватна одбрана како би се изјаснио за дело за које се терет поднетом оптужбом, односно захтевом за покретање прекршајног поступка у прекршајном поступку.

Такође је наведеном конвенцијом прописано да свако ко је оптужен за кривично дело има право да се сматра невиним, све док се његова кривица на основу закона не докаже. У том правцу, пресумпција невиности значи да је терет доказивања у кривичном поступку на страни тужиоца, док се тужени сматра невиним све док се не докаже његова кривица. Исто правило важи и за прекршајни поступак где је терет доказивања на подносиоцу захтева за покретање прекршајног поступка, а на окривљеном је да се брани и износи све доказе до којих може доћи у прекршајном поступку, а који могу довести до другачије одлуке од осуђујуће у односу на поднети захтев. Уз поштовање овог правила начело јавности суђења је такође од интереса, осим у поступку који се води према малолетним лицима где је јавност искључена да би се заштитила приватност живота странака као и малолетног лица.

Међутим, веома су важна права одбране која поред основних цитираних одлика прописују право појединца да буде обавештен о оптужби која је против њега подигнута, као и да изнесе адекватну одбрану у поступку (у конкретном случају говоримо о прекршајном поступку) од значаја за исход поступка као и за доношење одлуке у односу на обе врсте дела за које се терети.

Због тога је од значаја да посебно размотримо шта прописују одредбе **Закона о прекршајима Републике Србије „Службени гласник РС“, број 101/05-116/08**, чија је примена била одложена до 01.01.2010. године, када су почели са радом Прекршајни судови и Виши прекршајни суд у Републици Србији, примењујући одредбе новог Закона о прекршајима, па и у односу на право одбране окривљеног у прекршајном поступку.

Осим тога, **Уставом Републике Србије „Службени гласник РС“ број 98/06 од 10.11.2006. године**, прописује у члану 33 посебна права окривљеног као и чланом 34 правну сигурност у казненом праву, чиме су ове одредбе у свему усклађене са Европском Конвенцијом о заштити људских права и основних људских слобода, и на тај начин усаглашене у примени и у казненом праву Републике Србије, укључујући и прекршајно право.

Чланом 33 Устава РС прописано је да „свако ко је оптужен за кривично дело има право да у најкраћем року, у складу са Законом, подрбно и на језику који разуме буде

обавештен о природи и разлозима дела за које се терети, као и о доказима прикупљеним против њега“. Даљим одредбама наведеног члана 33 Устава РС прописано је да **„нико не може бити принуђен да призна кривицу за себе или друга лица, те да сва права која има окривљени за кривично дело, сходно закону и у складу са њим, има и физичко лице против кога се води поступак за неко друго кажњиво дело“**, а посебно је ставом 4 члана 33 Устава РС прописано да **„свако ко је окривљен за кривично дело, а доступан је суду, има право да му се суди у његовом присуству и не може бити кажњен ако му није омогућено да буде саслушан и да се брани.“**

Такође је чланом 34 Устава РС прописана правна сигурност у казненом праву у смислу да **„нико се не може огласити кривим за дело које, пре него што је учињено, законом или другим прописом заснованим на закону није било предвиђено као кажњиво, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена.“** Такође је прописано да се казне одређују према пропису који је важио у време када је дело учињено, изузев када је каснији пропис повољнији за учиниоца, што важи и у кривичном и у прекршајном законодавству.

На овај начин је и Устав Републике Србије јасно указао на важност права на одбрану окривљеног, као и на евентуалну повреду права на одбрану окривљеног уколико му се немогући да буде саслушан, а за то непостоје оправдани разлози, ради изношења одбране или доказа суду, у судском поступку, без обзира да ли се ради о лакшем или тежем делу, прекршају или кривичном делу, јер свако има право на правично суђење и правичну одбрану, у смислу доказивања и изношења одбране у своју корист, па и у корист лица за која сматра да су невина док се недокаже супротно.

На тај начин је право на одбрану широко постављено, регулисано међународно правним актима кроз Конвенције и Протоколе на свим нивоима, и за све судске поступке, посебно за кривично и прекршајно законодавство, а затим у складу са тим међународним актима усклађено и на националним нивоима националним правом, посебним законима, као и подзаконским актима, а и највишим актом државе, Уставом, чиме се указује на значај загарантованих људских права и слобода у смислу њихових поштовања и онемогућавања њихових повреда, посебно у судском поступку.

2. ПРАВО НА ОДБРАНУ ПО ЗАКОНУ О ПРЕКРШАЈИМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

На околност прекршаја за који се терети, а посебно да може дати свој исказ у вези је и уредног позивања окривљеног, посебно у смислу члана 162 Закона о прекршајима. Ово посебно, у случају када се на позиву назначи да је окривљени обавезан да лично присуствује ради испитивања или изношења одбране, а у случају да то не може, може доставити и писану одбрану.

Давањем могућности и достављања писане одбране Прекршајном суду, окривљеном се не ускраћује право на одбрану, као што је таква могућност допуштена и на усменом изјашњавању пред судом, већ се идентично сматра правом на одбрану и достављање писане одбране, у којој је неопходно да се окривљени изјасни на све околности које га терете, евентуално предложи доказе за извођењем истих поступку као и све доказе који му иду у прилог одбране, а на суду је да писану одбрану цени исто као и усмено дату одбрану у односу на поднети захтев и одређени прекршај.

У сваком случају, и достављање писане одбране је суду важан доказ о одбрани окривљеног и чињенице да му није повређено право на одбрану нити ускраћено, осим у случају када у писаној одбрани захтева да се евентуално суочи са појединим сведоцима, предложи доказе за извођење где је неопходно и његово лично присуство, у ком случају ће суд свакако заказати или ново рочиште на које ће позвати окривљеног да присуствује ради изношења те одбране и тог доказа на посебном рочишту или на евентуално одржаном главном претресу.

Закон о прекршајима Републике Србије је чланом 85 став 3 регулисао поступање суда, односно органа управе уколико уредно позвани окривљени не дође на рочиште, неоправда свој изостанак или у одређеном року не достави писмену одбрану. У том случају суд мора као и надлежни орган пажљиво оценити све чињенице и околности које је имао у списима предмета у вези обележја прекршаја по поднетом захтеву, те пажљиво оценом истих утврдити да ли је неопходно саслушање окривљеног или не, с обзиром на тежину, врсту, начин извршења прекршаја, последице или висину запређене казне, пре доношења одлуке у поступку. Није довољно да окривљени само неоправда свој изостанак или у одређеном року недостави писану одбрану, па да суд без извођења других доказа или услед недостатка довољно доказа у списима предмета донесе осуђујућу одлуку, с обзиром да у тим случајевима најчешће имамо жалбе окривљених да им је повређено право на одбрану, јер суд неисцрпи све инструменте ради довођења окривљеног у поступак (члан 163 ЗОП-а) принудно довођење окривљеног у поступак ради изјашњења, уколико је његова одбрана неопходна и уколико се утврди да се ради о таквом прекршају да је у сваком случају саслушање окривљеног неопходно.

Према томе, посебно треба имати у виду да одредба члана 85 право на одбрану која је прописала у којим случајевима ће се и како поступати према праву окривљеног на одбрану и изношење те одбране у прекршајном поступку, суд мора водити рачуна и о његовом личном праву као учеснику у поступку у свакој конкретной ситуацији, а посебно у односу на тежину и врсту прекршаја, па и у случају да се суд одлучи на примену члана 163 Закона о прекршајима принудно довођење окривљеног ради испитивања, чак и у случају када у више наврата неоправда свој изостанак или оправда изостанак, а не појави се на наредном рочишту уколико је затражио одлагање из оправданих разлога.

У сваком случају право на одбрану је лично право окривљеног као учесника у прекршајном поступку, окривљени се не може принудити да ту одбрану изнесе чак и ако се појави на рочишту уколико не жели да изнесе аргументе о одређеним чињеницама или их не изнесе истинито или их суду не изнесе у оном обиму који је неопходан за пресуђење одређене врсте прекршаја, јер се окривљени може бранити и ћутањем.

Право на одбрану је право које се не сме ускратити окривљеном, а на његовој оцени је хоће ли то право у поступку искористити или не и на који начин, као и у којој мери у односу на поднети захтев и обележје прекршаја за које се терети.

3. ПРАВО НА ОДБРАНУ ПО ЗАКОНИКУ О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Нови Кривични законик као и Законик о кривичном поступку у Републици Србији усаглашени су са европским стандардима и Европском Конвенцијом о људским правима и основним слободама као и Протоколима који су касније донети и усклађени са људским

правима и слободама, посебно са назнаком на правично суђење које окривљени имају у кривичним поступцима, при чему се мисли и на прекршајни поступак, јер је у казненом праву Немачке и европском праву шире, прекршајно дело изједначено са кривичним делом у смислу казних дела, осим што по градацији и степену прекршаји спадају у лакша кривична дела.

Такође и по казненом праву, окривљени има право да се брани и његово право на одбрану обухвата упознавање са делом за које се у поступку терети, а већ на првом саслушању мора бити обавештен о делу за које се терети и о доказима на којима је заснована оптужба. Окривљени не сме бити приморан да сведочи против самог себе или да призна кривицу, што би представљало повреду његовог права на одбрану, јер има могућност и да се брани ћутањем. Окривљени мора имати могућност да се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да изнесе све чињенице и доказе који му иду у прилог.

Окривљеном се мора обезбедити довољно времена и могућности за припремање одбране, а такође има право да се брани сам или уз стручну помоћ браниоца, кога сам изабере из реда адвоката и који може присуствовати његовом саслушању. Такође се окривљеном мора омогућити да се поучи о праву на учешће браниоца у поступку и да бранилац може присуствовати његовом саслушању у кривичном поступку. У посебним случајевима, окривљени има право да му суд постави браниоца по службеној дужности, а уколико окривљени још увек није у својству окривљеног лица у кривичном поступку, већ осумњиченог лица, такође има право на браниоца, у складу са Кривичним закоником, јер у противном то представља повреду његовог права на одбрану.

Неспорно је да је у кривичном поступку који је знатно сложенији од прекршајног поступка, право на одбрану окривљеног задире и у његова права у вези права лишења права које има као лице које је лишено слободе, и који има као ухапшено лице, док у оба поступка, и у прекршајном и у кривичном поступку, сматра се да је повређено право на одбрану окривљеног уколико није упозорен на употребу језика и писма у поступку, што према одредби члана 86 Закона о прекршајима регулише право окривљеног у поступку, а према одредби члана 234 став 1 тачка 4 Закона о прекршајима представља и битну повреду поступка.

У оба случаја, и у прекршајном и у кривичном поступку, право на одбрану окривљеног ограничава се на основну чињеницу да се окривљеном мора омогућити да се изјасни о чињеницама и доказима који га терете, како у прекршајном тако и у кривичном поступку, а затим и да износи друге доказе који му иду у прилог, те да одбраном оповргне наводе прекршајног захтева или оптужби и оптужног предлога, у циљу доказивања да ли је учинилац дела за које се терети или не.

У сваком случају, повреда права на одбрану окривљеног постоји у свим случајевима када је окривљеном ускраћено да се изјасни на околности обележја прекршаја или кривичног дела за које се терети, када му се ускрати право да узме браниоца у поступку уколико за то изрази жељу, уколико му се ускрати прихватање писане одбране, уколико му се ускрати могућност да приложи нове доказе или изнесе доказе који му иду у прилог, уколико се ускрати предлог за извођењем доказа, осим у случајевима када суд оцени да ти докази нису од утицаја за одлучивање у односу на обележје прекршаја или кривичног дела за које се терети или су мањег значаја, а неспорно постоје индиције да је дело учињено.

Одбрана се дефинише као процесна делатност усмерена на добијање оптужбе, у целини или делимично, односно захтева за покретање прекршајног поступка у прекршајном

поступку, те их тих разлога право на одбрану проистиче из саме дефиниције појма одбране у поступку која је нужна последица положаја окривљеног у поступку.

У сваком случају, окривљени је и у прекршајном и у кривичном поступку изложен оптужби да је учинио неко дело, лакше или теже, да се против њега води поступак, или је тај поступак покренут, због чега има право да одбраном тај напад на себе одбије, докаже супротно, побије тврдње или уколико то није у могућности искористи своје право на одбрану као странка у поступку, износећи своје аргументе у образлагању разлога чињења дела које му се ставља на терет.

Окривљеном се посебно мора омогућити да, уколико се ради о тежем кривичном делу, обавезно има браниоца, а посебно и у случајевима када је окривљени нем, глув, слеп или неспособан да се сам успешно брани и то од првог саслушања па до правноснажног окончања кривичног поступка.

Законик о кривичном поступку посебно прописује случајеве када је обавезна одбрана која се мора доделити окривљеном као и права и дужности браниоца у кривичном поступку, с обзиром на природу кривичног поступка који прати и истражни поступак, а који као радња није прописан у прекршајном поступку.

Због тога постоје извесне разлике између кривичног и прекршајног поступка, како у вођењу поступка, тако и у непостојању појединих радњи у прекршајном поступку, а посебно у односу на градацију дела у прекршајном и кривичном законодавству, због чега је и разлика у праву на одбрану у смислу предузимања већег броја радњи у кривичном него у прекршајном поступку.

У сваком случају, у оба поступка, и у кривичном и у прекршајном, постоји забрана поновног суђења за исти злочин, односно дело, правило *ne bis in idem*, јер „**нико не може бити кривично одговоран или кажњен због дела за које је већ био ослобођен или осуђен коначном пресудом у складу са законом и кривичним поступком сваке земље**“, што је у складу са Европском Конвенцијом о људским правима и основним слободама, а такође је од значаја у примени и у прекршајном поступку.

У прекршајном поступку је посебно проблем, што се често паралелно подноси и кривична и прекршајна пријава, против истог учиниоца за радњу учињену у исто време и на истом месту, али није разграничено да ли је обележје прекршаја садржано и у обележју кривичног дела или су те радње раздвојене у односу на тежину и обим повреде закона, па се у пракси воде паралелно два поступка за исту ствар.

Због оваквих ситуација у међународном праву, америчка Конвенција је у члану 8 прописала да се може одступити од решења које су дале Европска Конвенција о људским правима и основним слободама, те да се може поновити поступак у случају у коме је лице проглашено невиним у поступку који је против њега вођен, јер се у каснијем поступку где је покренут по истом основу и где се разматра исто правно питање, исте чињенице и у вези истог окривљеног, али по неком другом правном основу, могуће је доказати супротно, у ком случају одредбе ове конвенције одступају од устаљеног правила *ne bis in idem*.

4. МАТЕРИЈАЛНА И ФОРМАЛНА ОДБРАНА ОКРИВЉЕНОГ У КАЗНЕНОМ ПРАВУ (аналогна примена кривичног законодавства у прекршајном поступку)

Право на одбрану окривљеног подељено је у казненом праву на материјалну и формалну одбрану. Како се у прекршајном поступку аналогно примењују и одредбе казненог права, то се ова врста права на одбрану окривљеног може применити и у прекршајном поступку.

Материјална одбрана је она одбрана коју окривљени пружа сам пред судом где је оптужен за неко дело или у прекршајном поступку поднетим захтевом окривљен за одређени прекршај. Такође ту оцену могу вршити друга лица, осим браниоца, при чему се мисли на друге државне органе који пружају одбрану у име окривљеног. Материјална одбрана окривљеног је најбројнија у поступку јер је у његовом интересу да докажује своју невиност или постојање основа за блаже кажњавање, уколико признаје прекршај или кривично дело или износи аргументе за које зна да неће бити довољне да се ослободи кривице, али могу бити основ за блаже кажњавање. Материјална одбрана је тзв., лична одбрана и своди се на одбрану окривљеног коју може вршити он лично, али њу могу вршити и други процесни субјекти и учесници у поступку, у корист окривљеног. Оваквом одбраном се уствари износе сви аргументи, чињенице и околности које иду у прилог окривљеног, односно у корист окривљеног, посебно предузимањем одређених процесних радњи у поступку, суочењем или извођењем других доказа, вештачењем или тумачењем одређених доказа, који иду у прилог окривљеном ради побијања оптужбе, односно захтева за покретање прекршајног поступка. У том правцу, Кривични законик даје могућност вршења материјалне одбране окривљеног и његовим сродницима и законским заступницима, који ће сведочити у његову корист, односно износити аргументе који иду у прилог окривљеном и његовог права на одбрану.

У сваком случају, када се ове могућности искључе или ускрате окривљеном у току поступка, постоји и повреда права на одбрану. О овој чињеници суд би морао водити рачуна у сваком моменту тока поступка и вођења поступка до окончања и доношења првостепене пресуде, односно друге врсте одлуке.

Формална одбрана постоји када је у поступку обавезно укључен бранилац окривљеног, јер врло често материјална, лична одбрана окривљеног у поступку без обзира колико доказа и аргумената износио у прилог тврдњама да није крив, није довољна ради његовог ослобађања у поступку или доношења поновне одлуке по поднетом захтеву за покретање прекршајног поступка или оптужбе у кривичном поступку.

Због тога је јако важно, да се окривљеном не повреди право на одбрану у формалном смислу, односно да се та одбрана која се врши преко стручног лица, браниоца, окривљеном не ускрати као грађанину у поступку, како прекршајном тако и кривичном.

Ово право загарантовано је и Уставом да окривљени има право да узме браниоца, једног или више, који ће у поступку правно заступати све аргументе одбране окривљеног, чиме му се ово право не сме ускратити нити повредити јер је загарантовано и Европским Конвенцијама о људским правима и основним слободама.

Због тога, ускраћивање окривљеном право на одбрану уз учешће стручног лица може представљати и битну повреду према одредби члана 234 став 2 Закона о прекршајима, јер и формална одбрана окривљеног представља његово право по Уставу у смислу права на одбрану у судском поступку, због чега је ускраћивање таквог права такође повреда права на одбрану.

Факултативна одбрана окривљеног је најбројнија посебно у кривичном поступку, док је у прекршајном поступку примењиван само у случају када се окривљени као лице које се терети за одређени прекршај определи за стручну помоћ браниоца у прекршајном поступку.

Ово из разлога, што постоји више врста формалне одбране која, посебно у кривичном поступку, може бити обавезна, факултативна и одбрана сиромашних лица.

У сваком случају, с обзиром да је кривични поступак знатно сложенији, да окривљени може бити приведен и притворен, а такође и ухапшен, за разлику од радњи које нису примењиве у прекршајном поступку, постоји примена обавезне одбране, док факултативне и одбране сиромашних постоји у случајевима када то суд оцени да је неопходно и таква врста одбране за сада није била применљива у прекршајном праву.

Право на одбрану у прекршајном поступку требало би да доведе до правичног суђења, било да се примењује факултативна или материјална одбрана окривљеног, је у сваком случају ускраћивање било ког од права прописаних Законом о прекршајима и Кривичног законика у вези права на одбрану окривљеног у поступку представља повреду права на одбрану.

5. ПРАВО НА ОДБРАНУ У УПОРЕДНОМ ПРАВУ ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА У РЕГИОНУ (бивше Републике СФРЈ)

Право на одбрану прописано је и Законом о прекршајима држава у региону (бивше Републике СФРЈ). Такође су и ове државе морале да ускладе своје законодавство у прекршајном поступку са европским законодавством и стандардима, а посебно са Европском Конвенцијом о људским правима и основним слободама, па су прописали у својим законима право на одбрану и друга права окривљеног, а такође повреду тих права предвиделе као битну повреду одредаба прекршајног поступка.

У прекршајном поступку, неопходно је окривљеном, као и у кривичном поступку, дати довољно времена да се припреми за одбрану, да припреми писмену одбрану или усмено изнесе чињенице и аргументе који му иду у прилог, самостално или уз учешће браниоца, а посебно да уз одбрану коју припрема у поступку употребљава свој језик и писмо, односно да му се обезбеди превођење на језик који разуме. Неспорно је да за окривљеног који није пословно способан радње у поступку предузима законски заступник.

Тако је одредбом члана 99 Закона о прекршајима Републике Црне Горе прописано право на одбрану и друга права окривљеног у прекршајном поступку, а чланом 204 став 1 тачка 3 ова повреда права на одбрану прописана као битна повреда поступка уколико је ускраћена окривљеном у поступку.

И остали закони у региону на идентичан начин регулишу право окривљеног на одбрану у прекршајном поступку, са посебном напоменом да увођењем нових института као што су прекршајни налог, недира се у права окривљеног, напротив даје му се могућност да у краћем року измири казну за прекршаје за које је прописана новчана казна и да пре упућивања захтева за покретање прекршајног поступка суду тај проблем реши са органом

управе кроз прекршајни налог у одређеном року чиме је ослобођен суд и растеређује поступак за вођење прекршајног поступка за евентуално лакша дела, за која се поступак може окончати и пре покретања прекршајног поступка.

Такође, увођењем института **Споразума о признању кривице**, у скоро свим Законима о прекршајима у региону, не дира се у право окривљеног на одбрану, напротив, истом се оставља могућност да признањем прекршаја постигне и споразум о висини казне која ће му бити изречена за учињено дело, прекршај или кривично дело, чиме се знатно доприноси праву на одбрану окривљеном и олакшава поступак, тако што му се неће изрећи оштрија казна, а чињеница признања ће се знатно уважити у циљу постизања споразума са елементима који иду у прилог одбрани окривљеног и изношењу свих аргумената у вези обележја дела за које се терети, а за које ће постићи споразум са надлежним органом тј. судом у вези кривице коју ће сносити за учињено дело, па и прекршај.

Како се Закони о прекршајима у региону знатно разликују, јер поједини закони као у Словенији и Македонији, раздвајају управни поступак пред органом управе, од прекршајног поступка који воде судови тј. посебна одељења при редовним судовима у вези прекршајне надлежности, обзиром на ту чињеницу и разлику надлежности, право на одбрану окривљеног је идентично регулисано, управо зато што је усклађено са кривичним законодавством, а то законодавство усклађено са европским конвенцијама и стандардима о заштити људских права и основних слобода, те у том делу сви закони регулишу да окривљени има право на изношење одбране самостално или уз стручну помоћ браниоца на начин како је то образложено у претходним поглављима.

Такође ово право обухвата и неускраћивање права на правни лек и сву другу заштиту, улагање правног лека и сву другу заштиту коју окривљени као лице у поступку има у складу са наведеном конвенцијом.

Ово посебно из разлога, што свака повреда права на одбрану окривљеног која му је дата у поступку, може проузроковати тужбу за материјалну или нематеријалну штету према окривљеном у погледу повреде његових права на одбрану, па је и у интересу суда и органа који води поступак да не дође до тих повреда, како не би штета пала на терет државе уколико је окривљеном ускраћено било које од права на одбрану које му је законом дато у судском поступку, а посебно кривичном и прекршајном.

Тако, Закон о прекршајима Републике Хрватске у члану 85 регулише право на одбрану окривљеног на тај начин што прописује да окривљени мора већ на првом испитивању бити обавештен о прекршају за који се терети и у доказима који га терете. Такође је прописано, да се сматра да је окривљеник обавештен о прекршају за који се терети ако је уредно примио оптужни предлог, с обзиром да се по овом закону прекршајни поступак покреће по оптужном предлогу. У права на одбрану окривљеног по Закону о прекршајима Републике Хрватске окривљенику се мора омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да изнесе све чињенице и доказе који му иду у корист, што је одредба коју познају и остали закони. Међутим, окривљеник није дужан да изнесе своју одбрану нити да одговара на питања, а забрањено је и кажњиво од истог лица или од неке друге особе која учествује у поступку изнуђивати признање или друге изјаве, што је директна повреда права на одбрану окривљеног.

ПРОБЛЕМИ У ПРАКСИ

За прекршајни поступак који воде Прекршајни судови у Републици Србији јако је важна примена члана 85 Закона о прекршајима, **право на одбрану**, које се даје по овом закону окривљеном у прекршајном поступку, а аналогно овој примени одредбама права на одбрану окривљеног у кривичном поступку.

Међутим, у прекршајном поступку често имамо опструкцију окривљених у поступку у погледу пријема позива за саслушање и самим тим могућности да се одазове на рочиште суда и изнесе своју одбрану, па у случајевима када више пута окривљени прими позив, а исти не оправда или не изнесе аргумент због изостанка у одређеном року или не достави писану одбрану, даје суду могућност да донесе решење применом члана 85 став 3 Закона о прекршајима.

У прекршајном поступку је честа пракса да се одлука доноси применом члана 85 Закона о прекршајима ако окривљени није оправдао један или два изостанка, а у списима евентуално има доказа за доношење пресуде, односно решења уколико се ради о прекршају за који је претходно од стране овлашћеног подносиоца захтева достављен неки од доказа који директно указује на обележје прекршаја као и на чињеницу да је окривљени затечен у чињењу прекршаја на лицу места.

Међутим, поставља се питање да ли је и у тим случајевима, оправдано да се окривљеном не дозволи могућност давања исказа у поступку, односно могућност саслушања на околност прекршаја за који се терети, јер се често дешава да окривљени није лично примио позив за рочиште, да је позив примио неко од чланова домаћинства што се у прекршајном поступку сматра уредном доставом у смислу члана 147 Закона о прекршајима, или да постоје други разлози који искључују евентуалну кривицу окривљеног за неодазивање суду. Често се дешава, да у поступку по жалби окривљени приложи доказе, да су били онемогућени да присуствују рочишту из здравствених, породичних, пословних или неких других разлога, али у исто време нису оправдали изостанак из разних ситуација, било да су били у немогућности да то учине, било да су то изоставили непажњом или немарношћу, или из неких других разлога, једноставно оправдање изостанка није стигло на време пре одржавање рочиште.

Поставља се питање, у којим случајевима суд треба да уважи такву одбрану окривљених и дозволи им да се у поновљеном поступку изјасне на околност прекршаја за који се терете.

Запажено је као посебан проблем у пракси, да се код прекршаја за које суд може оценити да су теже природе, као што су саобраћајне незгоде, насиље у породици, насиље на утакмицама, повреде јавног реда и мира, тежи прекршаји у смислу повреде прописа који су везани за инспекцијске контроле, код прекршаја из области царинских, девизних и пореских прекршаја, очигледно неопходно саслушање окривљеног, у ком случају одлука није могла бити донета применом члана 85 Закона о прекршајима, у сваком предмету.

На оцени је судије у сваком случају појединачно, и у сваком предмету конкретно, да оцени да ли је неопходно саслушање окривљеног на околност прекршаја или не, али је исто тако за одлучивање у прекршајном поступку, довољна чињеница да у конкретном случају не прети застарелост поступка, односно да поступајући судија има времена да спроведе још увек процесну радњу саслушањем окривљеног у поступку, наредбом за довођење или на други начин позивањем докле год за то постоји могућност, како истом не би ускратио право

на одбрану и како би му омогућио да се у одређеном моменту одазове или достави писану одбрану на околност дела за које се терети.

Ово из разлога, што се дешава да се донесу и преурађене одлуке по члану 85 Закона о прекршајима и да се врло често, само након једног позивања окривљеног, донесе одлука о кажњавању за одређени прекршај, а да се при томе у поступку неизведе ниједан други доказ, саслушањем подносиоца захтева или евентуално предложеног сведока у захтеву и пријаву у предмету за прекршај, а да при том не прети застарелост у поступку и да има још доста време за извођење доказа и изношење чињеница и аргумената, па и одбране окривљеног у односу на поднети захтев.

Запажено је у једном броју предмета да је одлука донета по члану 85 став 3 Закона о прекршајима где окривљени није оправдао за два позива на рочишта изостанак нити доставио писану одбрану, а да је у поступку по жалби доставио комплетну лекарску документацију као и друге доказе да се у том периоду налазио у болници на лечењу или да је неко други потписао доставницу из које се јасно види да није лично окривљени, па и лице за које се не зна да ли је члан домаћинства или се тренутно затекло у стану окривљеног, а да је одлука о кажњавању донета.

У таквим случајевима неспорно је да би прекршајни суд морао дозволити да се окривљени саслуша у поступку уколико за то има време и није забрањена застарелост у поступку, а дешавало се да у оваквим случајевима окривљени доставе чак и доказ, поднесак који је прослеђен суду као молба за одлагање рочишта из наведених разлога, а да тај поднесак није здружен предмету до дана пресуђења, нити до дана достављања предмета по жалби, иако поднесак постоји са печатом суда и датумом пријема истог у писарници суда.

У односу на саслушање представника правног лица у прекршајном поступку, посебно када је у питању тежи прекршај финансијске природе или повреда неког другог закона по коме је прописана висока казна за правно и одговорно лице у правном лицу, неопходно је саслушање како одговорног лица на околност прекршаја, тако и представника правног лица у поступку, јер се на тај начин повређује одбрана правног и одговорног лица у поступку као окривљених за прекршаје. На ово нам је указала и одлука Врховног касационог суда од 01.03.2012. године, где је ускраћено право представнику правног лица да буде саслушано на околност прекршаја за који се терете правно и одговорно лице, што је сматрано повредом права на одбрану у поступку, а посебно у случају, када није одређен представник правног лица или је неко друго лице у правном лицу примило позив за саслушање, а изостанак није оправдало, потребно је утврдити стварно одговорно лице у случајевима када то није утврђено како би се изјаснило на околност прекршаја и како му се не би ускратило право на одбрану, као и да то стварно одговорно лице одреди представника правног лица које ће се такође у поступку изјаснити.

Такође је и одлуком Врховног касационог суда Прзз број 5/11 од 13.07.2012. године, указано на повреду права на одбрану окривљеног у случају када није примењен члан 148 став 2 ЗОП-а РС, јер није достављена одлука о царинском прекршају браниоцу окривљеног, већ само окривљеном. Његова жалба је одбачена као неблаговремена, а занемарено је да „ако окривљени има браниоца, све одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу треба доставити и браниоцу окривљеног“. Како то није учињено, повређено је право окривљеног на одбрану и ускраћена могућност разматрања жалбе.

Врло често је запажено да у записницима о саслушању у прекршајном поступку не стоји напомена да је окривљени упознат са правом на одбрану у поступку, а посебно да ту одбрану може дати сам или уз стручну помоћ браниоца, па се саслушава супротно члану 85

Закона о прекршајима, а не постоји ни упозорење суда у смислу члана 123 Закона о прекршајима да је окривљени упозорен на право да прочита записник или да захтева да му се исти прочита пре потписивања.

И у овом случају постоји повреда права на одбрану окривљеног о чему мора водити рачуна суд по службеној дужности.

У многим случајевима, окривљени у току поступка не буду поучени приликом испитивања у смислу члана 85 став 4 Закона о прекршајима да имају право на одбрану самостално или стручну помоћ браниоца кога сами изаберу, те како је суд дужан да приликом првог испитивања окривљеног поучи о праву које је законом прописано, а то не чини, очигледно чини битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 234 став 1 тачка 13 Закона о прекршајима, због чега су овакве одлуке биле подложне испитивању пред Врховним касационим судом по захтеву за заштиту законитости од стране окривљених и као такве биле укидане јер је било повређено право на одбрану окривљеног.

(пресуда Врховног касационог суда бр. 33-24/10 од 18.11.2011. године).

6. ПОВРЕДА ПРАВА НА ОДБРАНУ ОКРИВЉЕНОГ У ПРАКСИ

- 1) Често се доноси пресуда након једног уредно примљеног позива за рочиште, када изостанак није оправдан, а има времена до застарелости за поновно позивање окривљеног или издавање наредбе за његово довођење у поступак.
- 2) Дешава се и да првостепени суд остави окривљеном рок за писмено изјашњење или допуну одбране, а затим пре протека тог рока донесе одлуку, па и осуђујућу (преурањена одлука у поступку и директна повреда права на одбрану окривљеног).
- 3) Запажено је у неким предметима, где је окривљени ангажовао браниоца, да суд неке одлуке шаље само окривљеном; а неке само браниоцу; посебна повреда права на одбрану окривљеног постоји када браниоцу није достављена пресуда (нпр. осуђујућа), па исти није имао могућност и пропустио је да поднесе захтев тужиоцу за подизање захтева за заштиту законитости; у оваквим случајевима, Врховни касациони суд је, по жалби тј. ванредном правном леку, укидао другостепену и првостепену одлуку, јер је окривљеном ускраћено да се његов бранилац упозна са садржајем пресуде; у прекршајном поступку се обавезно мора обавестити бранилац о свакој радњи у поступку, у зависности у којој је фази ангажован, а посебно са садржајем писмено израђених одлука.
- 4) Окривљеном се повређује право на одбрану и ако суд не жели у целости да прихвати исказ окривљеног или изврши увид у доказе које окривљени нуди; на окривљеном је да изнесе своју одбрану у целости, а на суду да прихвати, оценом истих, доказе и исказе који су од утицаја за одлучивање у сваком конкретном случају.
- 5) Повреда права окривљеног постоји и када му се не омогући да у одређеном року (разуман рок који су одређује или више) да прикупи неки од доказа за који сматра да је од утицаја за одлучивање у конкретном случају (најчешће неки документ од другог државног органа који не може прибавити брзо или у остављеном року, посебно ако се ради о неком архивираном документу); када прибављање таквог документа не зависи

од окривљеног већ од низа других околности, суд може и продужити првобитно дати рок за испуњење те радње; дешавало се, у већем броју предмета, да окривљени тек у фази поступка по жалби дође до неког важног доказа који може довести до преиначења одлуке, па и до ослобађајуће одлуке.

- 6) Врло чест пример у пракси је да се изведе неки доказ на који окривљени указује у поступку јер га суд сматра небитним или предложен ради одуговлачења поступка, што је такође грешка, јер суд мора извести доказ ако је предложен од стране окривљеног с обзиром да је тај доказ део његове одбране.
- 7) Дешава се и да суд не саслуша сведоке које је окривљени предложио сматрајући их, унапред, пристрасним сведоцима; међутим, и то је кршење права на одбрану окривљеног јер се и ти сведоци морају саслушати чак и кад се сумња у њихову пристрасност.
- 8) Окривљеном се свакако повређује право на одбрану ако му је ускраћена употреба језика и писмо на коме се изражава, ако му је ускраћено право на тумача, ангажовање вештака и другог стручног лица у поступку, у зависности од врсте прекршаја за који се терети.
- 9) Примери из праксе показују и да се, понекад, игноришу предложени докази у писменој одбрани, а да се не образлаже из којих разлога ти докази нису прихваћени или изведени у поступку, што је такође повреда права на одбрану окривљеног; у неким таквим случајевима, запажено је да се одлука базира искључиво на исказу и поклоњеној вери службеном лицу које је покренуло поступак.
- 10) Посебна повреда на одбрану окривљеног чини се и у ситуацији када окривљени предложи извођење процесне радње суочења са неким сведоком или службеним лицем, подносиоцем захтева; повреда се састоји у томе што се таква радња започне, а онда прекине због недоласка једне од странака или учесника у поступку, па се не заврши до краја, тако да се сматра као и да није изведена, иако је предложено у поступку.

7. ПРАКСА ДРУГИХ СУДОВА ИЗ ОБЛАСТИ ПРЕКРШАЈНОГ ПРАВА

И у Законима о прекршајима држава у региону прописане су одредбе о праву на одбрану окривљеног, као и аналогна примена кривичног законодавства. Запажене су, у пракси, сличне повреде права на одбрану окривљеног као у прекршајном праву Републике Србије. Ево неких примера:

1. Повређено је право окривљеног на одбрану у прекршајном поступку ако суд не саслуша ниједног сведока одбране, не донесе одлуку по предлогу одбране, нити у образложењу решења да разлоге о томе (решење Апелационог суда Брчко Ин. 300 Бих број 097-0-ПЖР-06-000110 од 26.10.2006. године).

Образложење

У конкретном случају окривљени је предложио саслушање неколико сведока, међутим, суд на главном претресу није дао разлоге зашто те доказе није извео или зашто их није прихватио, чиме је учињена битна повреда у вези права на одбрану окривљеног у судском поступку из члана 112 став 2 Закона о прекршајима Републике Српске, Брчко, Ди 300 БиХ. Предложено извођење доказа је од утицаја за доношење законитог решења (у Републици Српској се одлучује решењем, а не пресудом), па одлука није могла остати на снази.

2. Обавеза достављања окривљеном писменог налога и мишљења вештака саобраћајне струке у прекршајном поступку је обавезна јер, у противном, представља повреду права на одбрану. (Решење Апелационог суда Брчко Ди 300 БиХ број 97-Пжр-08-00059 од 24.06.2008. године).

У конкретном случају окривљени је жалбом указао да није добио налаз и мишљење вештака у законском року, пре главне расправе, да није могао да се изјасни на исти, што је од утицаја на његово право на одбрану. Како је, због те околности, имао право да сходно члану 7 став 2 тачка Ц ЗОП-а БД БиХ тражи одлагање главне расправе, тиме је и повређено његово право на одбрану.

Међутим, утврђено је да је окривљени био упознат са датумом одржавања главног претреса и да ће на истом вештак изнети тај налаз и образложење, а окривљени није тражио одлагање рочишта нити период за изјашњење, те како такав захтев није истакао сматра се да му није било ускраћено да затражи налаз вештака на увид, као и да накнадно достави изјашњење, па је његова жалба одбијена као неоснована, јер му није повређено право на одбрану.

Слична је ситуација и у прекршајним предметима где окривљени треба да се упозна са одлукама из инспекцијског надзора, посебно са извештајима из контроле, као и да се изјасни на те извештаје, или сачека испод претходног питања у управном поступку што је од утицаја за решење главне ствари.

Оваква повреда нарочито је запажена у пореским предметима где је преурањено донето решење о кажњавању пореског обвезника за одређени прекршај, а да се претходно несачека исход по жалби у управном поступку на решење о одлучивању о претходном питању од чијег исхода врло често зависи и одлука о главној пореској обавези.

У праву Републике Црне Горе, где се примењује такође нови Закон о прекршајима који је донет септембра месеца 2011. године, право на одбрану је принцип поверења, па прекорачење оптужбе такође представља повреду права на одбрану, па право на одбрану у сваком случају мора бити доступно окривљеном током целог поступка. Одредбама овог закона посебно се указује да је право окривљеног на одбрану повређено и у случају када му се онемогући остварење имовинско-правног захтева, ако се та повреда неконститује одлуком Прекршајног суда, у ком случају окривљени теже остварује имовинско-правни захтев пред редовним судом, ако нема закониту одлуку Прекршајног суда по имовинско-правном питању, проузроковану штету насталу извршењем прекршаја.

Како је у већини Закона о прекршајима у региону, а и шире, нужна одбрана радња која не прописује прекршајну одговорност тј. кривицу учиниоца прекршаја, то је и у овом случају запажено да је његово право на одбрану да докаже да је прекршај учињен у нужној

одбрани или евентуалној у крајњој нужди, од утицаја за утврђивање његових права на одбрану у судском поступку.

И Врховни касациони суд Републике Србије запазио је, приликом одлучивања о захтеву за заштиту законитости, у појединим предметима из области прекршајног права да долази до повреде права на одбрану окривљеног најчешће у следећим случајевима:

У појединим предметима запажено је да окривљени није поучен о праву на одбрану, јер се на записнику о саслушању пред Прекршајним судом није изјаснио о праву на одбрану, самостално или уз стручну помоћ браниоца, што наизглед не утиче на одлуку о главној ствари, прекршаја за који се окривљени терети, али у сваком случају представља битну повреду на коју суд мора пазити по службеној дужности јер је повређено право окривљеног у поступку на правилну и закониту одбрану. (Одлука ВКС број 24/10 бр. 33 од 18.11.2011. године). Због ове битне повреде учињене у поступку морала је бити укинута другостепена и првостепена одлука Прекршајних судова и предмет враћен на поновни поступак, како би се окривљени упозорио на одредбе о праву на одбрану у поступку, а посебно на могућност да свој исказ и одбрану да уз присуство стручног лица, браниоца.

Одлуком ВКС број 3/12 бр. 33 од 18.05.2012. године, такође је констатована повреда на штету окривљеног у вези права на одбрану из члана 85 став 4 Закона о прекршајима Републике Србије, а у вези члана 175 став 2 ЗОП-а РС, јер окривљени није упозорен на право на браниоца. Још једна одлука указује на повреду права на одбрану окривљеног у прекршајном поступку и то, одлука ВКС број 63/11 бр. 33- од 06.03.2012. године, јер није прекинут поступак у прекршајном поступку иако је постојало сазнање да се паралелно води кривични поступак (повреда члана 213 став 1 тачка 3 Закона о прекршајима).

Тако повреда права на одбрану постоји и најчешће је запажена према одредби која је у кривичном поступку везана за право на разумно суђење, јер уколико окривљени нема право на суђење у разумном року, то је услов за уставну жалбу. Запажена је повреда члана 376 став 2 у вези члана 383 став 1 Законика о кривичном поступку кад је другостепени суд пропустио да, о седници већа и одлучивању по жалби окривљеног, обавести окривљеног и његовог браниоца, већ је сам одлучивао у конкретном случају, што је битна повреда, због које таква одлука није могла опстати па је одлуком Врховног касационог суда морала бити укинута и предмет враћен на поновни поступак.

Неспорно је да до оваквих и сличних повреда права на одбрану долази у прекршајном поступку, не из незнања судије који води поступак већ из околности да се ради о прекршају за који је неспорно утврђено чињенично стање, а најчешће постоји и сазнање окривљеног да је прекршај учињен или друге олакшавајуће околности које воде ка одлуци о кажњавању окривљеног за прекршај. Међутим, с обзиром да се прекршајни поступак сада спроводи као судски поступак пред Прекршајним судом, то се морају поштовати како одредбе Устава РС, међународних Конвенција о људским правима и слободама, а посебно право на правично суђење и право на одбрану окривљеног, то се и у складу са одредбом члана 85 Закона о прекршајима, апсолутно морају водити рачуна и о правима на одбрану која окривљени има у поступку, без обзира да ли је прекршај и радња и обележје прекршаја неспорно утврђено, у претходном поступку од стране подносиоца захтева, као и у судском поступку до доношења одлуке.

Пракса Прекршајних судова најчешће указује на битну повреду права на одбрану у којој се окривљени не упозоравају на могућност давања исказа уз учешће браниоца или се браниоцу не достављају сва писмена која су од значаја за пресуђење у односу на одређене прекршаје, а такође и да се изведу докази на које окривљени указује, саслушањем сведока

или службених лица. У односу на најчешћи предлог окривљених да се у поступку изведе радња суочења са подносиоцем захтева, посебно у случајевима када је неспорно утврђено обележје прекршаја за које се терети, мишљења судова за прекршаје је најчешће да та процесна радња у већини случајева није од утицаја за доношење другачије одлуке, односно од утицаја за коначну одбрану окривљеног и изношења права на одбрану извођењем ове процесне радње.

Ово из разлога, што у сваком конкретном случају, у зависности од изведених доказа и обележја прекршаја за које се окривљени терети, суд може проценити да ли је извођење ове процесне радње неопходно или не, а посебно ако треба да се отклоне неке противречности у исказима окривљеног и подносиоца захтева или да се укаже на доказе за које окривљени и лице са којим жели да се суочи заиста треба да се суоче на контрадикторне исказе у вези те спорне чињенице.

Због тога, погрешно окривљени сматрају да им је повређено право на одбрану уколико суд не изведе процесну радњу суочења са предложеним лицем, јер се не ради о доказу у поступку, већ о процесној радњи о којој суд у сваком конкретном случају одлучује и оцењује да ли је неопходно њено извођење или би се извођењем те процесне радње само одуговлачио поступак, па и довођења до застарелости у поступку.

8. ЗАКЉУЧАК

У сваком случају, Европска Конвенција о људским правима (Рим, 04. новембар 1950. године), указала је на основна поштовања људских права, па и право на правично суђење, што подразумева и адекватну одбрану коју окривљени има у поступку, без обзира да ли је крив или невин, док се не докаже његова кривица, што дозвољава да окривљени равноправно предлаже доказе који му иду у корист, а такође да изјашњење и против доказа који га терет, како би његово кажњавање било само у складу са чланом 7 Конвенције на основу закона.

Због тога је члан 7 тачка 2 Европске Конвенције о људским правима и слободама прописао да овај члан не утиче на суђење и кажњавање неког лица за чињење или нечињење које се у време извршења сматрало кривичним делом према општим правним начелима која признају цивилизовани народи.

Модернизовањем кривичног законодавства и усклађивање са европским Конвенцијама о људским правима, омогућило је низ правила која су установљена у законодавне одредбе, а која омогућавају окривљенима да се бране уз стручну помоћ браниоца као и уз помоћ других стручних лица, омогућено им је пружање правне помоћи у случају немогућности да ангажују стручна лица, а такође и да у поступку износе све доказе у вези правне ствари која је предмет поступка. Протоколи који прате реализацију Европске Конвенције о људским правима и слободама, детаљно су регулисали и остала права окривљених, посебно право на неосновано задржавање у притвору, право на правни лек, као и право на недискриминацију, право на слободу и безбедност, а посебно на обавезу поштовања основних људских права (право на живот, забрану мучења, забрану ропства и принудног рада), које протоколе је прихватила и Република Србија на тај начин што је закључен Закон о ратификацији Европске Конвенције о људским правима и слободама («Службени лист СЦГ», међународни уговори број 9/03, 5/05 и «Службени гласник РС», међународни уговори број 12/10).

Прихватајући равноправно одредбе Конвенције са Протоколима, а усаглашавајући са истом и казнено законодавство Република Србија је у свему испоштовала одредбе о људским правима и слободама, а посебно преузела обавезу да те одредбе спроведе и у судској пракси, како кривичног тако и прекршајног законодавства, па и у другим судским поступцима, што је у складу и са наведеном уставном одредбом највишег државног акта Устава РС.

Свако непоштовање ових одредби су у судском поступку повлачи и могућност да се пред Међународним судом за заштиту људских права покрене спор пред Европским судом у Стразбуру, па је на свакој држави која је ратификовала Конвенцију обавеза да води рачуна да не дође до кршења ових права, а посебно права на правично суђење и права на одбрану окривљених, јер свака повреда тих права је повреда која наноси држави штету како у међународном угледу тако и у погледу обезбеђења лица која су покренула такве спорове пред међународним институцијама.

Проблем који постоји у пракси је чињеница да европско право изједначује прекршајно дело са кривичним делом, иако прави градацију да се ради о лакшем казненом делу у односу на кривично дело, међутим идентичне су одредбе приликом одлучивања, што представља проблем у пракси права Републике Србије. На ово нам посебно указује случај Марести против Хрватске где је између осталог, расправљано о повреди правила *ne bis in idem* (нико не може бити двапут кажњен), као и о повреди права на приступ суду. Укратко, у конкретном случају, Марести је био кажњен за обележје прекршаја иако се паралелно водио и кривични поступак у коме је кажњен и за кривично дело које има и обележје прекршаја, па је Европски суд нашао да се ради о истом делу и истом учиниоцу, те да окривљени није могао бити двапут кажњен иако се, према мишљењу наших Прекршајних судова радило о два раздвојена дела, прекршајном и кривичном делу. У оваквим ситуацијама, може доћи до проблема у нашој пракси, јер постоје два закона, Закон о прекршајном поступку и Кривични законик, који су потпуно раздвојени како у погледу на обележје кривичног и прекршајног дела и њихових радњи, као и на наступање последице, тако и по тежини тих дела која регулишу.

У нашој правној пракси још увек се ради о два раздвојена поступка где се прекршајна радња и радња у кривичном поступку за неко кривично дело ипак не могу поистовећивати, посебно због огромне разлике у тежини тих дела као и последице које наступају чињењем тих дела, због чега по нашем мишљењу, Марести није неосновано кажњен два пута, већ је кажњен за две различите радње и обележја два различита дела, прекршајно и кривично дело, иако се њихове радње поклапају са временом, местом и учиниоцем прекршаја.

Ипак, Прекршајни судови морају водити рачуна о повреди права на одбрану окривљених у поступку, у складу са сада прописаним одредбама из члана 85 Закона о прекршајима, а у вези наведених међународних аката, те у складу са својим поступком у сваком конкретном случају водити рачуна да до тих повреда не дође.

У сваком случају, повреда права на одбрану у судском поступку представља кршење људских права. Ови принципи су уведени ради једнакости странака у судском поступку, па поједини правни системи уносе и повреду права на приступ суду, као повреду права на одбрану окривљених.

Међутим, теорија познаје још једну повреду права на одбрану која се треба разликовати у пракси како не би дошло до забуне у одлучивању, а то је **повреда права окривљеног која се односе на његов лични интегритет и личност** (нпр. чињењем

кривичног дела увреде и слично), у ком случају се води посебан судски поступак и није у вези повреде права одбране за дело које је окривљени учинио или за које се терети.

Ово из разлога, што се овде ради о повреди која је усмерена директно на личност и интегритет окривљеног, а не на дело за које му се у поступку суди.

Такође је запажена још једна најчешћа повреда права на одбрану у кривици, када окривљени не присуствује главном претресу, а одлучује се о судбини изрицања казне за кривично дело које му се ставља на терет, што представља озбиљну битну повреду његових права у кривичном поступку, а такође и у прекршајном поступку, мада је у прекршајном поступку одржавање главног претреса факултативна радња и није прописана законом као обавезна радња, али у сваком случају може утицати на одлучивање и на повреду права окривљеног на одбрану уколико није присутан таквој радњи.

Према томе, праву на одбрану претходи право на правично суђење, што подразумева једнакост странака пред судом, независност и непристрасност пред судом, претпоставку невиности и начело јавности суђења.

Право на одбрану мора обухватати:

1. Право појединца да буде обавештен о разлозима и природи оптужбе
2. Право оптуженог на одговарајуће време за припрему одбране
3. Право на браниоца
4. Право да се испитају сведоци
5. Право на бесплатну помоћ преводиоца и тумача
6. Право на суђење у разумном року
7. Право на правни лек
8. Забрана поновног суђења за исто дело
9. Право на накнаду штете

Из изложеног се јасно закључује колико је повреда овог права озбиљна у судском одлучивању и колико се о њој мора водити рачуна у сваком моменту поступка.

Литература:

1. Закон о прекршајима Републике Србије („Сл.гласник РС“, бр. 101/2005, 116/2008 и 111/2009)
2. Законик о кривичном поступку Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 72/11 и 102/11)
3. Устав Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006 од 10.11.2006. године)
4. Међународна људска права, уџбеник, Правни факултет, аутори: Милан Пауновић, Борис Кривокапић и Ивана Крстић, Београд 2010.

5. Кривично процесно право, аутор: Момчило Грубач, Београд, 2009.
6. Европска Конвенција о људским правима и основним људским слободама (Рим, 4. новембра 1950.)
7. Интернет литература – Пракса из области прекршајног права,
[File:///E:/praksaBiH/praksa iz oblasti prekrhajnog prava.htm](File:///E:/praksaBiH/praksa_iz_oblasti_prekrhajnog_prava.htm)
8. Пресуде Врховног касационог суда:
(Прзз број 5/11 од 13.07.2012. године)
(Одлука 33-24/10 од 18.11.2011. године)
(Одлука 33-3/12 од 18.05.2012. године)
(Одлука 33-63/11 од 06.03.2012. године)

САРАДЊА ИНСТИТУЦИЈА У СПРОВОЂЕЊУ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Јосимовић Слободан заменик јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Зрењанину

- **Непрепознавање породичног насиља**
- **Необавештавање Јавног тужиоца о сваком пријављеном случају**
- **Неразликовање кривичног дела од прекршаја**
- **Покретање прекршајног уместо кривичног поступка**
- **Покретање прекршајног поступка и против насилника и против жртве**
- **Истовремено вођење и прекршајног и кривичног поступка**
- **Пасивна улога центра за социјални рад**
- **Селективна сарадња институција**

ПРЕПРЕКЕ У СПРОВОЂЕЊУ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА

- **ПОЛИЦИЈА**
- **ТУЖИЛАШТВО**
- **ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД**
- **ПРЕКРШАЈНИ СУД**

КЉУЧНИ ПАРТНЕРИ У СПРОВОЂЕЊУ ЗАШТИТЕ

- **Откривање и заустављање насиља и очување безбедности жртве**
- **Међусобно информисање институција о сваком случају насиља**
- **Заједничко и координисано деловање надлежних органа и изградња и очување поверења у државне органе и институције**
- **Хитност у поступању у складу са степеном угрожености жртве**
- **Информисање жртве о механизмима заштите и о њеним правима**
- **Уважавање и очување достојанства и приватности жртве**
- **Уважавање потреба и ставова жртве**
- **Избегавање секундарне виктимизације жртве**

ПРИНЦИПИ МУЛТИСЕКТОРСКЕ САРАДЊЕ

- **По свакој пријави породичног или партнерског насиља одмах интервенише и зауставља насиље , обезбеђује заштиту и помоћ жртви и прикупља доказе**
- **О сваком пријављеном случају насиља одмах обавештава Јавног тужиоца и по потреби мобилни тим Центра за социјални рад**
- **Против учиниоца насиља предузима све законске мере , одређује задржавање по ЗКП-у или по ЗЈРМ-у**
- **Против учиниоца насиља подноси кривичну пријаву или захтев за покретање прекршајног поступка**
- **О сваком пријављеном случају породичног насиља писмено обавештава Центар за социјални рад**
- **Води посебну евиденцију о случајевима породичног насиља**

ПОСТУПАЊЕ ПОЛИЦИЈЕ

- **Обезбеђује доступност услуга 24 часа - Мобилни тим**
- **О свакој сумњи или по сазнању да је извршено породично насиље одмах обавештава јавног тужиоца**
- **По захтеву Јавног тужиоца или Полиције предузима провере личних и породичних прилика , утврђује насиље и процењује степен угрожености жртве и о томе доставља писмени извештај**
- **Подноси тужбе за одређивање мера заштите од насиља у породици , а по потреби покреће и друге поступке за заштиту деце и лица која нису у стању да се сама о себи старају**
- **Обезбеђује смештај жртве у Сигурној кући**
- **Обезбеђује материјалну помоћ жртви**

ПОСТУПАЊЕ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

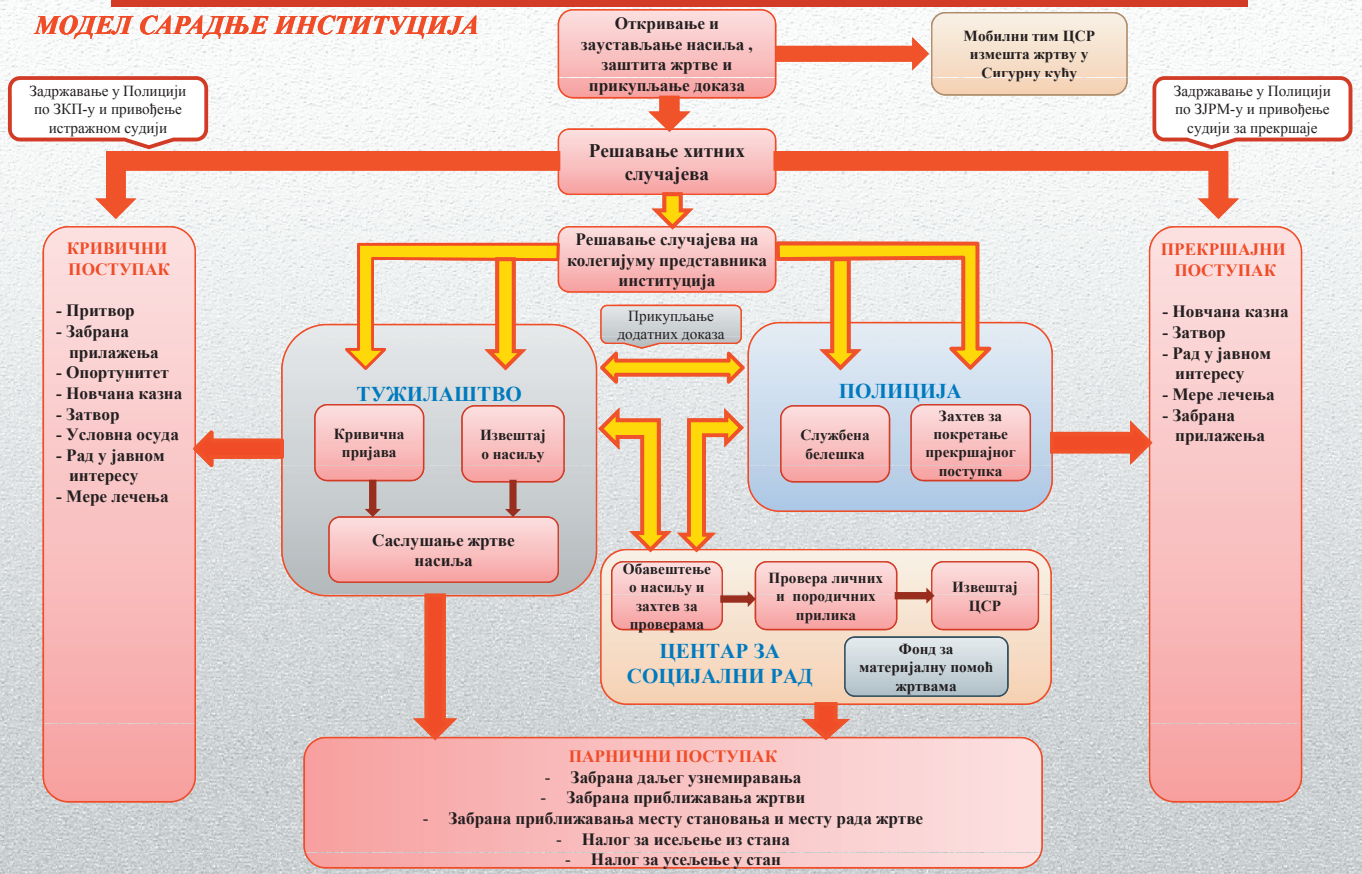
- **Руководи предкривичним поступком и координише сарадњом институција**
- **О свакој пријави насиља писмено обавештава Центар за социјални рад и тражи извештај**
- **Обавља разговор са жртвом насиља**
- **Покреће кривични поступак ради кажњавања учиниоца насиља и изрицања одговарајућих мера лечења**
- **Подноси тужбе за одређивање мера заштите од насиља у породици у складу са Породичним законом**

ПОСТУПАЊЕ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА

- Води прекршајни поступак против учиниоца насиља и изриче му одговарајућу казну , мере лечења и заштитне мере
- О свакој сумњи или по сазнању да је извршено породично насиље одмах обавештава Јавног тужиоца
- У случају сазнања да се против учиниоца насиља поред прекршајног води и кривични поступак , доставља предмет на надлежно поступање Јавном тужиоцу

ПОСТУПАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ СУДА

МОДЕЛ САРАДЊЕ ИНСТИТУЦИЈА

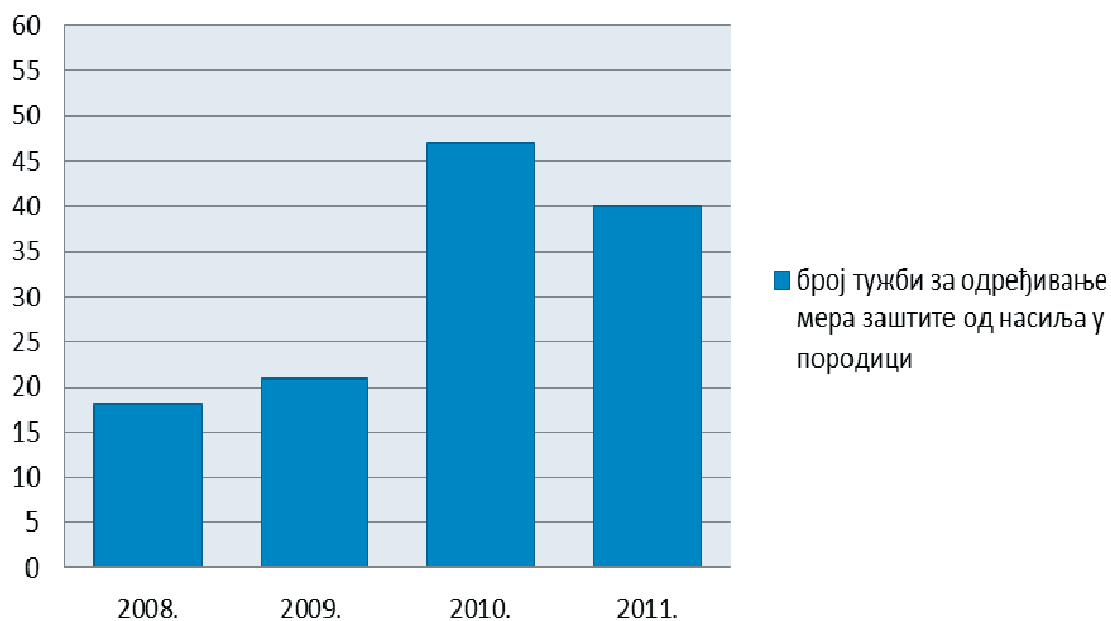

- **Ефикасније откривање породичног насиља због иницијативе институција**
- **Информисаност надлежних институција о сваком појединачном случају и њихово заједничко и координисано деловање**
- **Хитност у поступању у складу са степеном угрожености жртве**
- **Информисаност жртве о механизмима заштите и материјална подршка жртвама породичног насиља**
- **Разликовање кривичног дела од прекршаја**
- **Против учиниоца насиља се води само један поступак и избегава се његово двоструко кажњавање за исто дело**
- **Жртва не трпи санкције због супротстављања насиљу**
- **Истовремено активирање свих механизма заштите од насиља**

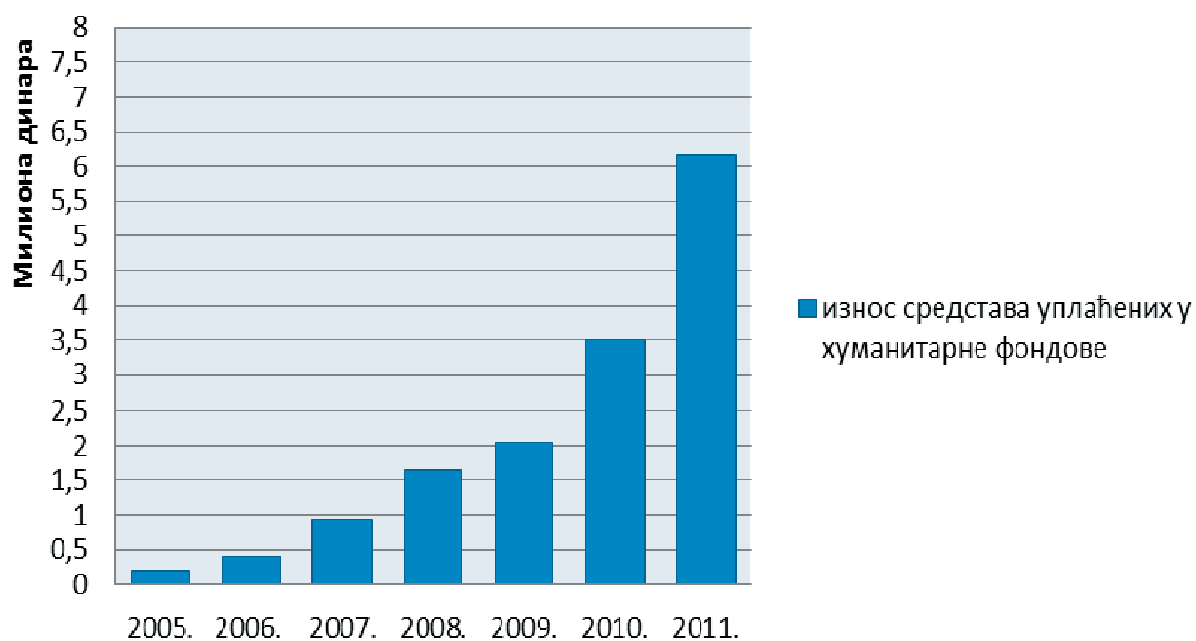
ЕФЕКТИ САРАДЊЕ ИНСТИТУЦИЈА

ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ЗРЕЊАНИН

ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ЗРЕЊАНИН

ЗАУСТАВИМО НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

ПОДРЖИМО И ЗАШТИТИМО НЕНАСИЛНЕ ЧЛАНОВЕ ПОРОДИЦЕ

Удружење судија прекршајних судова РС
Београд, Хаџи Проданова 11, III спрат стан бр. 9
тел/факс: +381 11 344 75 86
моб: 063 311 407, 065 802 2345
miranikolic@usudprek.org, goranpajic@usudprek.org
www.usudprek.org.rs

USAID Пројекат за реформу правосуђа и одговорну власт
Цара Уроша 9, 11000 Београд, Република Србија
тел: +381 11 4140 130
факс: +381 11 262 11 16
e-mail:office@jrga.org
www.jrga.org